

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 31. AVGUSTA 1978

ŠTEVILKA: 33. LETO: XXVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

ZA ODPRAVO POSLOVNE IZGUBE V TOZD HV BELA

Na 19. seji odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne v torek, 28. avgusta, so obravnavali predlog vodje TOZD Hladna valjarna Bela Aleksandra Jezeršaka za odpravo poslovne izgube v tej TOZD, ki ga bodo z nekaterimi dopolnitvami posredovali delegatom na današnji seji delavskega sveta. Informacijo o tem v nadaljevanju v celoti posredujemo.

Hladna valjarna Bela je zaključila poslovanje v prvem polletju 1978 z izgubo 48.586.000 din. Po veljavnih

zakonskih predpisih, je za razliko od lani, dolžna izdelati program ukrepov za izboljšanje poslovanja.

V JULIJU VIŠJI STROŠKI OD NAČRTOVANIH

V celoti so imele temeljne organizacije združenega dela Železarne v julijemskem poslovanju 41,4 milij. dinarjev višje stroške od načrtovanih. Večji del prekoračitev odpade na TOZD HV Bela - 39 milijonov dinarjev. Povečali so se stroški vložnega materiala, fiksni stroški, stroški energije in transporta. TOZD HV Bela v juliju ni dosegla plana proizvodnje in ne načrtovanega izplena. Končni rezultat nekoliko izboljšuje prihranek, ki je nastal zaradi nižjih cen nabavljenega vložka in manjše porabe materiala na delovni nalog.

Planirane stroške so presegli tudi v TOZD Valjarni bluming-štekeli in sicer za 7,4 milij. dinarjev. Polovica zvišanja odpade na višje stroške vložnega materiala, ostalo pa na manjši dobropis za odpadke, slabše izplene in prekalifikacije. Predelavni stroški so se zvišali nad normalne, ker do sedaj v planske lastne cene ni bilo vključevanih vseh prispevkov in obresti in ker so se zvišali osebni dohodki. Na zvišanje stroškov predelave na enoto proizvoda je vplivala tudi za 1.180 ton manjša proizvodnja, kot je predvidena v planu.

Manjša proizvodnja, slabši izpleni in spremembe v asortimentu so povzročili prekoračitev stroškov še v TOZD Valjarna žice in profilov in Valjarna debele pločevine. V TOZD Profilarna, Vratni podboji in Žebjarna so sicer dosegli boljši izplen, vendar so stroški višji kot so jih planirali zaradi premajhne proizvodnje.

V TOZD Jeklarna so stroške presegli za 3,1 milij. dinarjev, kljub temu, da so v juliju delali precej dobro in da je elektrojeklarni uspelo znižati proizvodne stroške za 4,2 milij. dinarjev pod planirane.

Vzrok takemu stanju je obračun proizvodnje SM in EL jekla po povprečni ceni in slabši poslovni rezultat martinarne. Tu so presegli načrtovane stroške zaradi povečane porabe domačega surovega železa in zaradi večje porabe kovinskih in nekovinskih dodatkov.

Plan stroškov so presegli tudi vzdrževalci in to na vseh področjih vzdrževanja.

Najvišji prihranek pri stroških proizvodnje glede na planirane nor-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na podlagi sklepov delavskega sveta temeljne organizacije združenega dela Hladna valjarna Bela, ki jih je sprejel ob obravnavi polletnega poslovnega poročila, je bil izdelan program ukrepov v dveh delih.

V prvem delu so analizirani vzroki za negativno poslovanje in primerjava z letom 1977 za enako obdobje, v drugem delu pa so predlagani ukrepi, ki jih je treba realizirati, da se bo stanje v drugem polletju izboljšalo.

Rezultati prvega polletja kažejo, da je bil izpolnjen plan blagovne proizvodnje 86 % (61 %) po količini in 81 % (47 %) po vrednosti. Podatki v oklepajih se nanašajo na realizacijo prvega polletja 1977.

Bistvena razlika med lanskoletnim in letošnjim stanjem v prvem polletju je v tem, da je bil lani v minusu že dohodek (-37.994 milij. din) in je bila torej izguba v substanci, letos pa je ta dohodek znašal +35.811 milij. din, vendar ni zadostal za pokrivanje vseh obveznosti iz dohodka, ki so od lanskih večje za 60 %. Istočasno lahko iz bilance uspeha za prvo polletje ugo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

OBDELAVA NOVIH PROIZVODOV

V okviru oddelka za investicijsko dokumentacijo sektorja novogradenj, poteka tudi obdelava novih proizvodov. V preteklem obdobju je bil poudarek predvsem na proizvodih iz pločevine. Sem spadajo razni hladno oblikovani profili in proizvodi iz teh profilov (vratni podboji, varnostne cestne ograje, barvani profili, rezani in luknjani profili), potem štancani izdelki (diski, rondele, deli za varnostne cestne ograje) in zvarjenci (deli za varnostne cestne ograje, lege za HV Bela, razpirniki za vgrajevanje kovinskih podbojev). Na področju proizvodov iz žice in ostalih proizvodov je bilo narejeno občutno manj.

Tudi trenutno se najbolj intenzivno obdelujejo proizvodi na osnovi pločevine in sicer: vratni podboji,

cestne varnostne ograje in štancani izdelki.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PROBLEMATIKA VZDRŽEVANJA

Vodstvo temeljne organizacije združenega dela Vzdrževanje je odboru za gospodarstvo TOZD predložilo problematiko vzdrževanja in oceno stanja delovnih naprav v proizvodnih TOZD delovne organizacije Železarne, vključno s kadrovsko problematiko. Zaradi širšega interesa informacijo objavljamo v celoti.

ORGANIZIRANOST

Z reorganizacijo vzdrževanja in s konstituiranjem novih TOZD v železarni Jesenice so delavci TOZD Vzdrževanje prevzeli naloge tekočega vzdrževanja naprav in planiranja del na posameznih napravah. Orga-

nizacijsko opravljajo naloge v sedmih obratih vzdrževanja, ki pokrivajo proizvodne in delo storitvene TOZD. Lokacijsko je delitev dela naslednja:

(Nadaljevanje na 4. strani)

ŠESTO SREČANJE BORCEV IN AKTIVISTOV NOV SŽ V ŠENTANELU

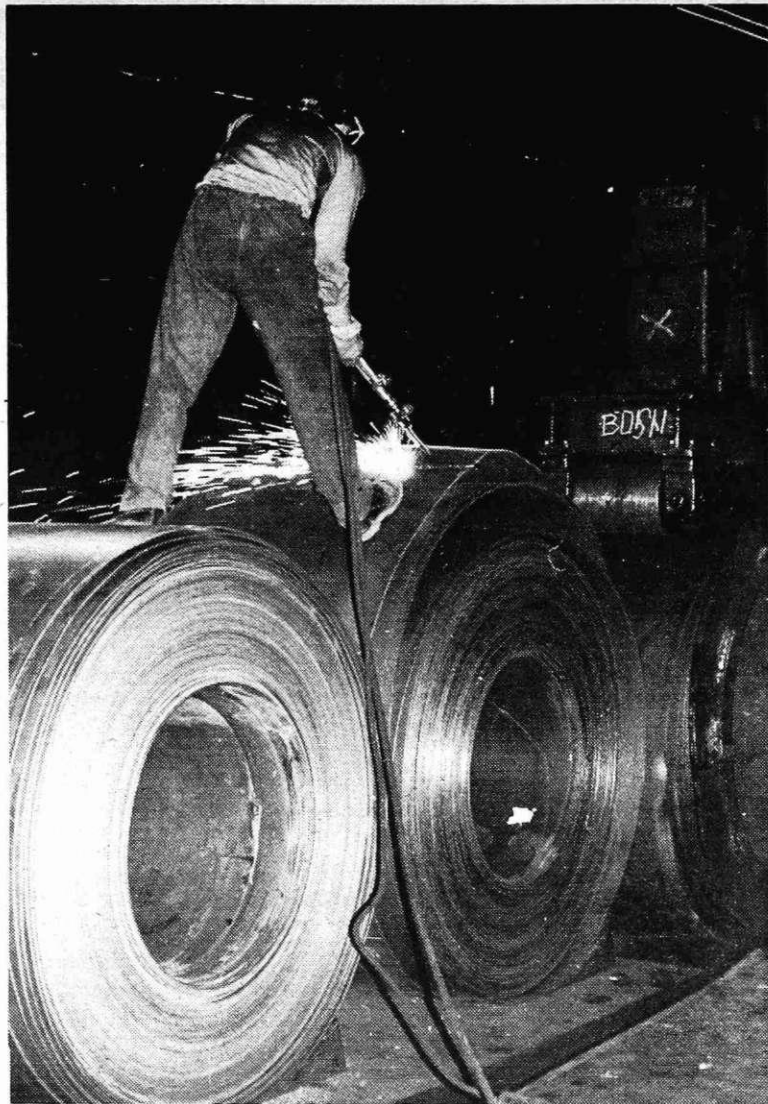
Po uspešno izvršenih predpripravih in intenzivnem prizadevanju organizacijskega odbora je bilo 26. avgusta v Šentanelu uspešno izvedeno šesto srečanje borcev in aktivistov NOV delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

Prostor nad vasio na gričku pri kapelici med lipami je bil urejen z vsem potrebnim za program, prehrano in zabavo ter je nudil edinstvene pogoje za tako srečanje. Udeležilo se ga je okrog 1600 bork in borcev, ki so še aktivni v delovnih organizacijah SŽ, španskih borcev, prvoborcev, funkcionarjev organizacij ZZB, njihovih družinskih članov in gostov. To srečanje so s svojo prisotnostjo počastili tudi predsednik republiškega odbora ZZB NOV Janez Vipotnik, predsednik republiškega sveta zveze sindikatov Vinko Hafner, predsednik odbora koroških partizanov Pavle Žavcer in drugi povabljeni gostje. Udeležili so se ga tudi borci za severno mejo, ki letos slavijo 60-letnico osvoboditve Mežiške doline.

Vreme udeležencem na tem srečanju ni bilo naklonjeno. Tri ure pred svečanim delom je še deževalo, med programom je bilo megleno in delno sončno, okrog 14. ure, ko so že vsi udeleženci bili postreženi, Fantje treh dolin pa so že najmanj eno uro

Množica udeležencev šestega srečanja borcev in aktivistov NOV - železarjev SOZD Slovenske železarne (foto B. Blenkuš)

Sodelavec v adjustaži bluming

V AVGUSTU LE ŠTIRI TOZD POD PLANOM

Če bo predvidena skupna in gotova proizvodnja v avgustu tudi dosežena, za kar so izgleli, potem bodo proizvodni rezultati znatno bolj ugodni kot v mesecu juliju. Kaže, da bodo mesečne operativne programe skupne in gotove proizvodnje dosegle ali presegle naslednje temeljne organizacije združenega dela:

Plavž, Livarna, Valjarna bluming - štekeli, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Profilarna, Jeklovlek, Elektroda in Žebjarna.

Za planirano skupno in gotovo proizvodnjo bodo predvidoma nekoliko zaostale temeljne organizacije združenega dela:

JEKLARNA: Martinarna ne bo veliko zaostala za planirano proizvodnjo, večji pa bo zaostanek v elektro jeklarni. Zaradi slabe vzdržnosti dolo-blokov je bilo več remontov, remont na ASEA električni peči je bil daljši za 17 ur kot normalno, razen tega je bil tudi proizvodni program zelo zahteven.

VALJARNA ŽICE: Vzrok za nižje skupne in gotove proizvodnje je v prevelikem številu zastojev v odnosu na obratovni čas.

HLADNA VALJARNA BELA: Planirana skupna in gotova proizvodnja sicer ne bo dosežena, vendar kaže, da bo kljub temu doseženi proizvodni mesečni rezultat letos najboljši.

VRATNI PODBOJI: Za doseganje planirane proizvodnje ni bilo zadosti naročil.

K.

ODPRTI PROBLEMI SVOBODNE MENJAVE DELA MED TOZD IN DELOVNIMI SKUPNOSTMI

V letošnjem letu se strokovni delavci, ki so dolžni pripraviti predloge sprememb za financiranje delovne skupnosti v delovni organizaciji in ponekod tudi delovne skupnosti v sestavljeni organizaciji združenega dela, srečujejo z nekaterimi odprtimi problemi. Ti so na kratko povedano naslednji: a) kaj upoštevati kot osnovno svobodno menjavo dela, b) kako opredeliti končni cilj vpliva posameznih osnov na strukturo obsega svobodne menjave dela, in c) kakšen tempo izbrati v postopnem prehodu od sedanjih načinov financiranja na nove osnove.

MOŽNE OSNOVE SVOBODNE MENJAVE DELA

V gradivu »Svobodna menjava dela med delavci temeljnih organi-

zacij združenega dela in delavci delovnih skupnosti za opravljanje zadev skupnega pomena«, objavljenem v Sindikalnem poročevalcu, prilogi »Delavske enotnosti«, št. 12 z dne 10. 12. 1977, je med drugim zapisano, da »delavci delovne skupnosti ustvarjajo (pravilneje: pridobivajo, op. M. M.) dohodek zlasti na tehle pomembnih osnovah:

- v odvisnosti od prispevka k uspehu pri poslovanju, zadovoljevanju potreb in interesov TOZD, za katere opravlja dela in naloge (prva in druga osnova, op. M. M.),

- in zlasti v odvisnosti od prispevka k dohodku, doseženem v vsaki posamezni temeljni organizaciji združenega dela (tretja osnova, op. M. M.).«

OPREDELITEV PRISPEVKA DELOVNE SKUPNOSTI PO PRVI IN DRUGI OSNOVI

Ugotavljanje predvidenega in dejanskega prispevka delovne skupnosti k uspehu pri poslovanju, zadovoljevanju potreb in interesov TOZD

(Nadaljevanje na 6. strani)

DANES SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik Jože Ulčar je za danes sklical dvajseto sejo delavskega sveta Železarne in delegatom poleg pregleda izvrševanja sklepov zadnje seje, predlagal v obravnavo:

- polletno poslovno poročilo in informacijo o finančnem rezultatu doseženem v mesecu juliju;

- program ukrepov za odpravo poslovne izgube v temeljni organizaciji združenega dela Hladna valjarna Bela in

- ugotovitve o financiranju plinifikacije in izvajanju investicije; o združevanju sredstev za TOZD Družbena prehrana, oziroma restavracijo Kazina in o usklajevanju pripomb na samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornosti med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi.

Krajšo informacijo o programu ukrepov za odpravo poslovne izgube v TOZD Hladna valjarna Bela, objavljamo v današnji številki Železarja.

(Nadaljevanje s 1. strani)

mative so zabeležili v temeljni organizaciji Plavž - 4,4 milij. dinarjev. To jim je uspelo, ker so količinski plan proizvodnje presegli za 15,4 %, manj so porabili koksa in so imeli nižje predelavne stroške.

V temeljni organizaciji Livarna je dobre poslovne rezultate dosegla jeklolivarna, ki je znižala stroške vložnega materiala, proizvajala je bolj zahteven asortiment in presegla proizvodni plan. Cena vložka je nižja tudi v TOZD Hladna valjarna Jesenice in Žičarna, kjer so dosegli boljši izplen. Boljši izplen je povzročil prihranek pri stroških tudi v TOZD Jeklovlek in Elektrode.

Z nižjimi stroški kot so jih predvidevali v mesečnem planu so poslovvali še v TOZD Remontne delavnice, Strojne delavnice, Energija in Transport. V temeljni organizaciji Energija je znižanje posledica nižjih tarif pri nabavljeni električni energiji, ki je za 127,29 din/M WH nižja od planirane povprečne letne cene.

PREGLED ZVIŠANJA IN ZNIŽANJA STROŠKOV:

TOZD	julij	jan. - julij	poprečno
Plavž	- 4.425.080	408.748	58.393
Jeklarna	- 1.280.369	1.071.999	153.143
Razlike v ceni kvalitete	4.391.704	24.677.200	3.525.314
Livarna	- 304.585	- 2.511.460	- 358.780
Valjarna bluming-stekel	7.395.622	56.908.100	8.129.729
Valjarna žice in profilov	3.678.982	14.135.994	2.019.428
Valjarna debele pločevine	2.202.118	8.409.763	- 1.201.395
Hladna valjarna Bela	39.002.547	20.554.275	2.936.325
Hladna valjarna Jesenice	- 1.142.830	- 18.098.266	- 2.585.467
Žičarna	- 2.963.680	- 18.364.490	- 2.623.499
Profilarna	1.302.894	- 1.511.130	- 215.876
Podbojarna	353.587	1.465.043	209.291
Jeklovlek	- 487.532	- 9.412.162	- 1.344.595
Elektrode	- 517.963	- 3.393.653	- 484.808
Željarna	18.836	- 1.685.373	- 240.768
Strojne delavnice	- 464.239	- 2.236.691	- 319.527
Remontne delavnice	- 256.346	- 1.203.685	- 171.955
Vzdrževanje	1.319.192	2.373.833	339.119
Energetika	- 4.723.448	- 10.805.582	- 1.543.655
Transport	- 1.646.567	- 2.622.741	- 374.677
Skupaj	41.452.843	41.340.196	5.905.742

ODSTOPANJE OD PLANSKIH CEN MATERIALA R 3

Naziv materiala	julij	jan. - julij	poprečno
Železne rude	- 256.067	- 2.874.120	- 410.589
Legure	- 318.501	1.989.847	284.264
Staro železo	- 788.790	- 5.270.616	- 752.945
Kemikalije	46.054	- 2.121.785	- 303.112
Vložni mat. predel.	1.494.117	6.699.317	957.045
Pom. sred. (graf. elek.)	- 699.131	- 1.652.192	- 236.027
Les	329.020	1.383.716	197.674
Ognjevarni material	500.067	3.134.855	447.836
Mat. za vzdrž., rez. deli	3.629.801	6.387.423	912.489
Zaščitna sredstva	235.547	1.516.049	216.578
Tekoča in plinasta goriva	856.611	13.616.369	1.945.196
Surovo jeklo (češki slabi)	1.392.849	- 8.509.291	- 1.215.613
Trakovi	462.411	1.669.019	238.432
Livni material	588.125	2.662.304	380.329
Brusni material	315.250	- 149.421	- 21.346
Ostalo orodje	250.669	737.088	105.298
Valji	285.118	283.973	40.568
Embalaza	117.558	1.247.997	178.285
Razlika v ceni R 3 - R 6	- 930.851	- 2.692.276	- 384.611
Ostalo	- 366.085	- 731.632	- 104.519
Skupaj	7.143.772	17.326.624	2.475.232

OBDELAVA NOVIH PROIZVODOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na področju štancanih izdelkov je bila izdelana tehnična dokumentacija za izdelavo dveh orodij za štancanje členov transportne verige za HV Bela, od katerih eno od štanc že izdelujejo.

Na področju vratnih podbojev potekajo prizadevanja zlasti na področju razvoja profila za vratne podboje s široko brazdo, na področju sestavljenih vratnih podbojev in prikladnejšega transporta. Izdelanih je več idejnih skic za sestavljeni vratni podboj, na osnovi katerih se bo potrebno odločiti za nekaj variant in pristopiti k izdelavi vzornih izdelkov, kar bi pripomoglo k dokončni odločitvi o najprimernejšem načinu sestavljanja podboja.

Trenutno poteka tudi obsežno delo na področju varnostnih cestnih ograj. Gre za pregled štirih predlogov standardov teh ograj, za pripombe na te predloge in za pripravo dokumentacije za naš tip ograje, na osnovi katere bi tudi našo ograjo upoštevali v standardu.

Izdelani so tudi načrti za orodje za štancanje lukenj na plašču tipa »B«, za varnostno cestno ograjo, to je za tip odbojnika, kakršen je montiran na avtocesti Beograd - Niš.

Kot je razvidno iz kratkega pregleda delovnih nalog, ki potekajo v okviru obdelave novih proizvodov, je večina nalog usmerjena na izpolnjevanje že utečenih proizvodov.

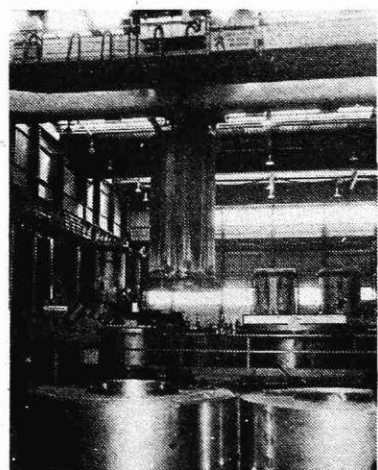
Največ možnosti za razvoj novih proizvodov je verjetno na področju štancanih proizvodov. Uspešna izdelava dveh vrst diskov za poljedelske stroje, distančnikov in drugih delov za varnostne cestne ograje ter rondel iz debele pločevine, kaže na to, da bi bilo smotno formirati oddelek z več štancami, poiskati ustrezen prostor, štance grupirati, vzgojiti kader, povečati število orodjarjev, vzgojiti konstrukterje orodja, ojačati prodajo itd.

Razmišljati bo potrebno o izdelkih iz nerjavne pločevine ter o izdelkih iz dinamo in trafo pločevine.

Pristopiti bo potrebno k organiziranemu zbiranju idej. Pri tem lahko največ storijo sodelavci oddelka za analizo tržišča in sodelavci oddelka za študij novih proizvodov, potem sodelavci prodaje, vodstveni kadri in vsi sodelavci, ki službeno veliko potujejo in v različnih podjetjih, na razstavah in sejnih vidijo marsikaj zanimivega.

Osnovni namen novih proizvodov je čim višja stopnja finalizacije naših polizdelkov in s tem povečanje cene na enoto materiala. Odpadek, ki pri tem nastane, lahko pretalimo in ponovno uporabimo, kar je nedvomno prednost. In naporu v prihodnje bi morali biti usmerjeni predvsem v tako smer, da bi to našo prednost kar najbolje izkoristili.

VO

»Za zvezo komunistov in vse subjektivne sile v krajevni skupnosti ostaja še naprej aktualna naloga oblikovati nove in preoblikovati obstoječe krajevne skupnosti tako, da bo v njih omogočeno neposredno tvorno vključevanje vseh delovnih ljudi in občanov v samoupravno in družbenopolitično življenje, hkrati pa zagotovljeno učinkovito uresničevanje nalog te skupnosti. Vse oblike samoupravnega organiziranja in povezovanja krajanov morajo izhajati iz interesov in potreb delavcev in delovnih ljudi v kraju bivanja oziroma delavcev v organizacijah in skupnostih, ki so sestavni del samoupravnega življenja krajevne skupnosti. Vanje bomo dosledno vključevali interesno organiziranost hišnih svetov in zborov stanovalcev, zborov in svetov potrošnikov in porabnikov, vaških in uličnih skupnosti oziroma enot samoupravnih interesnih skupnosti izobraževanja, kulture, otroškega varstva, stanovanjskega gospodarstva idr., družbene organizacije in društva kakor tudi osnovne organizacije družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti. Tako mnogoterost interesov samoupravnega organiziranja krajanov mora dobiti izraz tudi v delegatskem oblikovanju in delovanju skupščine krajevne skupnosti ter vseh oblikah delovanja in sprejemanja odločitev o vprašanjih, ki so pomembna za življenje in delo ljudi v krajevni skupnosti. S tem bomo razvijali skupščino krajevne skupnosti v odprto središče samoupravnega odločanja in usklajevanja potreb in interesov ter sprejemanja odločitev o vrstnem redu, poteh in načinih njihovega zadovoljevanja. (Rezolucija VIII. kongresa Zveze komunistov Slovenije, str. 66 in 67.)

Obravnavano vprašanje je že nekaj časa prisotno tudi v jeseniškem prostoru, čeprav se nam zdi, da bolj iz organizacijskega vidika in mnogo manj iz vidika krajevnim skupnostim dati ustrezno samoupravno vsebino, ki bo omogočala polno izražanje interesov in potreb krajanov ter njihovih družin in njihovo demokratično usklajevanje. To se pravi, ko v občini govorimo o preoblikovanju nekaterih večjih krajevnih skupnosti, kar pa v vsebinskem pogledu velja tudi za manjše, bi morali izhajati iz tega, da je bistvo vsega to, da zagotovimo krajanom vse oblike njihove samoupravne, družbene, društvene in politične organiziranosti. Seveda pa je to mogoče le v sociološko in urbanistično zaokroženih krajevnih skupnostih, z upoštevanjem prostorskega azvoja in seveda števila prebivalcev.

V bistvu gre torej za prizadevanja za hitrejšo ustavno preobrazbo krajevnih skupnosti, ki v tem pogledu še v mnogih primerih zelo zaostaja, za kar pa so nedvomno vzroki tako v neustreznosti oblikovanosti nekaterih skupnosti, kakor tudi v premajhnosti zavzetosti do teh vprašanj vseh subjektivnih socialističnih sil tako v krajevnih skupnostih kot v občini. In prav te bodo morale biti v drugi fazi razprav o preoblikovanju nekaterih krajevnih skupnosti v občini intenzivno prisotne. Kajti izhodišče preoblikovanja, pa tudi nadaljnega izgrajevanja vseh krajevnih skupnosti v občini mora biti hitrejša ustavna preobrazba krajevnih skupnosti v tem smislu, da se bodo vse bolj uveljavljale kot odprte samoupravne posebne interesne skupnosti ljudi, kot sestavina družbenoekonomskih odnosov in s tem podlaga in dejavnik razvoja socialističnega samoupravljanja.

KRAJEVNA SKUPNOST MORA OMOGOČATI POLNO IZRAŽANJE INTERESOV IN POTREB KRAJANOV TER NJIHOVO DEMOKRATIČNO USKLAJEVANJE

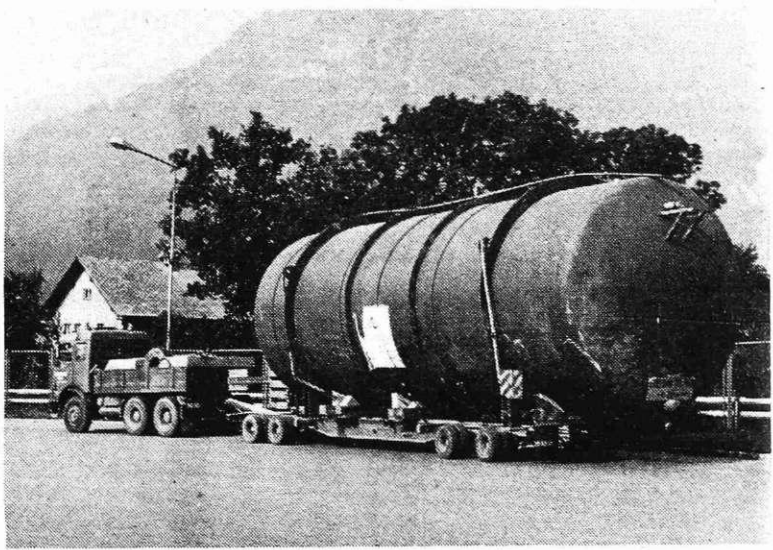
Ustava SR Slovenije natanko določa, da se delovni ljudje in občani »za uresničevanje določenih skupnih interesov in potreb ter opravljanje nalog samoupravno organizirajo v krajevno skupnost.« Iz tega bi torej morale izhajati vse razprave o preoblikovanju nekaterih krajevnih skupnosti, kajti v štirih letih in pol po sprejemu slovenske ustave nam je praksa pokazala številne vzroke zakaj v krajevnih skupnostih ustavno še nismo povsem zaživel. Pri tem pa seveda ne bi smeli mimo mnogih pozitivnih izkušenj in oblik delovanja, ki so jih krajevne skupnosti v tem času razvile.

Za nadaljnjo preoblikovanje in dograjevanje krajevnih skupnosti je predvsem pomembno izhodišče, da delovnim ljudem in občanom zagotovimo, da bodo uresničevali svojo pravico do samoupravljanja predvsem na zborih delovnih ljudi in občanov ter na raznih interesnih zbiorih, na primer zbiorih stanovalcev. Zbori pa so seveda lahko sklicani za celotno območje krajevne skupnosti ali za posamezne dele - večji stanovanjski bloki, ulice, ožje soseske in podobno. Seveda pa moramo zagotoviti tudi druge oblike osebnega izjavljanja kot so referendum, javna razprava, ankete, javne tribune in podobno.

Vse to pa zahteva ustrezno organiziranost krajevnih skupnosti, predvsem pa aktivno delegatsko povezanost, oziroma delegatsko zastopstvo vseh delov (ulic, naselij, večjih blokov) krajevne skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela ali njihovih delov, ki delujejo na območju krajevne skupnosti in tistih, katerih delavci v večjem številu živijo v krajevni skupnosti. O tem pa smo doslej premalo razmišljali, najbrž pa tudi premalo koristili pozitivne in bogate izkušnje samoupravne organiziranosti v organizacijah združenega dela.

Če izhajamo samo iz primera jeseniške železarne, ki je kot prva delovna organizacija na Slovenskem uveljavila sestanke samoupravnih delovnih skupin kot obliko zbora delavcev, ki se zaradi večzmenkega dela, delavcev vozačev in končno zaradi številnosti ni mogel učinkovito izvajati, potem bi se lahko tudi za samoupravno prakso v krajevnih skupnostih kaj naučili. Ali, na primer, krajevne skupnosti ne bi mogli deliti na manjše enote - večje stanovanjske bloke, ulice, naselja in podobno, ki bi imele svoje delegate v skupščini krajevne skupnosti, kjer bi se prek delegatov usklajevali interesi, potrebe in podobno, obenem pa bi bil to tudi lahko učinkovit obojestranski sistem informiranja delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti.

O tem in še marsičem bomo morali razmišljati v naslednjih mesecih, da bomo zagotovili hitrejšo ustavno preoblikovanje in samoupravno organiziranje krajevnih skupnosti. Zato bi morali to vprašanje postaviti pred vse krajevne skupnosti in ne samo pred tiste, za katere menimo, da zaradi svoje številčnosti ne bi mogle uspešno samoupravno delovati. Z drugimi besedami - naš cilj in naša naloga mora biti - krajevne skupnosti oblikovati tako, da bo zagotovljena čim večja humanizacija in neposrednost odnosov med ljudmi na družbenoekonomskih temeljih socialističnega samoupravljanja. In če je za doseg tega cilja ovira preobsežnost in preštevilo krajevne skupnosti, jo bomo pač preoblikovali ali oblikovali nove.

Prispel je težko pričakovani tank za tekoči kisik v kisikarno Sava

ZA ODPRAVO POSLOVNE IZGUBE V TOZD HV BELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

tovimo, da je celotni prihodek v primerjavi z letom 1977 večji za 102 %, poslovni stroški pa le za 61 %. To kaže, da je bila proizvodnja v letošnjem letu precej boljše, stroški pa so počasneje naraščali. Če upoštevamo, da je narasla v primerjavi z letom 1977 tudi storilnost za 66,5 %, potem lahko ugotovimo, da je bilo poslovanje v letošnjem polletju občutno boljše od lanskega.

Analiza proizvodnih podatkov po kvalitativnih grupah kaže, da je bilo proizvedeno:

- dinam 79 % planirane količine, vendar bi ga lahko izdelali več, če bi bilo na razpolago dovolj vložka,
- nerjavnih jekel 46 % predvsem zaradi tega, ker tehnologija še ni bila popolnoma osvojena in zaradi slabe kvalitete jekla,
- nizkoogljčnih in ostalih vrst jekla 89 %, ker je treba valjati za specifičnara naročila in ne samo za obseg proizvodnje.

Iz teh podatkov vidimo, da je negativni rezultat posledica neizpolnjevanja planskih obveznosti. Vzroki niso samo zunanji torej izven okvirov TOZD. Treba pa je poudariti, da je tudi letos pomemben vzrok pomankanje vložka: če je bilo lani po absolutni količini, je letos po kvalitativnem asortimentu.

Ukrepi, ki so predvideni na podlagi analize in vzrokov, se nanašajo predvsem na izpolnjevanje planiranih obveznosti, pospeševanje izdelave nerjavnih jekel, ki so predvsem akumulativna in kjer se je osvojitve tehnologije v prvem polletju bistveno izboljšala, ter realizacijo notranjih organizacijskih ukrepov. Torej so to predvsem lastne zadolžitve TOZD. Da pa bodo zastavljene

cilje dosegli, bo nujno potrebno sodelovanje vseh - v verigi povezanih TOZD.

Treba je osvetliti že omenjene obveznosti, ki močno presegajo ustvarjeni dohodek. To so obresti na kredite, ki znašajo v absolutni vrednosti 48,9 milij. din - torej toliko, kot je izguba - in predstavljajo 63 % celotnega zneska, ki ga plačajo vse ostale TOZD v Železarni. Visoke obveznosti predstavljajo tudi obremenitve delovnih skupnosti, ki dosegajo višino 16,4 milij. din in so za prvo polletje za 26 % nad planiranimi.

Lahko torej ugotovimo, da je v odnosu med možnimi in doseženimi rezultati proizvodnje že v letošnjem letu nastopila maksimalna obremenitev v obliki fiksnih stroškov - to je obresti, amortizacija (ki je sicer plačana), zavarovalnina in ne nazadnje stroški skupnih služb. Vse te obremenitve so imele za posledico v prvem polletju izgubo, ki jo v obstoječih pogojih TOZD sama v celoti ne bo mogla kriti.

Ko je delavski svet temeljne organizacije Hladna valjarna Bela sprejemal in potrdil program ukrepov, je med drugim pozval vse neposredno in posredno vezane TOZD in delovne skupnosti, da maksimalno sodelujejo pri izvajanju ukrepov, da bi se poslovanje v drugem polletju izboljšalo.

Ker so temeljne organizacije v železarni Jesenice krile nastalo izgubo iz rezervnih skladov, je bil program ukrepov poslan vsem delavskim svetom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti z namenom, da se seznanijo z ukrepi za izboljšanje poslovanja in da po svojih močeh prispevajo k izpolnjevanju ukrepov s tistega področja, ki sodi v poslovanje njihove TOZD, oziroma sektorja.

TUDI V ODNOSIH SO VZROKI... ŠE Z DRUGE STRANI

To pisanje nima namena opravičevanja stvari napisanih v članku »Tudi v odnosih so vzroki za nezadovoljstvo in odhajanje delavcev«, temveč ima namen osvetliti primer z druge strani.

PRIPIS UREDNIŠTVA

Zaradi boljšega razumevanja moramo bralcem pojasniti, da smo nekatera mnenja navedena v prvem sestavku objavljenem 17. avgusta, pred objavo preverjali pri pristojnih kadrovskih delavcih, ki so potrdili, da so v nekaterih obratih na Beli ugotovili, da so med vzroki za fluktuacijo tudi slabi odnosi. Ker smo obravnavali odnose v sestavku, smo seveda omenjali le odnose, čeprav je vsem znano, da so poleg tega tudi drugi vzroki fluktuacije (večinsko delo, osebni dohodki, težko delo, pomanjkanje delovnih navad in podobno). Zato smo tudi uvodni in zaključni del sestavka, v katerem smo obravnavali konkreten primer vodje oddelka adjustaže valjarne bluming, po pripovedi prizadetega delavca, posplošili (da se posamezni delavci na vodilnih delovnih mestih zelo neogovorno in nehumano obnašajo do svojih sodelavcev...), je ena izmed nalog predvsem vodilnih delavcev, oziroma organizatorjev dela...

Zato v sestavku ne vidimo nobenih provokativnih in nepreverjenih dejstev, ker Zvone Miklič ne zanika konflikta z delavcem. Ta primer smo vzeli res kot primer, ki dovoljuje domnevo o problematičnih odnosih, vendar v ničemer ne zanika drugih kvalitet vodja oddelka adjustaže bluming, niti ne trdi, da vodja oddelka s svojimi odnosi sodi med tiste, ki s slabim odnosom prispevajo k fluktuaciji, ker smo natanko napisali... da z odnosi v oddelku nekaj ni v redu. Oddelek pa je širok pojem. Pač pa smo kritizirali konkreten odnos vodje do konkretnega delavca, ki res zasluži kritiko, ki pa upamo, da je bil pri vodju oddelka adjustaže valjarne bluming izjemen. Sicer pa tudi samo dogovor dokazuje, da odnosi v širokem smislu besede, zaradi objektivnih in subjektivnih vzrokov niso najboljši. Pred njimi pa ne bi smeli zapirati oči, temveč se z njimi spoprijeti.

bilo dobro, ker ga mora izstaviti kadrovski sektor. Tu pa se je zataknilo. Kadrovski sektor ni mogel izdati potrdila, ker ni bilo ustrezne odločbe, za kar je deloma kriv sam (premeščen zaradi lastnega vedenja), deloma pa nesklepčnost odbora za delovna razmerja.

S svojim »temperamentom« in znanim nastopom me je obdolžil, da sem kriv za njegove težave in obsul z raznimi očitki. Kateremu ne bi zavrela kri in tako sva se oboje stransko sprla. Delavcu, kot je on, ki se vseskozi bori samo za svoje pravice in na vsakem koraku vidi krivico, dolžnosti pa skoraj ne pozna, pa je vse dovoljeno.

Zato me moti način pisanja pisca, ki z nepreverjenim pisanjem spodbija delo in napore nekoga, ki se trudi za dobre medsebojne odnose in dobre proizvodne rezultate. Lahko je pisati in človeka oblatiti, vendar mislim, da je mnogo težje dobro delati in ustvarjati take odnose za katere se naša družba bori.

Naj navedem še to, da je v tem letu zapustilo delo 25 delavcev (ne 11 kot navaja pisec), lansko leto pa 47 delavcev kar predstavlja 27,3 % fluktuacijo v oddelku. Ta stopnja fluktuacije je zaskrbljujoča, vendar je dosti reden pojav v adjustažah, kjer delo poteka večinoma ročno in je težko.

Skoda, da glasilo Železar dovoljuje objavo tako alarmantnih vesti. Zahtevam od pisca in obravnavane delavca, da mi data pismeno zadoščenje preko glasila Železar, v nasprotnem primeru bom pismeno zadoščenje iskal preko rednega sodišča. Kot član osnovne organizacije ZK, predsedniku delavskega sveta in vodji, ki želi ustvariti dobre človeške odnose med delavci mi je s tem neodgovornim člankom prizadejana moralna škoda in izpodbito vse prizadevanje za uspešno delo na področju proizvodnje in mesebojnih odnosov.

Vodja adjustaže bluming:
Anton Miklič

Sodelavec pri čiščenju kokila

O DELU ODBOROV ZA LJUDSKO OBRAMBO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

V lanskem letu so bili v TOZD in DS v Železarni ustanovljeni odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Takšnih odborov imamo 25, na ravni delovne organizacije Železarnar pa še koordinacijski odbor.

O delovanju teh odborov nam je nekaj več povedal sodelavec Angel Žnidaršič in poudaril, da so morali najprej pripraviti varnostne načrte. V tem sklopu nalog so bile narejene ocene varnostnih razmer ter programi samozaščitnih dejavnosti in ukrepov.

V vseh TOZD in DS pa imajo izdelane tudi načrte o delovanju enot narodne zaščite. Še pred tem so bili skladno z zakonom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti obravnavani in sprejeti samoupravni akti za to področje.

Osrednja naloga odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v TOZD in DS pa je, da bodo že sprejete ocene varnostnih razmer redno obnavljali, odnosno dopolnjevali, tako da bodo ustrezale dejanskemu stanju.

V minulem letu so se pri izvajanju sprejetih sklepov najbolj uveljavili naslednji odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito: v TOZD Jeklovlek, TOZD Hladna valjarna Jesenice, TOZD Žičarna, TOZD Valjarna bluming – štekel in v TOZD Strojne delavnice. Odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v navedenih TOZD so samoupravne predpise s tega področja sprejeli v dogovorjenih rokih, medtem ko ta ugotovitev ne velja za odbore ljudske obrambe in družbene samozaščite v TOZD Plavž, TOZD Jeklarne, TOZD Zebljarna, TOZD Energetika ter v DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje.

Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito na ravni delovne organizacije Železarnar je izpolnjeval naloge, ki so skupnega pomena. Med drugim so bili sprejeti ustrezni akti. Obravnavan in sprejet je bil obrambni načrt delovne organizacije. Koordinacijski odbor je analiziral tudi delo odborov v TOZD in DS, razen tega pa sta bila organizirana še dva krajša seminarja za predsednika odborov ljudske obrambe in družbene zaščite ter načelnike narodne zaščite.

Sprejeti so bili določeni ukrepi za boljše delovanje enot civilne zaščite. Pri koordinacijskem odboru delujeta tudi komisiji za zatemljevanje ter izdelavo projektov za izgradnjo zaklonišč.

V septembru bo predvidoma skupna vaja, ki bo zajela vse strukture ljudske obrambe in družbene samozaščite v delovni organizaciji. Priprave za vajo so v teku, tako na ravni delovne organizacije, kakor tudi v TOZD in DS.

Sodelavec Angel Žnidaršič je še povedal, da smo v lanskem in letošnjem letu namenili precejšnjo pozornost seznanjenju in usposabljanju delavcev z uporabo ročnih gasilskih aparatov in novostmi na področju varstva pred požari.

Se v tem in prihodnjem letu načrtujejo strokovno usposabljanje zaposlenih delavcev pri nujenju prve pomoči. Teoretični del bo objavljen v posebni prilogi Železarja, medtem ko bodo uspešnost strokovnega usposabljanja ugotavljali v TOZD in DS.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 4. 9.	KOSELJ ANTON	ARH JANEZ
TOREK – 5. 9.	PIKON JANEZ	SLAMNIK IVAN
SREDA – 6. 9.	TELALOVIC AHMED	BAK DUŠAN
ČETRTEK – 7. 9.	KAVČIČ EDO	PINTAR MARJAN
PETEK – 8. 9.	BENEDIČIĆ MITJA	ZUPAN MIROSLAV
SOBOTA – 9. 9.	VARL ALOJZ	SEKLOČA PETER
NEDELJA – 10. 9.	CEJ JOŽE	LEBAN IVO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure.
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 4. do 9. septembra, bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh.
Popoldan: II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
V soboto, 9. septembra, samo dopoldan II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.
Popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.
V soboto, 9. septembra, samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO UPOKOJENCEM

Odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice vabi vse svoje upokojence sodelavce na piknik, ki bo 9. septembra ob 10. uri v Završnici.

Prijave sprejema Franci Klinar do 5. septembra. Vse nadaljnje informacije dobite ob prijavi.

Po sklepih delovnih svetov TOZD in na osnovi določil njihovih statuten ter sklepov razpisnih komisij

RAZPISUJEMO DELOVNE NALOGE

1. VODJA TOZD LIVARNA JESENICE, JESENICE
2. VODJA TOZD JEKLOVLEK BELA, JESENICE
3. VODJA TOZD TRANSPORT JESENICE, JESENICE

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višjo šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji – za TOZD Livarna;
- da imajo visoko, višjo ali srednjo šolsko izobrazbo in pet let uspešnega dela v industriji – za TOZD Jeklovlek in Transport;
- da imajo družbenopolitične in moralno etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo trajal štiri leta.

Kandidati naj pošljejo prijavo in dokazilo o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo TOZD, za katero se prijavlja« v roku 15 dni po objavi na naslov: Železarna Jesenice, kadrovski sektor, Cesta železarjev 8, 64270 JESENICE.

O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni od dneva izbire.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 28. 8. 1978 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo:

OBJAVO

prostih delovnih nalog:

1. 8814, U-4, asistent (GRD) 16 ktg – 1 oseba
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
a) uspešno dokončana višja šola gradbene stroke in 2 leti delovnih izkušenj v stroki
b) uspešno dokončana STŠ ali delovodska šola gradbene stroke in 5 let delovnih izkušenj v stroki
Od kandidata se zahteva tudi moralna neoporečnost in aktiven odnos do samoupravljanja.
2. 8766, D-4, varilec špecialist (ERD) 10 ktg – 1 oseba
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:
a) uspešno dokončana poklicna šola varilske stroke ter 5 let delovnih izkušenj v stroki
b) uspešno opravljene varilske tečaje (obločno in avtogeno varjenje) ter 8 let delovnih izkušenj v stroki
3. elektro tehniki šibki ali jaki tok z vsaj 2 leti delovnih izkušenj v stroki za opravljanje delovnih nalog na klimatskih napravah, elektroniki in računalniški tehniki v obratu RTA – 4 osebe
4. delavce gradbene stroke (kleparje, mizarje, zidarje) z dokončano poklicno šolo uspešne stroke oziroma delavce, ki imajo daljše delovne izkušnje v ustrezni stroki.

Kandidati morajo izpolniti posebno prijavo, ki jo dobijo pri kadroviku, personalni TOZD ali sprejemni pisarni kadrovskega sektorja, ter v roku 15 dni poslati na kadrovski sektor z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu septembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: Ivan ČUFER, družbena prehrana – 3. septembra, Metka RADIČ, družbena prehrana – 3. septembra, Ivan BELJAN, energetika – 3. septembra, Marjan DOLINSEK, splošni sektor – 5. septembra, Marija PAJSAR, valjarna debele pločevine – 8. septembra, Jožica RAZINGER, valjarna Bela – 9. septembra, Franc KNAPFELJ, transport – 12. septembra, Ciril PERHAJ, livarna – 13. septembra, Drago SMOLEJ, livarna – 14. septembra, Miran KAVALAR, jeklovlek – 15. septembra, Ivan BERNIK, sektor novogradenj – 19. septembra, Franc ZAMAN, jeklarne – 21. septembra, Jožefa ŠEPIC, žičarna – 22. septembra, Janez KLINAR, valjarna žice in profilov – 23. septembra, Francka KOFLER, hladna valjarna Jesenice – 24. septembra in Anton KRŽIČ, valjarna Bela – 30. septembra.
Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

KAZNOVANE ITALIJANSKE JEKLARNE

Pet italijanskih proizvajalcev jekla bo moralo, po odločitvi izvršne komisije Evropske ekonomske skupnosti, plačati globo v skupnem znesku 127.123 evropskih obračunskih enot (EUA), kar je približno 166.067 dolarjev, zaradi obtožbe o kršitvi predpisa skupnosti o minimalnih cenah jekla. Globa mora biti plačana v roku tridesetih dni. V kolikor bodo v času zakonskega postopka ugotovili, da so obtožbe neosnovane, bodo proizvajalci vrnili znesek, ki so ga vplačali na račun globe.

Za kršitev predpisa o cenah so obtožene tri jeklarne iz Brescie, ena iz Turina in ena iz Mantove. (AP – DJ)
To informacijo smo povzeli iz beograjskega Privrednega pregleda, iz katere bi se lahko kaj naučili tudi za našo prakso. Kajti tudi v naši jugoslovanski praksi nismo povsem imuni do pojva, da v času velike ponudbe in manjšega povpraševanja, kupujemo po dumpingških cenah, kar povzroča neželjeno konkurenco in motnje na trgu.

PROBLEMATIKA VZDRŽEVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Obrat vzdrževanja:	TOZD, v katerih opravlja naloge v skladu s poslovnim predmetom
Vzdržev. HVŽ	TOZD HV Jesenice TOZD Žičarna delno TOZD Energetika TOZD Plavž TOZD Jeklarna (vklj. konti liv v izgradnji) delno TOZD Livarna
Vzdržev. Jes. obrati	TOZD Elektrode TOZD Žebeljarna delno TOZD Livarna delno TOZD Energetika TOZD Valj. debele pločevine TOZD Profilarna TOZD Podbojarna delno TOZD Energetika TOZD Bluming-Štekel TOZD Valjarna žice TOZD Jeklovlek delno TOZD Energetika TOZD HV Bela delno TOZD Energetika
Vzdržev. Javornik	
Vzdržev. Bela	
Vzdržev. HV Bela	

OCENA STANJA DELOVNIH NAPRAV PO PROIZVODNIH TOZD TOZD PLAVŽ

Stanje plavžev in spremljajočih agregatov se je po zaključnem remontu plavža II bistveno izboljšalo. Rekonstrukcije, ki so bile izvedene vzporedno z remontom, so izboljšale delovne pogoje proizvodnih in vzdrževalnih delavcev. Nekaj problemov je na napravah aglomeracije (pogon paletizirne bobna, odpravljanje), ki pa ne vplivajo na proizvodno grodja.

TOZD JEKLARNA

Remonti jeklarskih agregatov so se izvajali po planu. Zaradi stanja naprav v prvem polletju ni bilo ogroženo petmesečno obratovanje. Zaradi spremenjenih kvalitete jekla se je močno znižala vzdržnost obzidav v električnih pečeh (povprečno število šarž s 70 na 50). Mesečno izvedejo po šest enodnevnih remontov, ki so terminsko zaključeni v planiranih časih. V elektro jeklarni je bil v prvem polletju izpad proizvodnje zaradi prodora jekla skozi dno, kar je zahtevalo ustavitve peči za osem dni. Ob tej priliki je bil uničen tudi induktiven mešalec. Tako obratujejo brez rezerve in je situacija dosti kritična.

TOZD BLUMING - ŠTEKEL

Po desetih letih obratovanja sta bila na napravah proge bluming izvedena v letu 1977 in 1978 prva letna remonta. Z delno zamenjavo iztrošenih delov in z nekaterimi konstrukcijskimi izboljšavami so bila odstranjena žarišča, ki so povzročala daljša zastoje. Po krizni situaciji v prvem polletju, ko ni bilo rezervnih pogonskih vreten in so bile omejitve pri valjanju, obratujejo naprave bluminga v okviru planiranih normativov.

Z velikimi težavami pa se vzdrževalci srečujejo pri usposobitvi linije štekel. Problemi so se začeli kazati po začetku valjanja zahtevnejših kvalitete za potrebe TOZD HV Bela. Iz težav, ki se kažejo med valjanjem, poskušajo skupaj s proizvodnimi delavci izluščiti vzroke in pripraviti predloge za rešitve. Na ta način so že odpravili nekaj ozkih grl (preprečili aksialni pomik valjev, znižali zračnost med vstavki in ogrođenjem, izvedli predelavo vodil pred in za ogrođenjem, zamenjali komplet hladni navijalec, izvedli predelavo

komandnih pultov na štekle). Z nekaterimi težavami pa se še srečujejo. Zato pripravljajo obisk dveh vzdrževalcev v valjarno na Švedsko, kjer bosta poskusila dobiti odgovore na nekatera vprašanja, ki bi pomagala izboljšati stanje naprav na štekle.

TOZD VALJARNA ŽICE

Med poskusnim obratovanjem naprav v rekonstruirani valjarni žice so vzdrževalci ugotovili celo vrsto pomanjkljivosti na posameznih napravah, ki jih bo potrebno postopno odpraviti, da se bodo zastoji znižali do planiranih obsegov.

V prvem delu leta je bil glavni izpad proizvodnje zaradi naslednjih vzrokov:

- popravilo peči (tri ustavitve po 3 do 4 dni),
- regulacija pozicioniranja Jumping ogrođa,
- okvara na 900 kW elektro motorju za pogon Jumpin ogrođa,
- pogorel zaganjač pri 900 kW elektro motorju.

Nekateri problemi, za katere so vzdrževalci že pripravili rešitve, bodo odpravljeni med letnim remontom v mesecu septembru.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Med remontom je bila zamenjana dvizna miza za ogrođenjem. Med obratovanjem je prišlo dvakrat do okvare na dviznem reduktorju, nekaj daljših zastojev pa je bilo tudi zaradi razpoka na akumulatorju sistema za odbrizg.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Z uvedbo preventivnih pregledov, popravil in preventivnih remontov na posameznih linijah se stanje naprav izboljšuje in so tudi zastoji zaradi vzdrževalnih del v upadanju. Naloge, ki so postavljene pred vzdrževalce v zvezi s sanacijskim programom, so obdelane, določeni termini in osebe, ki so odgovorne za izvedbo.

TOZD ELEKTRODE, ŽEBELJARNA, ŽIČARNA, HV JESENICE, JEKLOVLEK, PROFILARNA, VRATNI PODBOJI

Zastoji so pod planiranimi. Stanje naprav je tako, da je omogočeno doseganje planiranih količin. Vzdrževalci se vključujejo tudi v montažo novih naprav in izvajanje letnih remontov na posameznih strojih, kar

je tudi ena od oblik izobraževanja vzdrževalnega kadra.

KADROVSKA PROBLEMATIKA

Z reorganizacijo vzdrževanja so se naloge in odgovornosti delno spre-

obratovale, vodje, asistenti tehnik (U-5, U-5 delovodje, izmenski vodje (D-5) knjig., admin., personala (U-2, U-3) priprava dela, insp. vodstvo (U-3, U-4, U-5) ostali

Znižanje deleža »ostali« za 0,9 % gre predvsem na račun delovodij, oziroma izmenskih vodij, s čimer so hoteli dvigniti kvaliteto del in nadzor tudi v času, ko ostala vodstvena struktura ni prisotna. Pri tem je potrebno poudariti, da večina delovodij neposredno sodeluje pri popravilih in niso le organizatorji dela.

Obrat	Plan	Novospregjeti od 1. 1. 77 do 25. 8. 78	%
Vzdrž. Plavž	76	20	26
Jeklarna	75	30	40
Bela	148	43	29
Javornik	69	14	20
HVŽ	48	10	20
Jesenjski obrati	48	10	20
HV Bela	62	23	37
Vodstvo + TIDN	20	9	45
TOZD VZDRŽEVANJE	546	159	29

menile. Procentualni delež posameznih struktur delavcev proti celotnemu normativu pred in po reorganizaciji je naslednji:

	pred reorg.:	po reorg.:
	9,2 %	7,2 %
	4,3 %	7,6 %
	1,4 %	2,2 %
	3,4 %	2,2 %
	81,7 %	80,8 %

Glede na veliko zamenjavo kadra v TOZD Vzdrževanje v letu 1977 in osmih mesecih leta 1978, je na delovodje padlo še večje breme, z velikim številom novospregjetih delavcev pa mora nujno padati kvaliteta vzdrževalnih storitev.

Kako problematično je odhajanje kadra po posameznih obratih vzdrževanja, kaže naslednja razporednica:

V TOZD Vzdrževanje se stalez zaposlenih spreminja preko leta od 25 pod planom do planiranega števila. Od reorganizacije je bilo tako vključenih 159 novincev, kar predstavlja 29 % v odnosu na plan. Novospregjeti so bili pretežno s kvalifikacijo »D«, zato predstavlja delež novincev v tem rangi celo 36 %.

ZAKLJUČEK

Reorganizacija vzdrževanja je sovpadala z začetkom obratovanja HV Bela. Spremenjen količinski, dimenzijski in kvalitetni asortiment predstavlja dodatne zahteve, tako za proizvodne kot za vzdrževalne TOZD. Istočasno se srečujejo s pogostimi zamenjavami kadra.

Stanje delovnih naprav ni slabše, kot je bilo pred reorganizacijo. Z največjimi problemi se srečujejo vzdrževalci in proizvodni delavci v TOZD Bluming - štekel in TOZD Valjarna žice in rofilov. Če zaslužio grajo v teh TOZD, potem vzdrževalci pričakujejo pohvalo v tistih TOZD, ki dosegajo planirane ali celo rekordne rezultate.

F. Brelah

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Elektrode

18. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 22. avgusta 18. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Kosmač.

Najprej so obravnavali in sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o inovacijah v SOZD Slovenske železarne.

Delavski svet je v nadaljevanju obravnaval predlog samoupravnega sporazuma o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino in ga sprejel s pripombo, da naj v 6. členu opredeljena procentualna možnost za ceste, železnice, luke in elektrogospodarstvo velja samo za leto 1978, za naslednja leta pa mora biti ta možnost predvidena tudi za ostale koristnike. Za podpisnika tega sporazuma je delavski svet pooblastil Janeza Kosmača.

V razpravi o predlogu osnov plana za leto 1979 so ugotovili, da so o njem razpravljale vse samoupravne delovne skupine TOZD in ga sprejel v skupni količini 26.900 ton. Pripombe samoupravnih delovnih skupin in delavskega sveta TOZD so se nana-

šale predvsem na preskrbo žice in surovin ter moških delavcev.

Potrdili so predlog financiranja plinifikacije železarne.

Nadalje je delavski svet ugotovil, da so samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb SOZD Slovenske železarne obravnavale vse samoupravne delovne skupine TOZD in ga sprejel brez pripomb.

Obravnavali so pritožbo Zdenke Skumavec, ker ni bila izbrana in sprejeta na razpisana dela v TOZD. Delavski svet je na podlagi dokumentacije kadrovskega sektorja ugotovil, da imenovana ni izpolnjevala vseh pogojev razpisa.

Sklenili so, da se takoj izvedejo pripravljala dela za investicijo PROIZVODNJA AGLOMERIRANIH PRAŠKOV.

M. S.

14. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 18. avgusta 14. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Zaveljcina. Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da nista izvršena sklepa, ki zadevata sprejem moških delavcev in premestitev delavca iz TOZD Žebeljarna.

Obravnavali so kadrovske poročilo TOZD za mesec junij in julij. V mesecu juniju je znašala skupna odsotnost 23,2 %, v juliju pa 32 %. Izredno visoka odsotnost v juliju je bila zaradi večjega izkoriščanja rednih dopustov. V mesecu juniju je znašala bolezenska odsotnost 10,4 %, v mesecu juliju pa 8,1 %. Ugotovili so, da je bila bolezenska odsotnost v juniju in juliju nižja od prejšnjih

mesec, vendar še vedno previsoka. V prvih sedmih mesecih je bilo v primerjavi s predvidenimi izkoriščeno 104 % rednih letnih dopustov.

Nadalje je odbor zahteval, da morajo biti temeljni organizaciji pravčasno dostavljene vloge in obvestila za koriščenje izredno plačane odsotnosti.

Potrdili so prenehanje delovnega razmerja delavcem TOZD, in sicer

trem delavcem v mesecu juniju in trem delavcem v juliju. Nadalje so potrdili sklenitev delovnega razmerja z devetimi delavci v mesecu juniju in s štirimi delavci v mesecu juliju.

Vodja TOZD je odbor seznanil, da se bo zaradi višje sile postavitev nove oplaševalne linije zakasnila za sedem tednov in bo predvidoma pričela poskusno obratovati šele 15. decembra. Ker so bile med tem že sprejete nove delavke, bo problematična zaposlitev delavcev v mesecih september, oktober in november, ko se bo odsotnost zmanjšala. Zato je vodstvo predlagalo, da se v tem času uvede nočno delo na oplaševalni liniji 1.

Odbor je sprejel predlog za začasno uvedbo nočnega dela in izrazil mnenje, da se bo s tem že v letošnjem letu povečala proizvodnja in prodaja izdelkov ter bodo s tem ustvarjeni ugodni pogoji za večjo proizvodnjo in prodajo v prihodnjem letu. Za nočno delo morajo biti izpolnjene zakonske obveznosti in je potreben dogovor z delavkami. Zagotovljena mora biti preskrba žice in surovin. Vodstvo vzdrževanja pa mora poskrbeti za dežurnega ključavničarja. O predlogu za uvedbo nočnega dela bodo razpravljale in sklepale tudi samoupravne delovne skupine, družbenopolitične organizacije in delavski svet TOZD.

Obravnavali so pomanjkanje delavcev predvsem za dela kvalificiranih oplaševalcev elektrod in žičarjev. O predlogu strokovne grupe kadrovskega sektorja, ki predlaga, naj se za opravljanje del in nalog oplaševalca zaposlijo ženske, je odbor menil, da za delo na obstoječih delovnih napravah to ni sprejemljivo, ker je delo fizično pretežno.

Ob sklepu seje so obravnavali prošnjo za sprejem delavca, ki želi opravljati dela in naloge kontrolnega varila. Odbor prošnji ni mogel ugoditi, ker zaenkrat v TOZD ni potreben delavec za opravljanje navedenih del.

M. S.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo prejeli kar 78 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Iz njih je razvidno, da so bile razprave večinoma namenjene obravnavanju predloga samoupravnega sporazuma o organiziranju posebne finančne službe železarne Jesenice in sprejemanju sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb Slovenske železarne na zborih delavcev. Kljub temu pa na podlagi naših evidenc o obravnavanju sporazuma o posebni finančni službi po delovnih skupinah - evidenco vodimo na podlagi prejetih zapisnikov - ugotavljamo, da v temeljnih organizacijah Plavž, Hladna valjarna Bela, Strojne delavnice, Remontne delavnice in Transport, javna razprava ne poteka najbolje, saj je bilo načrtovano, da se zaključijo že do 15. avgusta. Sporazum naj bi namreč sprejeli delavci na referendumu v drugi polovici septembra, delavski sveti pa naj bi pred tem uskladili morebitne pripombe.

Nekatere delovne skupine pa so sestanke izkoristile tudi za obravnavanje polletnega obračuna, srednjeročnega plana in za reševanje svojih notranjih problemov.

V temeljni organizaciji Plavž, iz katere zelo poredkoma dobivamo zapisnike SDS, se je sestala delovna skupina **aglomeracija 1**. Obravnavala je sporazum o svobodni menjavi dela med delavci temeljnih organizacij in skupnih služb Slovenske železarne ter analizo o izvajanju srednjeročnega plana železarne Jesenice. Skupina postavlja vprašanje, kaj je z zamenjavo gardedobnih omari, na katero čakajo že več let.

V TOZD Jeklarna se je sestalo sedem delovnih skupin. Obravnavale so ali enega ali pa oba navedena sporazuma. Delovne skupine **SM peči 3**, **stara železo 3** in **livne jame 2** so razen tega razpravljale tudi o poslabšanju discipline. **SDS elektropeči 3** pa v zvezi s številnimi zastoji na proizvodnih agregatih opozarja na potrebo po boljsem vzdrževanju le-teh, tako s strani delavcev, ki na njih delajo, kot tudi s strani strojnega in elektro vzdrževanja.

V TOZD Bluming - štekel so tri delovne skupine obravnavale sporazum o svobodni menjavi dela med delavci temeljnih organizacij in delavci skupnih služb SZ in nanj niso imeli pripomb. **SDS vodstvo** pa je zastavila vprašanje o povišanju kategorij nekaterih uslužbencev.

V TOZD Valjarna debele pločevine so se sestale vse SDS (osem). Razpravljale so o analizi izvrševanja programa proizvodnje v mesecu juniju in o ukrepih za doseg operativnega programa v avgustu.

V TOZD Valjarna žice in profilov so se sestale tri delovne skupine, ki se strinjajo z obema sporazumoma. **SDS valjarna žice 4** pa je opozorila, da sta osem in dvajsetonski žerjav zaradi normalnega obratovanja in varnosti pri delu potrebna nujnega popravila.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice je vseh trinajst delovnih skupin brez pripomb potrdilo oba samoupravna sporazuma. Skupine so bile razen tega seznanjene tudi z informacijo o proizvodnji v juliju, ko je temeljna organizacija za 3,38 odstotka presežala plan ter s težavami, ki se pojavljajo ob izvajanju plana za avgust (kadri, vložek ipd.). Podana je bila tudi informacija o možnosti prijave na razpis v enoletno šolo za poklic hladnega valjavca v okviru ŽIC.

Tudi v TOZD Žičarna se je vseh 15 delovnih skupin strinjalo z obema samoupravnima sporazumoma. Imele so le eno samo, splošno pripombo na predlog sporazuma o posebni finančni službi: da se število delavcev v teh službah ne bi smelo povečevati.

SDS vodstvo v TOZD Jeklovlek je poleg obeh sporazumov, na katera nima pripomb, obravnavala še polletno poslovno poročilo, analizo srednjeročnega programa ter vprašanje previsoke bolezenske odsotnosti. V zvezi s slednjim ugotavlja, da bo potrebno več sodelovanja med TOZD in zdravstveno službo.

Oba samoupravna sporazuma je obravnavalo tudi osem oziroma sedem delovnih skupin v TOZD Elektrode in ju sprejelo brez pripomb. Razen tega so skupine obravnavale še poročilo o poslovanju temeljne organizacije v prvem polletju ter osnove plana za prihodnje leto. Skupine ugotavljajo, da red in čistota v obratu in okolici nista zadovoljiva.

Prav tako sta brez pripomb potrdili oba samoupravna sporazuma obe delovni skupini TOZD Vratni podboji. Razen tega sta skupini obravnavali tudi pomanjkanje naročil kovinskih

podbojev ter izrazili željo, da bi remontne delavnice čimprej poskrbele za popravila v kopalnicah in sanitarijah.

V temeljni organizaciji Remontne delavnice se je sestalo pet delovnih skupin. Vse so obravnavale samoupravni sporazum o posebni finančni službi železarne. V zvezi z njim imajo različne pripombe. **SDS RTA 1** pa je razen navedenega sporazuma obravnavala še informacijo o sklepih delavskega sveta železarne in remontnih delavnic, delavske kontrole in vodstva TOZD ter sindikalno problematiko.

Štiri SDS PIV-energije v TOZD Energetika so obravnavale samoupravni sporazum o posebni finančni službi železarne, tri izmed njim pa tudi sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci TOZD in delavci skupnih služb Slovenske železarne. **SDS PIV-energija 5** je to prilžnost izkoristila tudi za opozorilo, da se zaradi nezasedenega normativna delavcev v delavnici ne morejo opraviti vsa preventivna vzdrževalna dela na tlačnih posodah in varnostnih ventilih. Delavci prevoza tehničnih plinov pa vprašujejo, zakaj se organske jeklenke ne skladiščijo v ustreznih prostorih jeklarne, butanske pa v obratu družbene prehrane.

Oba samoupravna sporazuma sta brez pripomb potrdili tudi **SDS strokovno računovodstvo** v delovni skupnosti za komercialne in finančne zadeve ter **SDS poklicna gasilska in reševalna četa** v delovni skupnosti za splošne, kadrovske zadeve in informiranje. Prav tako pripomb na sporazuma niso imele **SDS kontrola kvalitete**, **mehanska preizkuševalnica** in **mehanična delavnica** v delovni skupnosti za ekonomiko, **TKR** in novogradnje, medtem ko je **SDS oddelka za študij dela in časa** imela pripombo na premalo ekzaktna merila za pridobivanje dohodka delovne skupnosti skupnih služb Slovenske železarne. Ta delovna skupina predlaga med drugim, da postane naraščanje fizične produktivnosti dela eden izmed pomembnih kazalcev delovne uspešnosti. **SDS raziskovalnega oddelka** pa je v zvezi z obema sporazumoma zastavila več vprašanj. O njih bo vnovič razpravljala, ko bo dobila dodatne informacije.

V delovni skupnosti za ekonomiko **TKR** in novogradnje se je sestala tudi SDS za organizacijo dela in raziskovanje, ki je razpravljala o kategorizaciji delavcev, o analizi srednjeročnega plana, o sporazumu o inovacijah ter o sporazumu o kreditnih odnosih s tujino.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

VEČ AKTIVNOSTI V ŽELEZARNI

Mladi delavci v jeseniški Železarni po precej dolgem počitniškem predahju v teh dneh spet postajajo aktivnejši. Sicer ne moremo trditi, da je v poletnih mesecih vladalo popolno mrtvilo, vendar so bile aktivnosti nepovezane, imele pa so predvsem manifestativni pomen. Pri koordinacijskem svetu ZSMS v Železarni so očitno namenili premalo pozornosti vsebinskemu obravnavanju vprašanj, ki se pojavljajo med mladimi delavci v posameznih sredinah.

To je eno izmed najbolj pomembnih vprašanj vseh mladih v predkongresnem obdobju. Prav gotovo se na desetem kongresu Zveze socialistične mladine ne bodo obravnavale manifestativne akcije, oziroma pokroviteljstva mladinskih organizacij nad različnimi športnimi tekmovanji ali komercialnimi zabavnimi prireditvami. Kongres naj bi predvsem pretehtal vsebinske premike v štiriletnem obdobju, s poudarkom na doseženih rezultatih mladih v sleherni sredini. Kritično lahko poudarimo, da so prav na tem področju pri koordinacijskem svetu precej zaostanku in da bo do kongresa, ki bo v začetku oktobra, le težko nadoknaditi zamujeno.

V osnovnih organizacijah ZSMS v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih se pojavlja veliko odprtih vprašanj, ki ostajajo prikrita v ozkem krogu. O tem, da so mladi delavci v nekaterih temeljnih organizacijah še zmeraj slabo organizirani, smo že večkrat govorili, kakšni so mladinci na svojih delov-

nih mestih, pa smo doslej le malo slišali. Posebno v poletnih mesecih je slišati, da železarji odstopajo od planskih obveznosti, da se premalo smotrno izkorišča delovni čas ter da je na delovnih mestih premalo discipline. Pri koordinacijskem svetu ZSMS so se na podlagi teh ugotovitev odločili, da skličejo problemsko konferenco o navedenih problemih. Pred tem so se tudi posvetovali s člani poslovnega odbora Železarne, ki so obljubili vsjo pomoč.

Problemsko konferenco so sklicali pretekli teden, na njej pa sta poleg predsednikov in sekretarjev osnovnih organizacij ZSMS sodelovala tudi člana poslovnega odbora Železarne Tone Varl in Božo Bartelj. Uvodoma je predsednica koordinacijskega sveta Ana Pagon razložila pomen sklica konference, ob tem pa je poudarila, da bodo mladi železarji na osnovi zaključkov

in ugotovitev konference začeli z akcijo za večjo produktivnost, za boljše delovne rezultate, za boljše disciplino in zmanjšanje odsotnosti z dela. Hkrati bo to tudi prispevek mladih železarjev v počastitev desetega kongresa slovenske mladine.

Vsekakor velja pohvaliti to pobudo, ki je prišla v odločilnem trenutku, ko si bodo vsi delavci Železarne prizadevali do konca leta doseči planske obveznosti. Na problemski konferenci je bilo še posebej poudarjeno, da je zaskrbljujoče bolezenska odsotnost mladih, prav tako pa tudi neracionalno koriščenje delovnega časa. V razpravi so prisotni opozorili še na več drugih napak in pomanjkljivosti, ki so prisotne v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

S to problemsko konferenco so si mladi v Železarni zadali zelo odgovorno nalogo, ki jo bodo morali tudi do konca izpeljati. J. R.

USPEHI V OO ZSMS TOZD HV BELA

V TOZD HV Bela je osnovna organizacija ZSMS ena najbolj delovnih organizacij. Prizadevanja in uspehi na področju proizvodnje in drugih dejavnosti ter uspešno reševanje tekočih problemov so samo še spodbuda za nadaljnje prizadevanje.

Predvsem pa bi bilo treba pohvaliti prizadevanja in delo predsedstva in predsednika Mujaga Haskiča, ki se prizadeva, da bi uvedel v delo v aktivnih OO ZSMS čim več mladih delavcev. Poudariti pa je treba tudi to, da je nekaj mladih delavcev

vklučenih v aktivno dejavnost tudi na drugih področjih v Železarni in bi bila njihova dejavnost lahko bolj povezana z delom matične osnovne organizacije, če ne s prisotnostjo na sestankih pa vsaj s pisnimi poročili.

V TOZD je zaposlenih več kot 50 % delavcev iz drugih bratskih republik in pokrajin in OO ZSMS rešuje tudi te mladince pridobiti k aktivnemu sodelovanju, pri čemer se tudi vidi že napredek. Prisluhniti pa je potrebno tudi njihovim težavam in problemom v pogledu stanovanjske in jezikovne problematike. Podrobno pa se bomo morali glede prilaganja mladih iz drugih republik pomeniti še na eni prihodnjih sej OO ZSMS.

Med pomembne uspehe mladinci v TOZD HV Bela vključujemo in računamo še na boljše rezultate, tudi sodelovanje z OO ZSMS KS Javornik - Koroška Bela, kjer je veliko možnosti za skupno delo na vseh področjih. Za povezavo in uspešno delo smo izvolili delegata.

Mladi iz HVB smo se udeležili tudi nekaterih mladinskih delovnih akcij, katerih pomen ni samo v izgradnji in obnovi objektov ali območij, temveč tudi veliko prispevajo k dvigu delovnih navad posameznikov in celote kot tudi k utrjevanju bratstva in enotnosti.

Predsedstvo OO ZSMS se bo v bodoče bolj zavzelo za razna masovna srečanja na rekreacijsko-sportnih področjih, saj ugotavljajo, da so mladi v NVB premalo povezani med seboj kot kolektiv. Upamo, da bomo tudi po tej poti dosegli dobre uspehe.

Na enem izmed sestankov OO ZSMS TOZD HVB je govoril tudi Janez Jamar, pomočnik vodje TOZD HVB o problemih strokovne usposobljenosti delavcev in ocenjevanju delovne uspešnosti. Usposabljanje za delo daje tudi možnosti napredovanja na delovnih mestih, je poudaril, še predvsem zaradi velike fluktuacije. Ostro je kritiziral predčasno zapuščanje delovnih mest in opozoril, da bo kršitelje potrebno javno kritizirati.

Večja prizadevanja bi morala veljati tudi izobraževanju delavcev, predvsem tistih z nedokončano osnovno izobrazbo. Čeprav je še vedno preveč načelnih ugotovitev in premalo konkretnih rešitev, bi morali težiti k čim kvalitetnejšemu izvrševanju delovnih nalog, predvsem pa je potrebno v tem smislu motivirati vsakega posameznika.

Ena izmed akcij mladih je bilo urejanje okolice v HV Bela. Čeprav je bila udeležba bolj skromna, je bil cilj dosežen. Organizirali bomo še razne druge podobne akcije.

Na sestanku predsedstva smo ugotavljali tudi premajhno podporo osnovne organizacije zveze sindikata in izvolili delegata, da o tem problemu podrobneje seznanijo sindikat.

V uporabo smo dobili telovadnico TVD Partizan Javornik - Koroška Bela, ki pa je bila premalo izkoriščena in tudi ni potrebnih športnih rekvizitov, zato upamo na finančno podporo sindikata Železarne, vsaj za osnovne športne rekvizite.

Delo komisij za razne dejavnosti je sicer v poletnih mesecih nekoliko upadlo, ker je čas dopustov, uspehe, ki smo jih na področju delovanja komisij že dosegli, pa bomo v bodoče še stopnjevali, da dosežemo še večjo masovnost.

V prihodnjem obdobju pripravljamo več akcij. V teku je akcija »Iščemo najboljše mladince«. Po posebnem točkovnem sistemu bomo ocenjevali prizadevanost, delovni učinek, disciplino in podobno posameznikov.

Predsedstvo se je tudi zavzelo za ureditve programa dela OK ZSMS Jesenice za naslednje programsko obdobje. Zavedamo se, da le-ta pomeni usmeritev, in da je na osnovi tega potrebno v najkrajšem času narediti akcijski in operativni program.

Franc Berce

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

PRILAGAJANJE DRUŽINSKIH HIŠ POTREBAM ZAŠČITE

Upoštevanje potreb ljudske obrambe in zaščite prebivalstva in materialnih dobrin pa tudi kompleksno prilagajanje družinske hiše tem potrebam je le eno izmed številnih vprašanj, ki zanimajo ljudsko obrambo in ki se rešujejo s kompleksnim urejanjem prostora. Sicer pa je prilagajanje družinskih hiš potrebam ljudske obrambe eden izmed številnih elementov, ki prispevajo k podružbljanju SLO. Zaklanjanje prebivalstva - kot je določeno tudi v zakonu - je pustilo precej možnosti za to, da se ta oblika zaščite ureja tudi z graditvijo zasebne družinske hiše. Z zakonom so namreč določene obveznosti, merila in normativi za graditev zaklonišč in zaščito prebivalstva v večjih stanovanjskih hišah in objektih z drugim namenom.

Z graditvijo hišnih, javnih, sanitarnih in industrijskih zaklonišč pa tudi drugih zaklonišč s posebnimi nameni pa ni v celoti določena tudi politika graditve zaklonišč in zaklonilnikov pri zasebni stanovanjski gradnji.

ZAKONI OBVEZUJEJO TUDI LASTNIKE STAVB, DA PRISPEVAJO ZA GRADITEV ZAKLONIŠČ

V sedanjih urbanih strukturah je predvideno zaklanjanje prebivalstva ne le v posebej zgrajenih zakloniščih, temveč tudi tako, da se posamezni prostori prilagodijo za zaklonilnike in zaklonišča, pa tudi z graditvijo jarkovnih zaklonilnikov in zaklonišč v neposredni vojni nevarnosti.

V že zgrajenih delih naselij, ki jih pretežno sestavljajo zasebne družinske hiše (tako vasko kot mestne), se štejejo deli kletnih prostorov za prostore, ki se lahko uporabijo za zaklonilnike. V družinskih hišah so precej ugodnejši pogoji za to, da se določeni prostori pravočasno in brez velikih dodatnih stroškov preuredijo za zaklanjanje.

Zakon, ki oprošča družinsko hišo graditve predpisanega zaklonišča, pa zavezuje lastnika, da prispeva v sklad za graditev javnih zaklonišč. Takšno prakso so sprejela tudi posamezna manj razvita območja, v katerih ni skladov za graditev zaklonišč. Ker pa v teh skladih ni velikih sredstev, ali pa jih sploh ni, družbenopolitična skupnost ni oproščena obveznosti, da pripravi vse za zaklanjanje prebivalstva pred vojnimi dejstvom.

Prilagajanje družinske hiše za zadovoljevanje potreb ljudske obrambe, predvsem pa za zaščito prebivalstva, je le eden izmed številnih ukrepov za izvajanje civilne zaščite in ureditve ozemlja za ljudsko obrambo.

Prilagajanje družinske hiše za ta namen pa ni le stvar posameznikov, temveč je skupna skrb vse družbe. V procesu programiranja in prilagajanja družinske hiše potrebam obrambe in zaščite morajo sodelovati tako posamezniki, prihodnji lastnik družinske hiše, kot tudi pristojni organi občinske skupščine, ki se ukvarjajo s problematiko urbanističnega in prostorskega planiranja, pa tudi organi ljudske obrambe kot nosilci planiranja na področju obrambe in zaščite.

Vloga vseh teh udeležencev je zelo pomembna. Samo z njihovim usklajenim in sinhroniziranim delom pri izdelavi urbanističnih planov, z določitvijo urbanistično-tehničnih pogojev ipd. je mogoče doseči optimalne lastnosti teh stavb tudi za vojne razmere.

MERILA ZA MIKROLOKACIJO IN MAKROLOKACIJO DRUŽINSKIH HIŠ

Pri izbiri makrolokacije in mikrolokacije za posamezno družinsko hišo je odločilna želja in odločitev prihodnjega uporabnika, pač glede na kategorijo družinske hiše, za katero se prihodnji lastnik odloča. To pa je seveda v neposredni zvezi s krajem stanovanja uporabnika, z njegovimi potrebami po stanovanju, s finančnimi zmoglostmi pa tudi z drugimi potrebami.

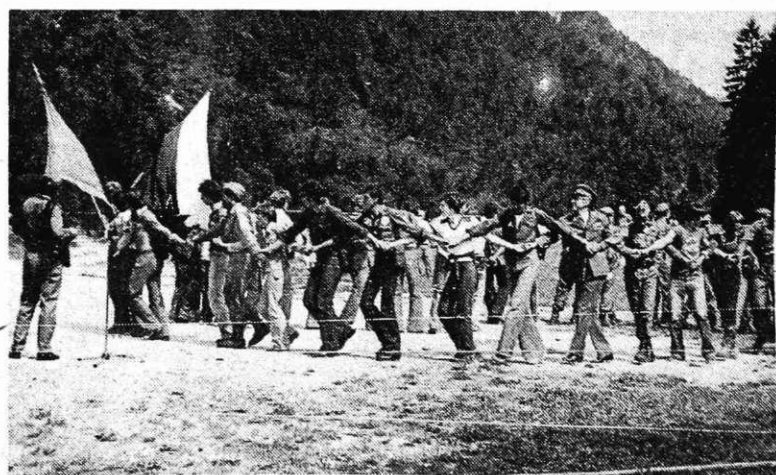
Drug pomemben element, ki vpliva na izbiro makrolokacije je nagnjenost prihodnjega uporabnika, njegove tradicije in pridobljene navade, ki se kažejo v izbiranju naravnih značilnosti območja za graditev lastne družinske hiše. Ti nagibi opredeljujejo tudi, ali se bo uporabnik odločil graditi v naselju ali v njegovi neposredni bližini oziroma dalje od naselja, kar mu bo hkrati omogočilo bivanje v hribih ali na morju, v rojstnem kraju ali pa v kraju, ki ga bo sam izbral kot najugodnejše območje za stalno ali začasno prebivališče.

MLADINSKE ZABAVNE IGRE

V nedeljo, 3. septembra, organizirata OO ZSMS Žirovnica in OO ZSMS Lesce (ne pa Veriga Lesce, kot je bilo po pomoti objavljeno) mladinske zabavne igre v Završnici. Na tekmovanje, nad katerim so prevzelo pokroviteljstvo delovne organizacije Elan Begunje, Veriga Lesce in železarna Jesenice ter je posvečeno X. kongresu ZSMS, se je prija-

vilo 30 ekip osnovnih organizacij ZSMS jeseniške in radovljiške občine. Zaradi velikega števila udeležencev prosimo vse, ki bodo prišli v nedeljo v Završnico, da upoštevajo navodila organizatorjev, saj bodo s tem pripomogli k nemotenemu poteku tekmovanja.

Vabljeni so vsi, ki imajo radi mladost in dobro voljo v nedeljo, 3. septembra, v Završnico na mladinske zabavne igre. V primeru dežja bo tekmovanje preloženo na naslednjo nedeljo.

Partizansko kolo v Završnici ob dnevu graničarjev (foto B. Blenkuš)

PREDSEDSTVO OK ZSMS JESENICE O PREDKONGRESNIH AKTIVNOSTIH

Pretekli teden je bila prva seja predsedstva občinske konference ZSMS Jesenice v novem mandatsnem obdobju. V osrednji točki dnevnega reda so člani govorili o pripravi na X. kongres ZSMS. Med drugim so se dogovorili o poteku javne razprave o osnutkih kongresnih dokumentov, ki bo trajala do 21. septembra. Za nosilce javne razprave v posameznih sredinah

bodo pripravili povzetke dokumentov, tako da bo med mladimi več časa za neposredno in ustvarjalno razpravo.

Razen tega so tudi sprejeli program predkongresnih aktivnosti. Med drugim bodo pripravili več okroglih miz, posvetov in seminarjev, organizirali pa bodo tudi več športnih tekmovanj v počastitev kongresa. J. R.

JAVNA RAZPRAVA O DOKUMENTIH ZA X. KONGRES ZSMS V KS, OZD IN ŠOLAH

V dneh od 4. do 28. septembra bodo v osnovnih organizacijah ZSMS v jeseniški občini potekale javne razprave o dokumentih za deseti kongres ZSMS, za katere so zadolženi predsedniki in sekretarji osnovnih organizacij, vodili pa jih bodo zadolženi člani občinske konference ZSMS.

V osnovnih organizacijah v krajevnih skupnostih bo tekla razprava na temo: mladi v krajevni skupnosti, interesne dejavnosti v družbenih organizacijah in društvih, informiranje. Razpored razprav je naslednji:

- Rateče-Planica, 4. septembra,
- Kranjska gora, 4. septembra,
- Dovje - Mojstrana, 7. septembra,
- Hrušica, 7. septembra,
- Planina pod Golico, 8. septembra,
- Javornik - Koroška Bela, 8. septembra,
- Sava, 13. septembra,
- Podmežaklja, 13. septembra,
- Blejska Dobrava, 14. septembra,
- Žirovnica, 14. septembra,
- Plavž I, Plavž II, Plavž III, 12. septembra

Vse razprave se bodo pričele ob 18. uri.

V organizacijah združenega dela pa bodo razprave potekale:

- TPO Golica, Klavnic, 5. septembra - tema: delegatski sistem in kadrovska politika,
- Planika, Elektro Žirovnica, 5. septembra - tema: delegatski sistem in kadrovska politika,
- GIP Gradis, Vatrostalna, SGP Gradinec, Kovinar, 7. septembra - tema: družbenoekonomski odnosi, idejno politično delo, informiranje,
- Alpina, TOZD Hotel, Lek, Špič, Kompas, 11. septembra, tema: kadrovska politika, družbeno ekonomski odnosi, informiranje,
- Zdravstveni dom, Splošna bolnica, 11. septembra - tema: kadrovska politika, idejno politično delo, informiranje,
- Viator TOZD Potniški promet, TOZD Tovorni promet, 12. septembra - tema: delegatski odnosi, idejno politično delo, informiranje,
- Železniška postaja, PTT, 15. septembra - tema: delegatski odnosi, kadrovska politika, informiranje,
- Sob Jesenice, postaja milice, carina, 15. septembra - tema: ljudska obramba in družbeno samozagata, revolucionarne tradicije, delegatski odnosi,
- Gorenjska oblačila, 15. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, informiranje,

- KO OP Mojstrana, 18. septembra - tema: delegatski odnosi, kadrovska politika, informiranje,

- Vodovod, 18. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, informiranje,

- VVZ, VIZ Jesenice, 18. septembra - tema: mladi v vzgoji in izobraževanju, kadrovska politika, družbene organizacije in društva,

- Universal, 19. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, delegatski odnosi, informiranje,

- Ljubljanska banka, Tehnični biro, 12. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, kadrovska politika, informiranje,

- Kovin, 19. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, delegatski odnosi, informiranje,

- Elim, 18. septembra - tema: družbeno ekonomski odnosi, kadrovska politika, informiranje,

Mladi v izobraževanju bodo imeli razprave:

- Klub jeseniških študentov, 16. septembra - tema: mladi v vzgoji in izobraževanju, klub jeseniških študentov, mladinsko prostovoljno delo,

- Center srednjih šol, 19. septembra - tema: mladi v vzgoji in izobraževanju, informiranje, delegatski odnosi,

- Železarski izobraževalni center, 20. septembra - tema ista kot zgoraj,

- Šola za zdravstvene delavce, 21. septembra - tema ista kot zgoraj,

V osnovnih organizacijah ZSMS TOZD in DS delovne organizacije Železarna, pa bodo razprave potekale:

- TOZD Plavž, Jeklarna, 5. septembra v sejni sobi TOZD Plavž,
- TOZD Livarna, 7. septembra,
- TOZD Valjarna debele pločevine, Valjarna žice in profilov, Vratni podboji, Profilarna, 8. septembra v sejni sobi na Javorniku,
- TOZD Valjarna blumingštel, Jeklavlak, 12. septembra v sejni sobi na Beli,
- TOZD Elektrode, Žebjarna, 14. septembra v sejni sobi Žebjarna,
- TOZD Žičarna, Hladna valjar, 19. septembra v prostorih žičarne,

osnovne organizacije delovnih skupnosti 21. septembra v sejni sobi glavne pisarne,

- TOZD Remontne delavnice, Strojne delavnice, Vzdrževanje, 26. septembra v sejni sobi vzdrževanja,

- TOZD Energetika, Transport in družbena prehrana, 28. septembra v prostorih družbene prehrane.

Vse razprave v Železarni se bodo pričele ob 13.30.

ODPRTI PROBLEMI SVOBODNE MENJAVE DELA MED TOZD IN DELOVNIMI SKUPNOSTMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni preprost. Prav gotovo pa se ne bomo dokopali do ustreznih rezultatov, če bomo v praksi skušali ugotovljati prispevek delovne skupnosti v celoti, ne pa prispevka vsake posamezne funkcionalne enote v delovni skupnosti. Prispevek vsake od teh funkcionalnih enot, npr. prodajnega in nabavnega oddelka v delovnih skupnostih delovnih organizacij z manjšim številom zaposlenih in brez potrebe po ustanavljanju posebne temeljne organizacije blagovne menjave za opravljanje zadev skupnega pomena, pa računovodske službe ali oddelki, itd., se kaže v različnih oblikah.

Tako bomo od nabavnega oddelka v proizvodni delovni organizaciji pričakovali zagotovitev redne oskrbe z reprodukcijskim materialom, preveritev kakovosti nabavljenega materiala, doseganje optimuma zaloga materiala, kakovostno skladiščenje, tekoče obveščanje o možnostih prerasporeditve na relativno cenejših re-produkcijske materiale in s tem večjih druge dobavitelje, opozarjanje na možnosti vključevanja ekonomsko ustreznih kooperantov v naš proizvodni proces, itd.

Prodajni oddelki kot del delovne skupnosti v proizvodni delovni organizaciji naj bi temeljnimi organizacijam zagotavljali že spet druge storitve. Njegov prispevek bi moral biti viden v dajanju dolgoročne usmeritve za proizvodnjo v temeljnih organizacijah, zagotavljanje naročil (prek samoupravnih sporazumov o skupnem prihodku ali prek pogodb) proizvodnji — in to za čimveč časa vnaprej — organiziranje izvoznih poslov in s tem v zvezi zagotavljanje deviznih sredstev za uvoz potrebnega materiala, uresničevanje sporazumov in pogodb prek konkretnih nabav, kakovostno skladiščenje gotovih izdelkov, pravočasno fakturiranje, po možnosti za ugodnimi roki plačila, opozarjanje na možnost zvišanja cen glede na razmerje med ponudbo in povpraševanjem, preverjanje in izboljševanje kakovosti prodajnih poti, itd.

Finančni oddelki, bodisi posebna finančna služba ali celo interna banka (s svojo delovno skupnostjo), mora temeljnimi organizacijam zagotoviti predvsem maksimalno možen izkoristek vseh prostih finančnih sredstev v okviru delovne ali sestavljene organizacije, in to začeti s planiranjem tokov finančnih sredstev, pa prek priskrbovanja sredstev, njihovega nalaganja izven temeljne organizacije ter pravočasnega vračanja. Prispevek tega oddelka bo seveda odvisen tudi od obrestne mere tako za izposojena kot za posojena finančna sredstva.

Kadrovski oddelki bo svoj prispevek izkazoval prek pravočasne ugotavljanja potreb po kadrih, zmanjševanju obsega nezaželene fluktuacije delavcev, učinkovitosti pridobivanja ustreznih kadrov, izobraževanje kadrov ob delu, dviga splošne izobrazbene in s tem organizacijske kulture zaposlenih, izboljšanja stališč delavcev do ciljev temeljne organizacije, izboljševanje delovnih pogojev in varnosti pri delu, lahko pa tudi s stalnim izboljševanjem sistema stimulativne delitve po delu, zmanjševanjem porabe časa delavcev za neproizvodne opravke itd.

Računovodski oddelki kot eden najpomembnejših členov informacijskega sistema temeljne in delovne organizacije bo izkazoval svoj prispevek prek pravočasnega in kakovostnega izkazovanja podatkov o preteklih poslovnih dohodkih, ki so se odrazili na vrednostno izraženih spremembah prihodkov, odhodkov, sredstev, pa tudi prek izdelave in vodenja takšnega načina spremljanja in podajanja teh dohodkov, ki bodo razumljivi delavcem itd.

Ob teh petih oddelkih ali poslovnih funkcijah bi seveda lahko naved-

li še ostale kot npr. oddelki za investicijsko izgradnjo, pravni oddelki, služba za organizacijo (in informacijske sisteme), oddelki (manjšega obsega) za avtomatsko obdelavo podatkov itd., katerih pričakovani prispevek je vsekakor prav tako moč opredeliti.

LETNI PROGRAM DELA FUNKCIONALNIH ENOT DELOVNE SKUPNOSTI

Vsi navedeni in še drugi možni oddelki ali službe kot funkcionalne enote v delovni skupnosti imajo seznane možnih prispevkov teoretsko dokaj natančno določene. V praksi pa so nam takšni seznani ali možna področja delovanja posameznih funkcionalnih enot lahko le pripomoček za konkretno razpravo o svobodni menjavi dela.

Če torej vnašamo kategorijo svobodne menjave dela v odnos med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi, in to namesto proračunske oblike funkcioniranja, bomo iz odnosov kategorije svobodne menjave dela uporabnikov z izvajalci storitev na področju družbenih dejavnosti potegnili najmanj dve zakonitosti:

a) obsega dela izvajalcev ni moč skokovito spreminjati iz leta v leto in

b) delo izvajalcev mora temeljiti na obojestransko sprejemljivem in sprejetem letnem programu dela.

Prva od obeh zakonitosti nam daje vedeti, da ima sprejet obseg svobodne menjave dela tudi v odnosih med temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo ali delovnimi skupnostmi trajnejši, čeprav ne povsem nespremenljiv značaj. Pod tem razumemo obveznost delavcev temeljnih organizacij, da vsaj v srednjeročnem obdobju zagotavljajo delavcem delovnih organizacij takšen obseg opravljanja storitev za njih, da ne bo potrebno bistveno spreminjati števila zaposlenih delavcev v delovnih skupnostih. Gre seveda predvsem za problem njihovega zmanjševanja, medtem ko je obseg povečanja opravljanja storitev in s tem dodatnega zaposlovanja manj pekoč.

Na drugi strani pa moramo v tej vrsti svobodne menjave odločneje zarezati v drugo zahtevnejšo od navedenih zakonitosti.

Praviloma ne bi smeli v temeljnih organizacijah pristajati na takšno financiranje svobodne menjave dela, za katerim ne bi stali razdelani letni programi izvajalcev — delovnih skupnosti.

Naj primeroma navedemo del možne skice letnega programa dela za

a) nabavni oddelki in

b) kadrovski oddelki.

Ad a) Letni program dela nabavnega oddelka

— v letu 1979 bo nabavni oddelki izdelal ABC analizo reprodukcijskih materialov za vse temeljne organizacije ter na osnovi analize predložil temeljnimi organizacijam predlog načinov zagotavljanja dobave (sporazum, pogodba o nabavi, pogodba o kooperaciji) vseh materialov razvrščenih v A skupino. Za delo na tej nalogi bo uporabljen:

800 ur dela — 31. kategorije — izdelava plana dela na najzahtevnejših projektih; 2600 ur dela — 27. kategorije — razvrščanje materialov v posamezne skupine na osnovi njihovih proizvodnih značilnosti; 2300 ur dela — 25. kategorije — razvrščanje materialov v posamezne skupine na osnovi nabavnih značilnosti; itd.; — v prvem polletju leta 1979 bodo delavci nabavnega oddelka dokončali predlog analize vrednotenja materialov na zalogi in pri oddaji v proizvodnjo.

Za delo na tej nalogi bo porabljen:

500 ur dela — 28. kategorije —

izdelava zaključkov srednjezahtevne analize, itd.;

Ad b) Letni program dela kadrovskega sektorja

V drugem četrtletju leta 1979 bodo delavci kadrovskega oddelka opravili izbiro 12 štipendistov, skupaj iz treh fakultet (ekonomske, elektro, strojne) in jih predlagali kot možne kandidate za pridobitev štipendij temeljnima organizacijama B in D.

Za delo na tej nalogi bo potrebno: 150 ur dela — ... kategorije — itd. Skozi tako izdelane programe dela se bomo v svobodni menjavi dela laže dokopali do:

a) planske opredelitve celotnega obsega in strukture svobodne menjave dela,

b) planske razdelitve celotne obveznosti iz svobodne menjave na posamezne temeljne organizacije,

c) planske razporeditve nalog in del na posamezne funkcionalne enote v delovni skupnosti in znotraj tega na posamezne delavce.

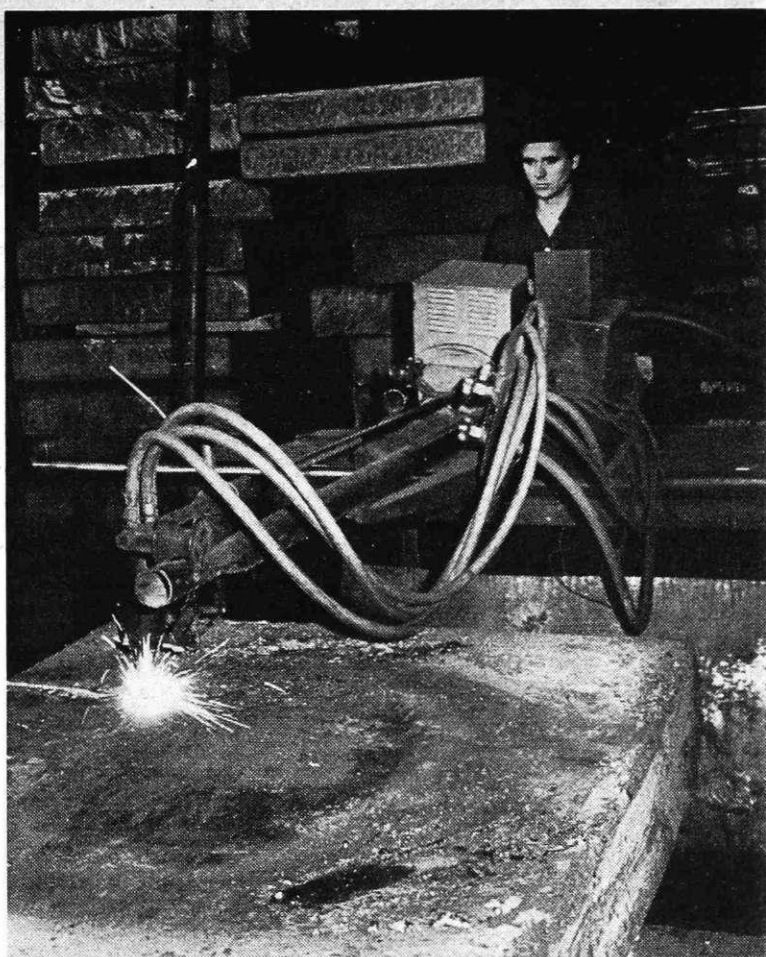
Razdelitev planiranih obveznosti na posamezne temeljne organizacije lahko naredimo na osnovi konkretnih ali dogovorjenih podlag. Tako bomo obveznosti iz izvajanja naloge ABC analize reprodukcijskih materialov lahko razdelili, upoštevaje število postavk materiala v inventurni listi (konkretna podlaga) ali pa povprečne vrednosti zaloga materiala po posameznih temeljnih organizacijah v preteklem letu (dogovorjena podlaga). Planska razporeditev nalog in del med posamezne funkcionalne enote — oddelke in na delavce je glede na našo navezanost na »stalne plače« še bolj občutljiva zadeva. Struktura del glede na sestavljenost se lahko iz leta v leto menja, to pa pomeni v bistvu višje ali nižje planirane osebne dohodke (oziroma še bolj: obseg točk) delavcev posameznega oddelka. Realno je pričakovati, da tu — vsaj v smeri slabšanja strukture — ne bi smelo prihajati do več kot 5 % premikov. Toda tudi o nespremenjeni ali le malo spremenjeni strukturi del za oddelke kot celoto bo lahko pri posameznih delavcih prihajalo do bistvenih premikov.

VPLIV POSAMEZNIH OSNOV NA STRUKTURO OBSEGA SVOBODNE MENJAVE DELA

Poznavanje pričakovanega prispevka delavcev delovne skupnosti kakor tudi njihovo ovrednotenje skozi obseg dohodka ter razdelitev celotnega obsega obveznosti iz dohodka delavcev delovne skupnosti na posamezne temeljne organizacije pa nas v tej fazni analizi svobodne menjave dela pelje novim vprašanjem naproti. Če se tu že izognemo vprašanju samih meril v svobodni menjavi dela (nekaj o tem lahko preberete v Vestniku gospodarske zbornice z dne 26. maja 1977), pa moramo nekaj več povedati na temo vpliva posameznih od prvih dveh osnov (samega opravljenega dela: prispevka k dohodku TOZD) na strukturo obsega svobodne menjave dela.

V praksi se namreč srečujemo z dilemo, ali naj se celotni prihodek in s tem dohodek delovnih skupnosti v celoti oblikuje na osnovi opravljenega dela (konkretno in dogovorjene podlage) za posamezno temeljno organizacijo ali pa je ta vsaj v delu odvisna od dohodka (k njemu lahko z znižanjem stroškov prispevajo tudi delavci delovnih skupnosti temeljnih organizacij).

Za večino strokovnjakov nepotrebnega dilema (vsi bodo pritrdili inč) se ne postavlja, ko se pogovarjamo o oblikovanju celotnega prihodka in s tem dohodka delovnih skupnosti. Bolj vroče razprave na to temo pa se pojavljajo v neizbežnem trenutku dogovora o razdelitvi teh

Sodelavec pri razrezu bram v valjarni bluming

obveznosti na posamezne temeljne organizacije, še zlasti, če je njihov poslovni uspeh bistveno različen.

Vprašanje oblikovanja obveznosti posameznih temeljnih organizacij ni zgolj akademsko vprašanje, pa se je zato potrebno o vplivu teh dveh osnov (če zanemarimo tretjo, to je konkreten prispevek delavcev delovne skupnosti — s predlogi in zamislimi — k dohodku in nadaljnjemu razvoju posameznih temeljnih organizacij) bolj natančno dogovoriti.

Problem bomo teoretično zastavili s trditvijo, da se rezultati opravljenega dela (npr. na pogojno enoto meril: točko) delavcev delovne skupnosti v posameznih temeljnih organizacijah različno (dohodkovno) potrdijo. Popoln nesmisel bi bilo ob tem nakazovati inč, da se je bolj ali manj potrdil delovni prispevek posameznih delavcev, pač v odvisnosti od tega, za katero temeljno organizacijo je konkreten delavec delal (tretja osnova tu ni v vprašanju!). Ta inčica bi namreč vodila v različne osebne dohodke delavcev delovne skupnosti, ki so sicer opravili v vseh pogledih enako delo.

Zato bomo problem postavili drugače. Temeljne organizacije so:

a) že s planom posredno predvidelo, da bodo na enoto točk svobodne menjave dela ustvarile različni dinarski dohodek, npr. od 16 do 24 dinarjev,

b) praktično dosegle na enoto točk od 15 do 26 dinarjev, če so tako predvidevanja glede na različne pogoje poslovanja povsem sprejemljiva za vse temeljne organizacije, bi iz tega lahko sledilo, da neodvisno od višine doseženega dinarskega dohodka temeljne organizacije zagotavljajo 66,67 % (16 do 24 dinarjev) sredstev za svobodno menjavo, ostala sredstva pa se zagotove po nekem ključu glede na doseženi dohodek.

V izogib nenačelnim kritikam troje opozoril:

1. Tak pristop (glede na odstotek 66,67) je možen le, če je to resničen odraz objektivno slabših in boljših pogojev poslovanja, ne pa drugih vplivov in pristopov in se s tem strinjajo delavci vseh temeljnih organizacij.

2. Skupen cilj vseh temeljnih organizacij je zmanjševanje takih

objektivnih razlik, s tem pa tudi povečanje tega odstotka.

3. Ključ za razdelitev preostalih 33,33 % lahko vsebuje različno opredeljene kategorije dohodka, kar pomeni običajno zelo verjetno ponovno vključitev tudi dohodkovno najmanj uspešne temeljne organizacije v prevzemanje obveznosti iz tega naslova.

TEMPO POSTOPNEGA PREHODA

Omenjeni problem vpliva prve in druge osnove se kaže v letu 1978 še nekoliko drugače. V mnogih primerih so namreč nekatere delovne skupnosti svoj prispevek pri temeljnih organizacijah uveljavile le na osnovi doseženega dohodka. Pristop v skladu z zakonom o združenem delu, to je uveljavitev resnično opravljenega dela za posamezno temeljno organizacijo kot eno izmed osnov, je postavil — zaradi povečanih ali zmanjšanih obveznosti — posamezne temeljne organizacije v popolnoma nov ekonomski položaj, včasih pa celo vodi do izgube v poslovanju temeljne organizacije.

Zatorej velja — ob soglasju vseh temeljnih organizacij — ponekaj razmisliti o eno- ali dveletnem postopnem prehodu od starih na nove osnove razdelitve obveznosti iz svobodne menjave dela na posamezne temeljne organizacije. To pa seveda ne pomeni, da novih osnov ne bi bilo treba v celoti razgrniti pred delavce — uporabnike in delavce — izvajalce.

ZAKLJUČEK

V našem prispevku smo k problemu svobodne menjave dela med delavci temeljnih organizacij in delavci delovnih skupnosti pristopili predvsem z vidika planske silnice. V praksi bo nemajhno število problemov odprtih tudi na spremljanju uresničevanja planiranega ob dejanski razdelitvi obveznosti, itd. Ti problemi ne bodo zanemarljivi, vendar bo njih reševanje manj zahtevno, če bomo nekatere probleme rešili že ob planiranju.

Miran Mihelčič

(Gospodarski vestnik št. 33 z dne 24. avgusta)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

ROBOTI NA POHODU 2

Te robote bodo lahko uporabljali tudi pri kontroli kvalitete določenih izdelkov.

Danes uporabljajo robote predvsem tam, kjer je delo za delavce težavno in delovni pogoji zelo slabi. Izkušnje so tudi pokazale, da robot z delom že v 18 mesecih povrne stroške investicije.

Proizvajalci avtomobilov v ZDA so izračunali, da za eno-urno delo robota potrošijo 4,20 dolarja. Pri tem so upoštevali tudi investicijske stroške kakor tudi stroške rednih popravil. Za isto delo pa za delavca porabijo 13 dolarjev.

V splošnem roboti ne opravljajo dela hitreje kot delavci, vendar je produktivnost višja. Njihova fleksibilnost je večja, »zapravljanje« časa ni, kvaliteta dela je višja. Vse to pa vpliva na višjo produktivnost. Posebno pri varjenju pri proizvodnji avtomobilov se je delo z roboti pokazalo za dokaj uspešno.

Presenetljivo je to, da se delavci v veliki večini niso preveč upirali uporabi industrijskih robotov. Vzrok je nedvomno v tem, da praviloma roboti opravljajo najtežja dela. Kot zanimivost naj povemo, da so v nekaterih primerih uporabi robotov bolj nasprotovali vodilni delavci kot pa delavci sami. To pa zato, ker so se bali zmanjšanja produktivnosti, kar pa se je izkazalo za popolnoma napačno. Največ težav pri uvajanju robotov v proizvodno delo je bilo takrat, kadar je stopnja nezaposlenosti precej visoka.

V tovarnah, kjer že imajo izkušnje z industrijskimi roboti, pravijo, da je pri instalaciji robotov treba upoštevati naslednja tri pravila:

— Uporaba enega samega robota v posameznih obratih je ekonomsko neupravičena pa tudi nepraktična.

— Pri instalaciji robota je treba upoštevati tudi to, da mora vsak robot opravljati kar največ možnih opravil.

— Roboti morajo biti res kvaliteten izdelani, da so okvare čim bolj redke in da se odpravijo v najkrajšem možnem času.

Iz vsega tega je razvidno, da so industrijski roboti resnično na pohodu. Po drugi strani pa so dosedanje izkušnje pokazale, da bo potrebno konstruirati take robote, ki bodo lahko še bolj nadomestili človeka, posebno na težjih, zdravju škodljivih delovnih mestih.

GALIJ

Galijski kovinski element, ki ima nekatere res nenavadne lastnosti. Vendar je bil dolgo časa le zanimivost v laboratorijih in je šele v zadnjih letih postal uporaben, predvsem v obliki nekaterih spojin.

Znani ruski kemik Medeljev ga je že predvidel v svojem periodičnem sistemu in ga je imenoval ekaluminij. Leta 1875 ga je odkril francoski kemik Lecog de Boisbaudrau v cinkovi rudi (cinkova svetlica) iz Pirenejev. Še v istem letu mu je uspelo iz te rude izločiti prvi gram nove kovine galij. Kmalu se je izkazalo, da so bile lastnosti, ki jih je predvidel Mendeljev za ekaluminij presenetljivo natančne.

NAHAJALIŠČA

Povprečna količina galija v zemeljski skorji se giblje okoli 15 gramov na tona, kar je približno ista količina kot pri svincu. Kljub temu ga prištevajo k redkim kovinam. To pa zaradi tega, ker so njegova nahajališča sicer pogosta, vendar je koncentracija kovine zelo majhna. Galij najdemo zelo velikokrat skupaj z aluminijem v boksitu in s cinkom v nekaterih sulfidnih rudah. Čeprav se giblje vsebnost galija v obeh primerih le v tisočinkah

ORGANIZACIJA KRVODAJALSTVA

KRVODAJALEC

Krvodajalci so lahko vse zdrave osebe v starosti od 18. do 65. leta. Preden prijavljeni krvodajalec odda svojo kri, ga je potrebno zdravniško pregledati. Namen pregleda je:

1. Da se zavaruje darovalec, ker kri sme dati samo zdrava oseba.
2. Varstvo prejemnika krvi, ker vemo, da se nekatere bolezni lahko prenesejo na prejemnika s krvjo osebe, ki je to bolezen prebolela in je ob odvzemu zdrava.

Vsakemu krvodajalcu določijo vrednost krvne barvine (hemoglobina). Določanje je preprosto: iz prsta vzamejo kapljico krvi in določijo odstotek hemoglobina. Ta odstotek je lahko znižan zaradi različnih vzrokov (krvavitve, nepravilna prehrana, različna obolenja). Oseba, pri kateri so našli nižjo vrednost hemoglobina, začasno ne more dati krvi.

Poleg tega krvodajalcu določijo še krvno skupino, A, B, 0 in AB na ploščici, ki je le orientacijska. To omejenjamo zato, ker krvodajalci večkrat želijo, da se jim tako določena krvna skupina takoj vpiše v krvodajalsko izkaznico. Rezultat krvne skupine A, B, 0 in AB se lahko izda šele, ko se krvna skupina določi še po zanesljivi metodi v epruvetah.

Določijo še sedimentacijo krvi. S sedimentacijo ugotavljamo hitrost, s katero se rdeče krvničke usedajo. Povišano sedimentacijo najdemo pri različnih boleznih (pri akutnih in kroničnih infekcijah, težji slabokrvnosti) in tudi v fizioloških stanjih (nosečnost, po običajnih obrokih hrane, ki vsebuje veliko beljakovin).

Po opravljenih laboratorijskih preiskavah pregleda krvodajalca še zdravnik. Važno je, da krvodajalec da zanesljive podatke o prebolelih boleznih, oziroma operacijah. Zdravnik posebej zanima, če je krvodajalec prebolel nalezljivo tuberkulozo, zlatenico ali malarijo. Po nekaterih boleznih pa lahko šele po določenem časovnem presledku vzamejo kri za izdelavo krvnih preparatov, ki so za zdravljenje zelo dragoceni (gama globulini, albumini).

Krvodajalci ne morejo biti osebe, ki so bolne za boleznimi, kot so na primer: tuberkuloza, ledvične bolezni, maligna obolenja, sladkorna bolezen, srčne bolezni itd.

Zdravnik odkloni za določen čas osebe, ki so bolne za akutnimi nalezljivimi boleznimi, akutnimi obolenji grla, pljuč, kože in tako naprej. Osebam, ki so bile cepljene, dovezamo kri po določenem času. Ženam, ki so noseče, krvi ne odvezamo.

Zdravnik vsakemu krvodajalcu posluša srce, mu izmeri krvni pritisk in po potrebi opravi še druge preiskave.

Ko zdravnik ugotovi, da je prijavljena oseba sposobna dati kri, določi odvzemno količino. Krvodajalec lahko naenkrat da do 500 ml krvi. Pri nas krvodajalcem običajno odvzemajo 300 ml, vendar pa zdravnik lahko določi tudi večjo količino.

Včasih se zgodi, da krvodajalec po odvzemu krvi občuti slabost, se poti in poblede ali pa za nekaj trenutkov celo izgubi zavest. To se mu lahko zgodi že takrat, ko mu odvzemajo kri za določitev hemoglobina in sedimentacije ali pa ko vidi, kako so odvzeli kri komu drugemu.

Vzroki za to slabost so številni: utrujenost, lakota, preveč ogrevani prostori in strah pred odvzgom krvi, ki je največkrat podzavesten. Da se temu izognemo, priporočamo, da krvodajalci ne pridejo na odvzem tešče. Uživati pa smejo le nemastno hrano, na primer čaj, črno kavo, sadje, marmelado, kruh. Nemastno hrano priporočamo zato, ker se mastna (hiložna) kri ne more dalj časa hraniti v hladilniku in jo moramo porabiti takoj. Iz mastne krvi ne moremo izdelati sušene plazme. Nekateri pacienti so preobčutljivi za nekatera živila in lahko pride pri njih do reakcije, če dobijo kri, ki jo je dal darovalec po obilnem obroku.

Krvodajalci pred prvim dajanjem krvi velikokrat vprašujejo, ali odvzem krvi kaj boli?

Ne, kajti gre le za navaden vbod z iglo, torej to, kar so pri odvzemu krvi za različne laboratorijske preglede že velikokrat doživeli. Če se straja pri prvem vbodu ne pride z iglo v žilo (ker ima dajalec skrite, tanke ali gibljive žile), poskuša s ponovnim vbodom samo z njegovo privolitvijo.

Oblačenje v zaščitno haljo je potrebno, ker omogoča, da delo pri odvzemu krvi poteka ob čim boljših pogojih. S tem, da krvodajalca pred odvzgom oblečemo, preprečimo, da v sobo za odvzem krvi ne prideta prah in blato s ceste.

NAJBOLJŠA UDELEŽBA POSAMEZNIH TOZD IN DS PRI KRVODAJALSKIH AKCIJAH OD 1973 - 1977 LETA

V naslednjem tednu, to je 5., 6., 7., 8., 12. in 13. septembra, bo v naši občini potekala krvodajalska akcija. Odvzem bo v Delavskem domu (pri Jeleni) na Jesenicah v navedenih dneh od 6. do 14. ure.

Leto	Št. krvod. iz 2J skupaj	TOZD - DS	Št. krvod.	% glede na skupno št. krvod.	% glede na povpr. zaposl. v obratu
1973	835 (58 % v odnosu na vse krvod.)	Skupne službe Strojno vzdr. HVZ Valjarna žice Valjarna prof.	156 98 79 40 44	18,6 11,7 10,0 4,8 5,2	16,21 20,0 33,9 27,58 24,30
1974	869 (57 %)	Strojno vzdr. Skupne službe HVZ Livarna Valjarna prof.	102 88 86 19 33	11,73 10,14 9,89 2,19 3,79	20,60 11,84 16,47 18,62 18,53
1975	936 (57,2 %)	Strojno vzdr. Skupne službe Strojne delav. Teh. sl. VET Strugarna valjev Livarna	112 108 56 13 14 29	12,0 11,4 6,0 1,4 1,5 3,2	23,6 13,4 18,9 33,3 28,5 28,4
1976	898 (5,54 %)	Strojno vzdr. Skupne službe Valjarna Bela Livarna HV Bela Vratni podboji	109 112 49 31 29 12	12,13 12,47 5,45 3,19 3,05 1,2	22,29 13,96 12,18 31,95 30,52 29,46
1977	798 (47,87 %)	Remontne del. Vzdrževanje Strojne del. Livarna HV Bela Vratni podboji	106 70 57 22 54 10	13,73 9,07 7,38 2,85 7,00 1,30	20,70 13,36 17,01 24,18 22,78 21,28

V petletnem obdobju so se najštevilneje udeležili krvodajalskih akcij, glede na skupno število krvodajalcev iz Železarne naslednje TOZD:

1. Strojno vzdrževanje (5 ×)
 2. Skupne službe (4 ×)
 3. HVZ (2 ×)
 4. Strojne delavnice (2 ×)
 5. Valjarna Bela (1 ×)
- Glede na povprečni stalež zaposlenih v TOZD, pa so se najštevilneje odzvale naslednje TOZD:
1. Livarna (4 ×)
 2. Strojno vzdrževanje (2 ×)
 3. Valjarna profilov (2 ×)
 4. Vratni podboji (2 ×)
 5. HV Bela (2 ×)
 6. HVZ (1 ×)

7. Valjarna žice (1 ×)
 8. Strugarna valjev (1 ×)
- S temi podatki smo lahko zelo zadovoljni in upamo, da bo tudi letos krvodajalska akcija v naši občini uspela. Obenem naprošamo vse tiste krvodajalce, ki se še niso prijavili pri svojih obratnih poslovalnicah, naj to store. Naš oddelek bo prijave zbiral in kolikor bodo dane možnosti (da ne bo trpela proizvodnja) tudi organiziral časovne termine za odvzem krvi po posameznih TOZD in delovnih skupnostih, da ne bo na odvzemnih mestih predolga čakanja.

Ivanka Zupančič

VAŠA KRI REŠUJE ŽIVLJENJE; SAMO KRI NADOMESTI KRI!

Krvodajalec naj se hrani z normalno mešano hrano. Nekateri se bojijo, da se bodo zredili. To se lahko zgodi, če krvodajalec po odvzemu krvi uživa pojačeno hrano, ker misli, da bo tako hitreje nadomestil dano kri. Prav tako neupravičena je bojazen pred hujšanjem. Takoj po odvzemu krvi naj dajalec ne zaužije preveč hrane, ker s tem poveča krvni volumen v prebavnem traktu, zaradi tega pa lahko pride do trenutne slabosti. Priporočljivo je, da krvodajalec po odvzemu popije skodelico čaja, sadnega soka ali hladnega mleka. Nikakor pa ni priporočljivo, da po odvzemu krvi pije alkohol, ker mu ta trenutno zviša krvni pritisk, pa se ga zaradi tega lahko loti vrtočlavlava.

Ivanka Zupančič

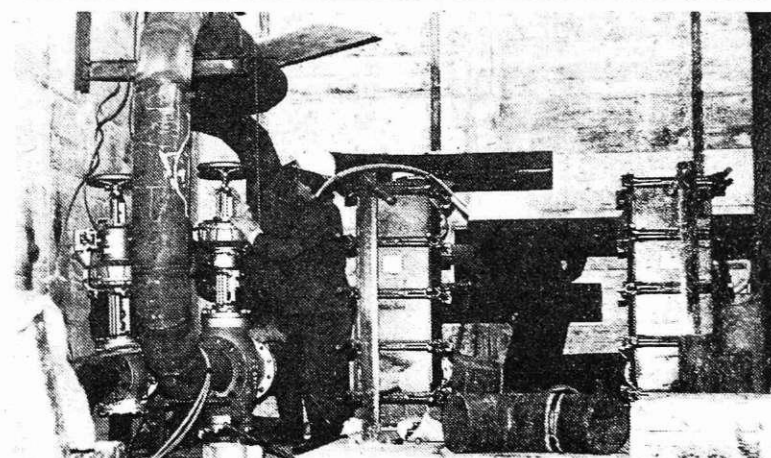
POŠKODBE V JULIJU

Iz podatkov, ki nam jih je posredovala služba za varstvo pri delu je razvidno, da je bilo v mesecu juliju na delovnih mestih poškodovanih 62 sodelavcev in da smo zaradi poškodb na delovnih mestih izgubili 853 delovnih dni.

Na poti v službo je bilo 9 poškodb z 65 izgubljenimi dnevi. Na poti v službo je izgubil življenje tudi sodelavec Janez Požegar iz TOZD Transport.

Pregled poškodb na delovnih mestih ter na poti v službo po posameznih TOZD in delovnih skupnostih je naslednji:

TOZD	poškodbe na del. mestih	izgubljeni dnevi	poškodbe na del. m.	izgubljeni dnevi
Plavž	7	37	-	-
Jeklarna	10	127	2	15
Livarna	1	13	-	-
Valjarna bluming	7	107	1	5
Valjarna žice in profilov	1	92	-	-
Valjarna debele pločevine	2	37	-	-
Hladna valjarna Bela	2	34	2	24
Hladna valjarna Jesenice	2	51	2	18
Žičarna	3	38	-	-
Profilarna	1	13	-	-
Vratni podboji	-	-	-	-
Jeklovlek	1	10	-	-
Elektrode	4	65	-	-
Željalna	-	-	-	-
Strojne delavnice	8	71	-	-
Remontne delavnice	1	28	-	-
Vzdrževanje	6	61	-	-
Energetika	-	6	-	-
Transport	2	23 (1 smrtna)	2	3
Družbena prehrana	3	33	-	-
DS za komerc. in finančne zadeve	-	-	-	-
DS za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje	1	7	-	-
DS za ekonomiko, teh. kontrolo raziskave in novogradnje	-	-	-	-

Gradbišče konti-liva

PREBUKIRANI DELAVCI VOZAČI

Kot epidemija se je prebukiranje razširilo z Jadrana tudi na Jesenice. Ker je Viator poleg drugega tudi turistična agencija, se jim bi gotovo zdelo za malo, da bi bili izjema.

Tako je v nedeljo, 20. avgusta, delavski avtobus, ki vozi na relaciji Podbrezje - Jesenice, ki je seveda plačan za prevoz delavcev - peljal takorekoč na tombo-lo v Smokuč.

Delavci, ki smo čakali po končani dnini ob 14. uri na avtobus na postaji na Koroski Beli, se nismo niti zavledli, da drvi naš avtobus z veliko hitrostjo mimo nas. Eden od delavcev pa je trdil, da je to naš avtobus. Ko sta pripeljala druga dva avtobusa (za Kropo in Krnico), smo vprašali šoferja, če je res naš avtobus že odpeljal. Šoferja sta potrdila, da je res. Zahtevali smo, naj nas eden pelje domov, oziroma na Begunje, pa nista hotela.

Tako smo ostali na ceditlu, se pravi na avtobusni postaji, preklinjali šoferja, Viator, nedeljski šiht in tudi lepo sončno nedeljsko popoldne.

Prisiljeni smo bili počakati na redni avtobus ob 15.10 in ga seveda plačati. Z enournno zamudo smo le prišli domov, kjer nas je čakalo mrzlo kosilo in zaskrbljene družine.

Vprašujem se, kako je to mogoče, da avtobus, ki je že vnaprej plačan za prevoz delavcev - te pusti in pelje druge potnike.

Verjetno se ne bo treba nikomur zagovarjati, če so delavci ostali brez prevoza. Tudi denarja za avtobus ne bo nihče povrnil. Pa tudi enega redkih lepih nedeljskih popoldnevo nam je pokvaril drugače dober, a v nedeljo velikokrat prekle-ti šofer.

Ludvik Dragan

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

odstotka, prideta obe rudi v prvi vrsti v poštev za njegovo proizvodnjo. In to zaradi tega - predvsem velja to za boksit - ker so količine predelane rude velike in se pri tem delno obogati tudi prisotni galij. Edini do danes znani galijev mineral je izredno redki galit, spojina bakra, galija in žvepla.

LASTNOSTI

Galij s svojo v trdnem stanju modro in v tekočem stanju srebrno svetlikajočo se barvo ima nekatere res posebne lastnosti, ki ga ločijo od drugih kovin. S tališčem 29,75 stop. Celzija in vreliščem 2400 stop. Celzija ima izredno široko območje raztaljenega stanja. Pri tem mu je podoben le še cink. Razen tega ga je mogoče v znatni meri tudi podhladiti. Pritisk pare je za kovino s tako nizkim tališčem presenetljivo nizek, in sicer pri 1000 stop. Celzija samo 1/1000 milibara. V nasprotju z večino ostalih kovin, vendar podobno kot bizmut in germanij - ter tudi voda - poveča galij pri strjevanju svojo prostornino za 3,2 %. Njegova posebnost so tudi močno anizotropične (v različnih smereh različne) električne in toplotne lastnosti.

Obnašanje tekočega galija v primerjavi z ostalimi kovinami pri povišanih temperaturah glede na njegovo uporabnost kot prenašalca toplote v jedrskih reaktorjih, je zelo temeljito raziskano. Pri tem so ugotovili, da deluje galij že pri sorazmerno

nizkih temperaturah zelo agresivno. Najbolj odporna sta se izkazala tantal (do 450 stop. Celzija) in wolfram (do 800 stop. Celzija). Nasprotno pa hitro in močno razjeda aluminij in njegove zlitine že pri nekoliko višji sobni temperaturi. Predpogoji za razjedanje je v vsakem primeru, da galij kovino obdaja. Galij tvori različne zlitine z nizko temperaturo tališča, med katerimi sta najnižji z indijem 15,7 stop. Celzija in indijem ter kositom 10,8 stop. Celzija.

PROIZVODNJA IN OČIŠČENJE

Daleč največji del današnje proizvodnje galija ima za osnovo Bajerjevo lužino, ki nastane pri proizvodnji aluminija in kaže, da bo zaenkrat ostalo tako tudi v bodoče. Pri predelavi boksita v to lužino prehaja galij kot kemična spojina gelat v raztopino in se pri tem sčasoma obogati. Tako se razmerje aluminij - galij zmanjša s prvotnih 4000 do 5000 na končnih okoli 200. Iz te lužine izločijo potem galij s pomočjo elektrolize. Proizvodnja galija iz destilacijskih ostankov proizvodnje cinka in nekaterih sulfidnih rud ter iz nekaterih premogovih pepelov danes iz ekonomskih razlogov praktično ni več v rabi.

Važen del proizvodnega postopka galija, ki ga uporabljajo za polprevodnike, je njegovo čiščenje do visoke stopnje čistosti. Na ta način dobijo kovino s čistostjo 99.999 %.

POTREBE IN UPORABA

Svetovna poraba galija je bila pred dvajsetimi leti slabih 100 kg na leto in danes jo cenijo že na 12-15 ton. Največje povečanje njegove porabe je bilo v letih 1973 in 1974 zaradi velike uporabe galijevega oksida pri svetlečih številkah žepnih kalkulatorjev in digitalnih ur. Danes pa njegova uporaba v obliki oksida vedno bolj narašča za pomnilnike elektronskih računalnikov.

V zvezi z veliko večjo proizvodnjo je padala tudi njegova cena, in sicer s 15.000 švicarskih frankov za gram pred dvajsetimi leti na en švicarski frank danes v kvaliteti za polprevodnike. Vendar je galij kljub temu še vedno zelo draga kovina in zato vlagajo veliko naporov za ponovno predelavo odpadkov, ki nastajajo pri njegovi uporabi.

Daleč največjo količino galija uporabljajo v obliki nekaterih njegovih spojin. Kot čista kovina kljub njegovim posebnim fizikalnim lastnostim nima velike uporabe. Uporabne spojine so z arzenom in fosforjem, gadolinijem in kisikom ter magnezijem in manganom.

ŠESTO SREČANJE BORCEV IN AKTIVISTOV NOV SŽ V ŠENTANELU

(Nadaljevanje s 1. strani)

skrbeli za ples in zabavo, je pričelo deževati. Kratkotrajni dež pa je le majhno število udeležencev preplašilo, velika večina je ob prijetnem razpoloženju ostala do predvidenega odhoda avtobusov in drugih vozil.

Organizator železarn Ravne je celotno prireditve dobro izpeljal, tako da so vsi udeleženci tako o prostoru in njegovi ureditvi, programu, preskrbi in zabavi govorili samo v superlativih.

Prireditve je otvoril, pozdravil udeležence in goste predsednik aktivna ZB NOV železarn Ravne Franc Levar, povezovalac programa pa je bil Roman Kogelnik. Po govoru predsednika organizacijskega odbora šestega srečanja Franca Faleta in govoru Gregorja Klančnika, predsednika poslovnega odbora je udeležence pozdravil tudi predsednik Janez Vipotnik, za njim sta govorila še Pavle Zaver in Ivan Jan, pisatelj partizanske zgodovine. Organizator je s posebno atrakcijo – salvami iz močnarjev presenetil udeležence tega srečanja. S posebnim zadovolj-

stvom so udeleženci pozdravili nastop skupine Šentanelčanov, ki so podali Šentanelsko kroniko, avtorja Mitja Šipka, ki jo v nadaljevanju v celoti objavljamo. Srečanje sta obogatila odlični pihalni orkester železarn Ravne in pevski zbor Vres. Fantje treh dolin so do noči spodbujali razpoloženje, tako da je plesni prostor, za katerega sem pred prireditvijo bil prepričan, da je prevelik, komaj zadoščal.

Šesto srečanje borcev in aktivistov – delavcev SOZD SŽ pomeni novo priznanje in spodbudo ne samo udeležencem narodnoosvobodilne vojske, temveč tudi mlajšemu rodu in vsem aktivnim delavcem Slovenskih železarn za solidarno in vzajemno delo, nizanje novih delovnih uspehov, gospodarsko in kulturno rast združenih delovnih organizacij.

S srečanja so poslali pozdravni telegram predsedniku Titu. Udeleženci se zahvaljujejo samoupravnemu organu, organizacijskemu odboru aktivna ZB NOV železarn Ravne in vsem, ki so program srečanja obogatili, za nepozabni dan 26. avgust v Šentanelu na Koroškem.

POZDRAVNI GOVOR GREGORJA KLANČNIKA

Šestič smo se že tokrat zbrali borci NOV, zaposleni v delovnih organizacijah Slovenskih železarn. Zadovoljen sem, da sem bil med pobudniki vsakoletnega srečanja tistih, ki smo že med narodnoosvobodilno borbo izpričali svojo zavest in jo potem razdajali mlajšim rodovom ter vsa leta po osvoboditvi zgledno prispevali svoje deleže pri razvijanju materialnih temeljev in samoupravnih odnosov naše družbe. Vsa ta srečanja so nam ostala v lepem spominu in so pomenila priznanje ter spodbudo za nadaljnje uspešno delo.

Lansko leto smo se v odlični organizaciji železarn Jesenice zbrali v kraljestvu zlatoroga, prekrasni triglavske doline – Krmi. Vse je bilo kot naročeno: program, postrežba, razvedrilo in celo vreme. Prej in potem dež, med srečanjem pa smo sončno osijani gledali čar Julijskih Alp. Prepričan sem, da govorim v imenu vseh, če se delavcem železarn Jesenice iskreno zahvalim za nepozabni dan pod Triglavom.

Prav sedaj je na vrhu našega očaka proslava dvestoletnice, odkar so 26. avgusta 1778 štirje srčni možje, med njimi trije Bohinjci, stopili na temo Triglava. Tudi mi ob drugi stoletnici rojstva slovenskega planinstva pošiljamo čestitke, saj so nam med borbo za osvoboditev domovine gore bile dom, Triglav pa je bil in bo tudi ostal simbol ter ponos slovenskega naroda.

Letos smo se borci NOV s svojci in gosti zbrali tu nad koroško kmečko vasjo Šentanelom. Pred nami leži Podjuna, visoko v nebo se dviga Peca, v ozadju sta Olševa in Raduha, na jugovzhodu pa nas kot prvi člen Karavank pozdravlja Uršlja gora. Prelep je ta svet in zlahtni njegovi prebivalci. Natančno pred šestdesetimi leti se je krojila usoda tem krajem in ljudem. Ne diplomacija za zeleno mizo, temveč pogumni mož iz Sentjurja blizu Štor – Malgaj, ki je zbral vojsko in poglavlje iz Meziške doline, je odločil, da občani Raven na Koroškem uživajo nacionalno in socialno svobodo. Malgaj in njegovi borci za severno mejo so preprečili, da Meziška dolina ni leta 1920 padla na območje krivičnega plebiscita, ki je čisto slovenske kraje iztrgal od matične domovine.

V tej dolini sreče živi še 28 borcev, ki so neposredno sodelovali v borbi za severno mejo in skupaj z Dravo-

gradom iztrgali Avstrijcem ta del naše rodne grude. Ob šestdesetletnici uspešnih borb za slovenski narod jih iskreno pozdravljam med nami in izrekam zahvalo za delež, ki so ga prispevali, da Meziška dolina narodnostno cvete in se v okviru jugoslovanskih narodov gospodarsko in kulturno razvija. Spomniti pa se moramo junakov Malgaja in njegovih tovarišev, ki so dali svoja življenja, da bi bilo nam boljše.

Boj za pravičnejšo severno mejo Jugoslavije, ki je s priključitvijo Maribora in Meziške doline Jugoslaviji dosegla dobesedno del svojega namena, je dokaz, da nič ne pride samo od sebe in da se mora vsak narod za svoj obstoj boriti. Za uspeh boja pa so potrebni: motivacija, ideja in predani vodje. Tega smo se najbolj zavedali med drugo svetovno vojno. Komunistična partija je bila s svojimi sposobnimi, pogumnimi in patriotičnimi člani idejni vodnik, Osvobodilna fronta pa vseljudska sila, v kateri se je rodila in razvila ljudska armada, sposobna da osvobodi narod.

Izgon fašističnega okupatorja in nacionalna osvoboditev pa je bil le eden od ciljev narodnoosvobodilne borbe. Sočasno smo se borili za novo družbeno ureditev, za odpravo izkoriščanja, za učinkovito sodelovanje pri ustvarjanju dobrin in pravično delitev sadov vzajemnega dela.

Tudi Meziška dolina ni ostala ob strani. Kljub temu, da jo je Hitler kot del Koroške priključil velikemu rajhu, so se napredni prebivalci zavedali, kaj je njihova dolžnost, in kot aktivisti, borci, zaporniki in preseljenci dajali prispevek za nacionalno in socialno osvoboditev. Tu v tej kotlini, na sedanji avstrijski Koroški, po Karavankah in daleč preko Drave na Savinjski planini so se z ramo ob ramo borili Korošci, Primorci, Štajerci, Kranjci in drugi antifašisti ter darovali svoja življenja za zlom nemškega nacizma. Tam v dolini pod nami na Poljani je jugoslovanska armada sklenila zadnje boje druge svetovne vojne. Upravičeni in dolžni smo zato, da pomagamo našim bratom, zamejskim Slovincem, ki se morajo še vedno boriti za svoj nacionalni obstoj in prenašati oživljanje oholega fašizma.

Na naša srečanja borcev vabimo tudi mladino, mladi rod delavcev Slovenskih železarn, ne zato, da bi poslušali hvalospeve o naših juna-

stvih, temveč zato, ker je narodnoosvobodilna borba poduk in ponos slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Kakor drevo, ki se v viharju zave svojih korenin, se narod v borbi za obstoj v pravem zgodovinskem trenutku, ne glede, katera generacija to doživlja, zave svoje potencialne in neusahljive energije. Tega bi se v slučaju potrebe dobro zavedal tudi sedanji mladi rod, saj to zavest dokazuje tudi pri organiziranju in krepitvi splošnega ljudskega odpora.

Neprecenljive so vrednote naših pridobitev, zato je razumljivo, da jih bomo varovali. Osvobodili in obnovili smo domovino, zgradili gospodarstvo in sistem humanega, samoupravnega oblikovanja socializma. Vsa notranja nasprotja rešujemo brez pretresov in ves svet občuduje in Jugoslaviji zaviha enotnost ter slovo. Naša dosledna politika enakopravnosti vseh narodov in narodnosti sveta nam dodatno krepí ugled države. Vsi smo zato ponosni, kar smo pod herojskim, genialnim vodstvom tovariša Tita dosegli. Vsi bomo vse te pridobitve tudi branili.

Naše načelo, da je treba po mirni poti reševati vse mednarodne spore, nas oddaljuje od vojne. Tudi mir zahteva svoje in to predvsem delovne junake. Z gospodarskimi, kulturnimi in športnimi dosežki je treba stalno potrjevati, da smo na pravi poti urejevanja socialnih problemov, splošnega izboljševanja življenjske in družbene ravni. Ustvarjalci fizičnega in umskega dela so torej sedaj najbolj zaželeni.

Slovenski železarji so prispevali velik delež med narodnoosvobodilno vojno, pri obnovi domovine in industrializaciji. Po tem ko železarne Jesenice, Ravne in Štore, predelovalci Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovel Ljubljana, Žična Celje in metalurški inštitut tvorimo enotno družino slovenskega železarstva, smo dosegli velik napredek in predstavljamo pomemben steber jugoslovanskega gospodarstva. V osmih letih od leta 1969 do letos smo napredovali:

- v surovem jeklu za 28 %
 - v blagovni proizvodnji za 57 %
 - v realizaciji skoraj za 6-krat
 - pri izvozu skoraj za 7-krat
 - pri številu zaposlenih za 50 %.
- Na podlagi sedemmesečnih rezultatov ocenjujemo, da bomo v letu 1978 dosegli:
- surovega jekla 800.000 ton
 - blagovne proiz. 810.000 ton
 - realizacije 10.500 milij. din
 - izvoza 45 milij. dolarjev
 - povprečno zaposlenih 17.770 delavcev.

Uspeh zadnjega leta pa je nadaljnja preobrazba delovnih organizacij in sestavljene organizacije združenega dela po zakonu o združenem delu. Po sklenitvi novega samoupravnega sporazuma o združitvi, SOZD Slovenske železarn sestavlja: sedem proizvodnih delovnih organizacij s skupno 61 TOZD in 13 delovnimi skupnostmi skupnih služb, dve storitveni delovni organizaciji: Metalurški inštitut in 31. maja konstituirana Interna banka, ter delovna skupnost skupnih služb SOZD. Do konca leta bomo pridobili še delovno organizacijo SŽ za blagovni promet. Za kompletno zgradbo SOZD nam bo manjkalo le še inženiring, ki ga bo tudi treba v kratkem pridobiti.

Ze smo vstopili v drugo polovico petletnega obdobja 1976 do 1980. Velike so naše naloge in zlasti obveze do porabnikov izdelkov delovnih organizacij Slovenskih železarn v tem srednjeročnem obdobju, ki jim moramo vsi posvetiti največjo pozornost. Plan proizvodnje za leto 1979 predvideva 835.000 ton surovega jekla, 840.000 ton blagovne proizvodnje, 12,2 milijarde din realiza-

cije, 65 milijonov dolarjev izvoza ob predvideni zaposlitvi 18.000 delavcev.

Zastavljene imamo zahtevne projekte, ki bodo za daljše obdobje reševali proizvodno in predelavo jekla na Slovenskem. Cilj teh nalog, načrtov in zasnov je milijon ton kvalitetnega in plemenitega jekla, ki naj bi ga preko polovice predelali znotraj SOZD Slovenske železarn in v drugih organizacijah združenega dela kovinske industrije v republiki. Skrb za redno izpolnjevanje planskih nalog tekoče proizvodnje, razvoja, širjenja zmogljivosti in izboljševanja tehnologije je boj sedanjega časa. Kljub dobrim rezultatom moramo priznati, da bi lahko dosegli tudi več. Mi, borci in aktivisti NOV, moramo biti pri tem posebno budni in vsakodnevno spodbujati višje proizvodnje in poslovne dosežke.

V Slovenskih železarnah dela še 677 članov zveze združenja borcev NOV, kar je nekaj manj kot 4 % zaposlenih. Pred petimi leti, ko smo se prvič sestali, nas je v celotnem staležu bilo še 5,2 % kar pomeni, da je osip za naše vrste nezadržan. Kljub majhnemu številu mora naš delovni prispevek v slovenskem žele-

zarstvu še vedno biti pomemben, s prenosom revolucionarnega duha na mladi rod pa moramo skrbeti, da bo dediščina narodnoosvobodilnega boja trajna.

Na koncu se moram zahvaliti delavcem železarn Ravne, ki so omogočili in organizirali letošnje šesto srečanje borcev in aktivistov NOV – delavcev Slovenskih železarn. Zahvaljujemo se za vse, kar nam je gostitelj pripravil, zahvaljujem se za nastop prvaku med prvaki – pihalnemu orkestru, ki nas je briljantno zastopal na svetovni reviji v Holandiji in pred mednarodnimi sodniki dokazal, da je najboljši med amaterskimi godbami v državi... Zahvaljujem se odličnemu pevskemu zboru Vres z Jožkom Kertom na čelu, ki bo naše srečanje obogatil, pevskemu zboru Šentanelskih paurov in ne nazadnje domačino Mitju Šipku, ki je kot Svetneči Gašper uspešno nastopal že v Križankah, in njegovi igralški skupini, ki je prikazala kroniko Šentanela in okolice. Zahvaljujem se vsem Šentanelčanom za izkazano gostoljubje.

Prepričan sem, da bomo tudi iz letošnjega srečanja odnesli nepozabne spomine.

POZDRAVNO PISMO PREDSEDNIKU TITU

Zbrani v Šentanelu na Koroškem ti borke in borci NOV Slovenskih železarn pošiljamo iskrene pozdrave. Dolino Meže so pred šestdesetimi leti izbojevali borci za severno mejo, pred trindesetimi leti pa je bila prizorišče zadnjih bojev druge svetovne vojne. Junška jugoslovanska ljudska armada je na Poljani zadala smrtni udarec fašističnim osvajalcem in osvobodila celotno našo domovino.

Zavest, skovana v borbi pod tvojim genialnim vodstvom, dragi Tito, nas je spodbujala pri obnovi porušene domovine, pri industrializaciji in uspešni samoupravni gradnji socializma. Z jeklom naših fužin dajemo prispevek pri razvoju blaginje jugoslovanskih narodov in narodnosti. 677 nas je borcev NOV SŽ še na delovni fronti slovenskega jeklarstva.

Dragi Tito! Obljubljamo ti, da bomo tudi v prihodnje z ustvarjalnim delom in ponosom revolucionarnega duha na novi rod zvesto služili ljudstvu.

Šentanel, 26. avgusta 1978

BORCI NOV
SLOVENSkih ŽELEZARN

Udeleženci srečanja z Jesenic prihajajo na prireditveni prostor (foto B. Blenkuš)

Gostje in del udeležencev srečanja (foto B. Blenkuš)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

PROIZVODNJA SLADKE VODE IZ MORJA

Države Bližnjega vzhoda imajo velike zaloge nafte, obenem pa imajo velike težave pri prekrbitvi s sladko vodo. Zaloge sladke vode – reke, talne vode in deževnice ne zadoščajo več naraščajočim potrebam.

V teh državah se zavedajo, da bodo zaloge nafte enkrat izčrpane in zato pospešeno razvijajo nove industrijske panoge in sicer: železarstvo, petrokemijo, proizvodnjo aluminija in elektroindustrijo. Pri teh industrijskih vejah so potrebne določene količine vode za različne industrijske procese. V naslednjih nekaj letih bodo začeli obratovati mnogi novi industrijski obrati, naraščalo pa bo tudi povpraševanje po sladki vodi. Te države pa imajo samo dovolj slane vode.

Proizvodnja sladke vode iz slane je eden izmed glavnih načinov kako zadovoljiti hitro naraščajoče potrebe po sladki vodi. Med letoma 1974 in 1976 so na svetu instalirali več naprav za odstranjevanje soli iz vode kot prej v 20 letih. Več kot polovica teh naprav obratuje v državah Bližnjega vzhoda. Zmogljivosti

naprav za odstranjevanje soli iz morske vode v svetu cenijo približno na 4,546 milijonov kub. m vode dnevno.

Najbolj se za takšne naprave zanimajo v Saudski Arabiji. Ko bo začelo obratovati vseh osem novih naprav, ki jih sedaj gradijo, bodo dnevno lahko proizvedle 811.460 kub. m vode. Največja naprava je v kraju Jiddah, kjer je neko britansko podjetje instaliralo napravo, katere dnevna proizvodnja je 272.760 kub. m sladke vode. Pri instalaciji te naprave so sodelovali tudi nekatere druge zahodnoevropske in ameriške družbe.

PROIZVODNI POSTOPKI

V kraju Jidah v Saudski Arabiji so zgradili štiri naprave za odstranjevanje soli iz vode. Tri delujejo po postopku povratne ozmoze (RO), četrta pa po postopku večstopenjske destilacije (MSF).

VEČSTOPENJSKA DESTILACIJA

Večstopenjsko ozmozo uporabljajo v veliki meri na Bližnjem vzhodu. Naprava za takšen postopek ima večje število komor. Te komore delujejo na principu, da je vrelišče tekočine sorazmerno pritisku v prostoru nad tekočino.

Slano morsko vodo ogrejejo na določeno temperaturo in jo vbrizgajo v prvo komoro. Pritisk v komori je nižji kot zunanji atmosferski pritisk. Zaradi tega nekaj morske vode spremeni agregatno stanje in preide v paro, ki se kondenzira v hladnejših kondenzacijskih ceveh in počasi kaplja v posebne shranjeval-

ne posode. Ostalo morsko vodo, ki ima nekaj nižjo temperaturo, vbrizgajo v naslednjo komoro, katere pritisk je tudi nižji od pritiska v predhodni komori. Postopek kondenzacije se ponovi tudi v vseh naslednjih komorah.

Pri takšnem postopku so zaradi segrevanja slane vode potrebne precejšnje količine električne energije. Zato so mnoge naprave za predelavo morske vode v pitno, direktno povezane z elektrarnami. Iz tega razloga bo v okviru projekta v kraju Jiddah tudi elektrarna, katere moč bo 500.000 kW. V kraju Ras Abu Fondas (država Katar) pa električno energijo proizvajajo s pomočjo odvečne toplote, ki nastane pri postopnem odstranjevanju soli iz morske vode.

V iranskem kraju Bushehr gradijo napravo, katere dnevna zmogljivost bo 235.300 kub. m vode. Potrebno električno energijo bodo dobili iz dveh 1,2 mW jedrskih elektrarn, ki ju gradi neko zahodnonemško podjetje. Isto podjetje je dobavilo tudi opremo za 125 mW naftno elektrarno v Libiji. Električno energijo iz te elektrarne bodo uporabili pri napravah za odstranjevanje soli iz morske vode v kraju Homs. Štiri naprave dnevno lahko proizvedejo 57.200 kub. m vode.

Postopek večstopenjske destilacije je dražji kot postopek povratne ozmoze. Vendar pa ima pomembno prednost, ker odvečno toplotno energijo lahko uporabi v različne namene. V zadnjem času so razvili nov način destilacije, ki uporablja vodoravne cevi pri izhlapevanju in je zato bolj učinkovit. Potrebno je tudi manj slane vode, kar tudi prinaša določene prihranke. Prvo takšno napravo je japonska družba Mitsubishi Heavy Industries že instalirala na Bližnjem vzhodu in njena

ŠENTANELSKA KRONIKA

Dramsko pevsko predstavitev partizanske zgodovine Šentanela za srečanje borcev in aktivistov NOV SOZD Slovenske železarne, ki jo je napisal Mitja Sipek.

NAPOVEDOVALEC

Šentanel bi vam radi predstavili, vasico kamor ste danes prišli, eno izmed mnogih slovenskih vasi, ki jih obseva sonce, eno tistih mirnih vasic, ki ždi kot ptičje gnezdo v odmaknjeni samotni, kamor okrutni moderni čas še ni zasidral svojih krempljev. Na zemljevidu je skoraj ne najdete Šentanelke vasi, le skopi oglasi in potokazi pripovedujejo o njej, pa izvirna domača pesem »Šentanelskih pavrov« se tu in tam oglasi iz radijskih zvočnikov.

Ta vasica, kakor je tiha in skromna, pa hrani pravo zakladnico spominov na preteklost, med njimi so najbolj svetli spomini na partizanska leta. Iz navidez dremajočih gričev in zasanjanih gozdov pa nenehno žuborijo spomini. Njihove govornice ne razume vsakdo, le kdor je tiste čase doživel, jo sliši in jo razume kot govorico lastnih ust. Borci jo razumemo, zato ji prisluhnimo.

Ko pade mrak in leže megla čez Libuško polje in ko zamre ropot klavir iz ravninskih fužin ter le vrhovi Uršlje, Pece, Obirja in Košute gorijo kot mejne lučke v mesečini, takrat se oglašijo stoletne smreke, ki skrivajo partizansko bolnišnico, med grčavi bukvi se zbirajo kurirji na javki, v temačnih globelih potok pretaka večne solze bolečine za padlimi tovariši, na pogorišču pokopanem pod zeleno travo vstajajo ožgane kosti mučencev in se vzpenjajo v nočni mir kot večni opomin človeštvu, po samotnih stezah se čujejo partizanski koraki in po kamenitih kolovozih pokljajo utrjeni koraki taboriščnikov. Med zvokov pesmi ob tabornem ognju se mešajo živinski glasovi rabljev in obupani kriki trpečih, potem pa se oglašijo zopet ponosna pesem herojev. Niste verjeli, da lahko v tako zapuščenih vasic kot je Šentanel vidite in čujete vso zgodovino naše borbe.

EDEN OD PEVCEV:

Ob sobotah zvečer so se pod Šentanelko lipo zbirali fantje in peli pozno v noč: »Je pa sobota večer« (pavri zapojejo — zberejo se skupaj iz vseh smeri)

PRIPOVEDOVALEC:

Potem se je rodil tisti megleni, ostudni, aprilski dan. Z vseh strani so se zgrinjali mrki vojaki, v strupeno zelenih oblekah, s čeladami, ki so imele obliko golih lobanj in z očmi, ki so bile votle. Smrt je obiskala to mirno vasico, s tisočnimi otroci je prišla. Pesem pavrov je utihnila. Oglasila se je pesem smrti.

IZGNANEC:

Jaz sem eden izmed tistih, ki smo morali v senci bajonetov in pred zevajočimi puškinimi cevmi povezati to bomo culo in zapustiti dom, ne da bi mu smeli pomahati v slovo. Tam doli pred cerkvijo so nas nagnali v gručo in nas vlekli kot živino v Prevalje, potem na živinske vagone in nato v neznanost. Lačne, žeje in do smrti ponižane so nas sprejeli naši bratje v Srbiji, nas nahranili in položili na ležišče. Tako kraljevsko nisem nikoli prej in nikoli pozneje zaspal kot tisto noč na kupu slame. Neskončna žalost se je v trenutku umaknila neskončni sreči, glej, še so ljudje, ki imajo srce. To noč sem spoznal, kaj pomeni beseda bratstvo in enotnost med narodi, čeprav sem besedo samo slišal šele mnogo pozneje. Tisto noč sem pričel verjeti v zmago, čeprav se ni posiljal niti en žarek upanja. Čeprav sem že davno v grobu vam pravim: prekleti

tisti, ki izdajajo brata, ker bodo sami izdani in blagor jim, ki jim beseda bratstvo ni samo beseda. Mojega telesa ni več, moj duh pa bo ostal med vami in bom večna priča pravega bratstva.

PARTIZAN PAVLI:

Jaz sem Pavli, tisti, ki je padel v Vužnikovem grabnu. Prihajam v imenu vseh, ki so tam umrli. Tu spodaj je bilo, streljaj od tu. Na binkošno nedeljo trinajstidesetega leta. Izdani smo bili. Utrujeni od dolge poti s Pece smo pospali in ko je zažvižgal prvi kos in je prvi sončni žarek prebodel jutranjo meglico, je smrt sedela okoli nas. Bili smo obkoljeni, ne da bi vedeli. Smrt pa nas je ogledovala in počasi z užitkom srebrala našo kri. Ko je eksplodirala prva bomba in je prvi rafal razparal žametno nedeljsko jutro, sem omahnil. Sedaj moj duh hodi iz kraja v kraj, iz duše v dušo, ter išče izdajalca, ne zaradi maščevanja, ker maščevanje ne obudi mrtvih, temveč zaradi opozorila mladim rodovom, da se kaj takega ne bi zgodilo nikoli več.

TABORIŠČNICA:

Jaz sem Pavla, Pludrova Pavla. Ubili so me v Ravensbrücku. Bila sem še zelo mlada, lepa sem bila in ves svet je bil zame lep. Pa so pridrveli ti hudiči, kot pobesneli pogrebci, z mrtvaškimi glavami na kapah in z votlimi očmi na obrazih. Vse so nas odgnali, ko še ni zamrl poslednji krik umirajočega na binkošno nedeljo. Z nami so grdo ravnali, topli so nas, žalili, po nemško so nas psovali tisti, ki razen psovka, jezika niso sploh poznali. O, vem še vsa imena, pa jih nočem izgovoriti, ker bi oskrnila spomin junakov. Mah jih je prerasel in čas pokrnil, toda nikoli skril. Kdo ni slišal besede svoboda? Toda kdo jo je bolj spoštoval kot tisti, ki smo umirali v taboriščih. Lakota je bila strašna, tifus in udarci z bičem, ponižanje v baraki trinajst, vendar to vse skupaj ni tako bolelo kot zavest, da so ti vzeli svobodo. En sam dan življenja v taborišču bi iztržnil vse nergače in neučakane čvekače, ki besedo svoboda izrabljajo zato, da jo prodajajo in si delajo dobičke.

PRIPOVEDOVALEC

Tragedija binkošne nedelje je silno odjeknila v Šentanelu. Poleg štirih padlih so ostali v taboriščih še Lužnikova dva, Dvornikov Miha, Riflov Nantej, Lenčej, druge so vlačili po zaporih. Vendar ni minilo leto, ko je borba v Šentanelu spet vzplamtela. V partizanske vrste so stopali novi, mladi borci in borke. Kurirji so vse pogostejše prečesovali bregove med Pliberkom in Dravogradom, ki so bili na gosto poraščeni z gozdovi in prepredeni s skritimi kolovozmi.

Vendar to področje — imenovalo se je dravograjski okraj — ni nudilo varnega zatočišča borcem, saj je bilo podobno otoku sredi okupatorjevih postojank. Na zahodu nemški Pliberk, na severu neprehodna Drava, na jugu cesta in železnica, ki je povezovala centre in na vzhodu dobro utrjeno gestapovsko gnezdo Dravograd.

KURIR FRANCI:

Jaz sem Franci, in sem bil v partizanih kurir. Pri nas se po partizansko reče »pri Hruški«. Pri nas doma so bili partizani vsak dan in vsako noč. Sploh ne vem, kje je mama jemala toliko živeža in jabolk, da je vedno nahranila številne partizane. Mojega brata

Mihana so zaplinili v Auschwitzu. Pri nas je bilo veliko otrok in mama nas je vse imela zelo rada. Smrt Miha jo je prizadela, toda v njenih očeh nismo videli solze. Še bolj je pomagala partizanom in ni rekla nobene besede, ko sem jaz odšel v partizane, čeprav sem bil še otrok. Blizu naše hiše je padel Španarjev Rudi in kmalu potem sem odšel. Kot kurir sem nosil pošto — veselo in žalostno — spremljal funkcionarje in jih vodil po skrivnih poteh čez progo, Mežo in cesto na prevalski okraj. Ko smo se tu in tam sestali s kurirjema Rokijem in Brzijem ter s terenci in obveščevalci, smo si zakurili ogenjček in si pripovedovali dogodivščine, čitali literaturo in peli partizanske pesmi.

ŠENTANELSKI PAVRI:

»Počiva jezero v tihoti«.

PARTIZAN ANDREJ:

Tovariši, tišina! Ali ne veste, da so pri Rakitniku pomorili vse in požgali domačijo. Zgoreli smo v bajti, jaz in še osem naših, saj me poznate. Andrej sem, Rakitnikov sin! Kotuljska policija je bila in z njimi neki domačini — izdajalci. V Rakitnikovem je partizanski bunker, sestra Francka se je skušala rešiti in je stekla v gozd. Nikoli več se ni vrnila, morda je pokopana tam kje, kot Rus Mišo, ki je umrl zaradi tetanusa. Zdravnika ni bilo, ne zdravil, na rokah tovarišev se je zadušil. Naša hiša, naše pogorišče z ožganimi kostmi in očrnelimi tramovi obtožuje...

KURIR FRANCI:

Takrat, ko je padel na Libeliški gori Žnidaršič, sem šel za njegovim pogrebom. Svetla mesečna noč je bila. Ura v Strojnskem zvoniku je odbila ravno polnoči, ko smo mrtvega tovariša položili na plast smrekovih vej in ga spustili v grob na Strojnskem pokopališču. Potiho smo zapeli ob grobu »Kot žrtve ste padli v borbi za nas«. Truplo smo zagrebeli in se brez besed razšli v gluho noč. Le enkrat samkrat sem šel še toč mimo, ko sem tovarišem nesel otožno vest, da so pri Zabrniku zopet zaradi izdaje padli Plešnikov Nesti, Dularjeva Micka, Gradišnikov Herman in Ferjač Tevžej, pa še kdo.

Pomlad je že oznanjala svoj prihod, okupatorji pa so vedno bolj divjali. Pravzaprav so ostali le še njihovi zvesti hlapci, mrtvaški orkester, kateremu je dirigirala pešica specialistov smrti s prusko natančnostjo. Mučenci pri Zabrniku so umirali strašne smrti...

Ker sem bil najmlajši, sem morda zato smel živeti najdlje. Na Selah pa me je zadelo. Na belo nedeljo 1945. leta me je pokosil rafal, pa še tri moje tovariše. Tako se je končala moja kurirska pot. To naslednje sporočilo je moji mami prinesel nekdo od mojih tovarišev kurirjev. Ko ji je padel še najmlajši sin ni mogla skriti solz, tako pravijo. Pravijo tudi, da je ni silnejše ljubezni kot je materina, toda njen ponos, da je partizanska mati je še silnejši. Čutim ga, ko počivam tu spodaj za tem belim pokopališkim zidom, čuti ga tudi ves Šentanel.

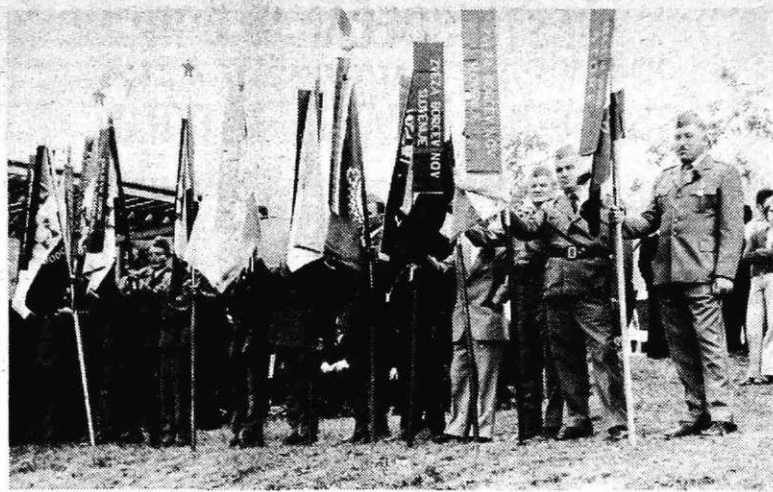
OBVEŠČEVALKA MINKA:

Jaz sem obveščevalka Minka. Hruškina Minka, sestra kurirja Francija.

Takrat sem bila stara štiri leta pa me je mama skoraj nabila, ko nisem hotela povedati, da sem videla partizane. Tako so se dogovorili partizani in mama, da bi me preizkusili. Ker pa nisem znala brati, sem lahko nosila najbolj zaupno pošto. Tudi zadnje sporočilo sem nesla partizanom — da je svoboda.

NAPOVEDOVALEC:

SVOBODA! Toliko pričakovana in s tolikim upanjem izgovorjena beseda. Vedeli smo, da mora priti.

Zastavonoše na srečanju (foto B. Blenkuš)

Bunkerji in partizanske bolnice, kjer so čakali na zdravje in odrešenje ranjeni partizani, so opusteli. Volovska vprega je odpeljala ranjenega Kolenikovega Lipija nazaj v Smartno. Še zadnji objem in odšli smo v svobodo.

Takrat nismo mogli niti pomisliti, da so se Lipij in mnogi drugi borci onstran meje podali iz ene borbe v drugo, v borbo za že priborjene pravice slovenskega naroda, za svoj materin jezik. Vojna je v Šentanelu pustila požgane domove in preko štirideset žrtve samo v tem kraju in bližnji okolici. Čas je zabrisal sledove groze, toda spomin na vse žrtve in trpljenje še živi.

S pobožnostjo se spominjamo vsako leto tistega dne, letos skupaj z vami.

Bilo je osmega maja 1945, ob štirih popoldan, ko je obveščevalka Minka prinesla poslednje sporočilo:

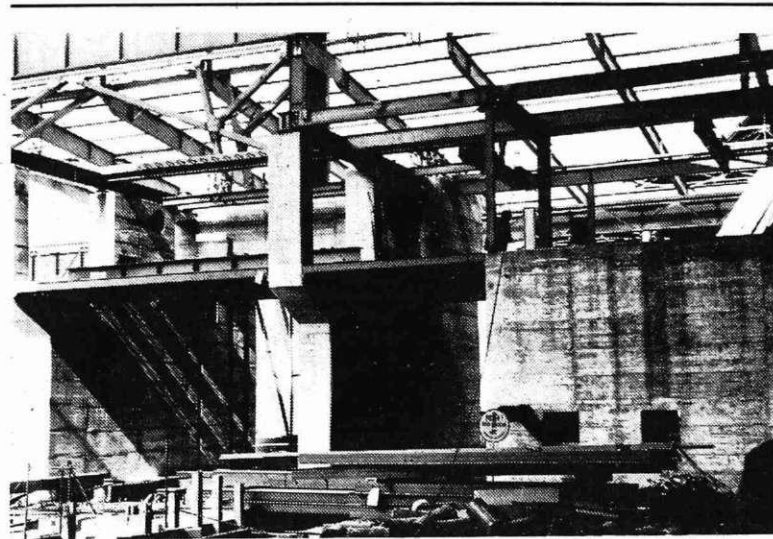
TOVARIŠI! SVOBODA JE, SVOBODA!

Zbrali so se partizani v močno četo.

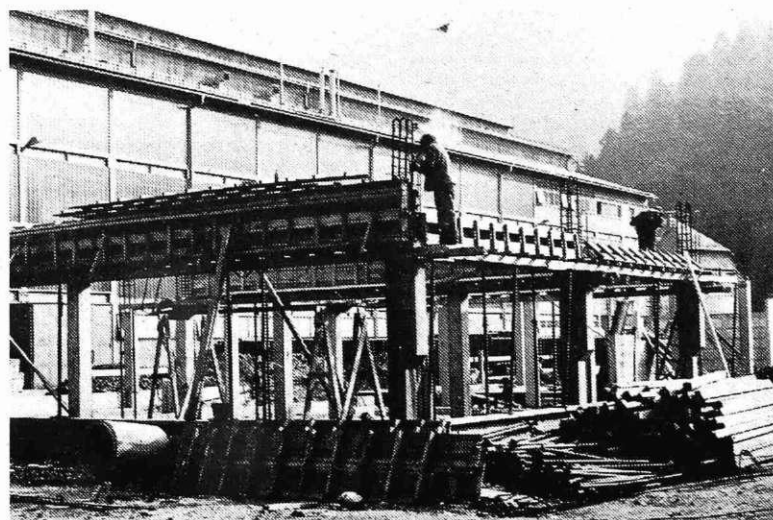
Na čelu je hodila Minka, za njo partizan in partizanka z vencem spletenim iz svežega majskega cvetja, da ga položijo na grob padlega partizana Popiča, ki je padel sredi vasi pred Riflovo hišo. Potem so hodili še vsi drugi partizani in med njimi so počasi vstajali obrazi padlih partizanov, talcev, ubitih taboriščnikov... Šentanel je zapel pesem svobode. (Združena zbora Vres in Šentanelski pavri sta zapela ob spremljavi pihalnega orkestra železarne Ravne pesem Na juriš.)

NAPOVEDOVALEC:

Taka je zgodovina Šentanelke vasi. Dragi borci in aktivisti vidite, da je partizanski Šentanel tudi vaš spomin in vaš dom.

Gradbišče konti-liva

Gradnja sanitarij na Javorniku

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

dnevna proizvodnja je 150 kub. m vode.

Tudi v Izraelu so ob Rdečem morju zgradili dve napravi za odstranjevanje soli iz morske vode po postopku večstopenjske destilacije. Pripravljajo pa se na gradnjo še treh, katerih dnevne zmogljivosti bodo 4.550, 45.500 in 455.000 kub. m vode. Dve bodo zgradili ob Rdečem morju, tretjo pa ob obali Sredozemskega morja. Do leta 1988 bodo zgradili tudi jedrsko elektrarno s pomočjo katere bodo pridobivali potrebno električno energijo. Že lani pa so napovedali gradnjo več manjših takih naprav (zmogljivost 3.640 kub. m vode dnevno) ob obali Rdečega morja.

POVRATNA OZMOZA

Tudi pri tem postopku odstranjevanja soli je osnova električna dializa. Pri tem potiskajo slano vodo skozi plastične membrane. Različne netopljive nečistoče tako odstranijo iz vode z mehničnim postopkom. Pri električni dializi pa s pomočjo električnih polj odstranijo tudi nečistoče, ki so v vodi raztopljene.

Ta postopek je posebno primeren pri predelavi ne preveč slane puščavske vode. Za sedaj obratujeta dve taki napravi v Saudski Arabiji v bližini glavnega mesta Riyadh. Dnevno lahko predelajo 168.200 kub. m slane vode. Napravi je dobavila sneriška družba Du Pont Co. Strokovnjaki te družbe so prepričani, da bi bila tako v Saudski Arabiji kakor tudi v drugih državah Bližnjega vzhoda predelava slane puščavske vode cenejša od odstranjevanja soli iz morske vode. Po drugi strani pa ima ta postopek to prednost, da pri odstranjevanju soli ni

potrebno dosegati posebno visokih pritiskov, zato je tudi poraba električne energije manjša kot pri večstopenjski destilaciji.

Zanimivo je tudi to, da ta postopek uporabljajo tudi na Japonskem. Naprava obratuje v bližini japonskega pristanišča Osaka.

Do leta 1981 bo skupina japonskih družb zgradila ob Rdečem morju v Saudski Arabiji šest takšnih naprav.

Na spodnji razpredelnici je seznam najpomembnejših naprav za predelavo slane vode, ki že obratuje ali jih gradijo v državah Bližnjega vzhoda. Podana je država, dnevna zmogljivost, uporabljeni postopek in pa leto začetka obratovanja. Prikaz tudi dokazuje, da si v teh državah zelo prizadevajo, da si zagotovijo zadostne količine sladke vode, ki je potrebna za razvoj različnih industrijskih panog.

država	dnevna zmogljivost	uporabljeni postopek	leto začetka obratovanja
Iran	236.300	destilacija	1980
Kuwait	129.560	destilacija	1979
Kuwait	98.800	destilacija	1978
Libija	75.200	destilacija	1981
Katar	109.100	destilacija	1978
Fontas – Katar	51.800	destilacija	1980

Saudska Arabija	272.700	destilacija	1980–82
Saudska Arabija	109.100	destilacija	1979
Saudska Arabija	5.900	destilacija	1981
Saudska Arabija	163.600	destilacija	1981
Združeni arabski emirati	86.300	destilacija	1978
Združeni arabski emirati	45.400	destilacija	1980
Združeni arabski emirati	114.500	destilacija	1979
Združeni arabski emirati	31.800	destilacija	1980
Združeni arabski emirati	31.800	destilacija	1980
Saudska Arabija	14.505	destilacija	1980
Saudska Arabija	18.100	ozmoza	1979
Saudska Arabija	168.200	ozmoza	1978
Saudska Arabija	59.100	ozmoza	1979

TRAGEDIJA V MEDJEM DOLU

Kar nenadoma sem zagledal od električne centrale sem Nemce na smučkah, — bilo jih je kakih deset — vzpenjali so se na vzgor. Upanje, da ostanem živ, je splahnelo. S skrajnim naporom sem mi je posrečilo umakniti v gozd. Tu sem se zakopal v sneg. Potuhnil sem se in nepremično obležal v snegu. Skozi trepalnice sem opazoval Nemce, ki so se počasi bližali. Sli so drug za drugim, kot da se jim nikamor ne mudi, ura kakor da se je ustavila: Slišim utripati srce, a oni počasi vtikajo palice v sneg, gledajo v smutke ali pa se ozirajo navzgor, od koder je slišati še kakšen strel ali kričanje. Ko so šli mimo in so se dovolj oddaljili, sem se dvignil in nadaljeval pot. Se enkrat sem pregledal rane in ugotovil, da sem ranjen v levo in desno roko ter nogo. Desna roka mi je v snegu zmrznila. Čutila, da me peče in zateka. Kam naj grem? Ali bi lahko vzdržal sam, brez pomoči? Bal sem se, da ne bi izkruval in zmrazil. Brzostrelko sem skril v sneg, ker je nisem mogel več nositi pa tudi ne uporabiti. Za pasom sem še vedno imel pištolo in dve bombi. Zavil sem še bolj v desno. Oziral sem se nazaj, boječ se, da mi nemški smučarji sledijo. Privlekel sem se do senika. Najbrž je bilo to blizu električne centrale. Tam sem srečal starejšega kmeta s Koroške Bele s fantom. Možakarja sem na videz poznal. Vprašal sem ga, če ima žganje. Ne vem, zakaj sem to vprašal, ker do takrat nisem pil alkohola. Nimava žganja, je dejal kmet, jaz pa sem krenil brez požarav naprej. Se vedno sem bil v negotovosti, kaj bo z menoj, se vedno je bilo nevarno, da pridejo Nemci za menoj. Se vedno je bil dan, najdaljši dan v mojem življenju; toda Nemci niso bili za menoj. Morda si niso upali. Eh, ko bi vedeli, v kakšnem položaju sem...

Omahnem... Noge me ne držijo več. Ne vem, koliko krvi sem izgubil. Po snegu se plazim centimeter za centimetrom. Mračni se. Vendarle. Mrak prinaša upanje. Pozno je že. Nebo je polno zvezd, luna je zamenjala sonce. Dobro se vidi. Že več ur se plazim po snegu, pomoči pa še vedno od nikoder. Plazim se proti kurirski postaji, ker samo tam lahko pričakujem pomoč. Samo tam me lahko čaka rešitev, če niso kurirji odšli. Kje so moji tovariši? Je še kdo živ? Da nisem sam...? Kdaj pa kdaj sem z desnico zgrabil kakšno smrekovo vejico in se z vsemi močmi počasi vlekel naprej. Puščal sem sledi v snegu, poleg stopinj še sveže kaplje krvi. Se najhujše pa je bilo spoznanje, da sploh ne vem, kaj je z mojimi tovariši, kje so Nemci in kaj je z njimi v karavli. Ne vem, koliko je bila ura, ko so mi pošle moči. Zdelo se mi je, da sem omagal nekeje pod kurirsko postajo. Brez pomoči nisem mogel več naprej. Ostali v mrzli januarski noči v snegu s štirimi ranami, pa bi pomenilo isto kot klicati smrt na pomoč. Moral sem se odločiti in znova tvegati življenje. S slabotnim glasom sem klical Cvetka, Srečka in druge. Bilo mi je useno, če me slišijo Nemci. Naj pridejo in me rešijo bolečin, ali pa naj pridejo kurirji in mi rešijo življenje.

V daljavi sem opazil sence. Bližajo se, vidim jih, kako drvi po strmini navzdol. Iztok, mi smo, kričijo in se bližajo, jaz pa se samo blaženo nasmejem. Spoznal sem jih po glasu. To so bili moji tovariši: komandir kurirske postaje Vilmar in kurir Srečko Habe. Kmalu nato sem sedel poleg ognja v kurirski karavli.

Slekli so mi obleko, očistili rane in me obvezali. Izčrpan sem jim pripovedoval, kaj se je dogodilo. O drugih kurirjih, o poveljniku Stefanu, o mladem 17-letnem kurirju Jožetu Zvabu, o Klinarju in Mežku nisem vedel nič pravega povedati, pa tudi na postaji niso vedeli, kaj je z njimi. Ker se nihče izmed njih ni vrnil smo sklepali, da se je zgodilo najhujše. Zjutraj so me kurirji prenesli do kurirske postaje G-18 v Plavški rovt. Tam sem nezavesten obležal. Zaradi oslabelosti nisem mogel več naprej. Čez nekaj dni so me kurirji prenesli v Jeseniške route, kjer so naredili zame poseben bunker. Zdravil sem se v bunkerju, ki je bil poleg vile jeseniškega župana Hoffmana. V bunker je držala pot iz hiše kurirja Cirila, ki je bil obenem moj bolničar in zdravnik.

NEPOZABNO ZADNJE PISMO

Prvi dan v bunkerju bo ostal nepozaben. Tistega dne sem zadnjičkrat kot komisar rejele linije odpiral pošto. Med pošto je bilo tudi pismo, naslovljeno na komandanta Stefana. Pismo je bilo iz IV. rejelejnega sektorja. Odprl sem ga. V pismu je štab sektorja obvestil Stefana, da je moj oče, borec Prešernove brigade, umrl v partizanski bolnišnici 'Franji', in ga prosil, naj me primer- no obvesti o očetovi smrti.

Prebral sem pismo enkrat, dvakrat... Molče sem ga dal še drugim. Ob tej novici smo vsi molčali. Stefan, ki bi me moral obvestiti o očetovi smrti, je bil tudi že mrtev. Malo je manjkalo, pa bi bil še sam na seznamu padlih.

Julija, leta 1945, sem bil na Jesenicah komisar 15. čete KNOJ. Nekega dne sem na poti v Javorniški rovt srečal prvoborca Borisa s Potokov pri Jesenicah. Da tedaj se z Borisom nisva poznala, čeprav sva že bila slišala drug za drugega. Boris me je ustavil in vprašal: 'Si morda ti Iztok?' Ko sem pritrdil, mi je začel pripovedovati, da je bil tudi on v Medjem dolu januarja, ko je padlo pet partizanov. Tistega usodnega dne je Boris šel s Stola v Karavankah proti Javornškemu rovtu. Ko se je približal Medjemu dolu, kjer je bila zaseda, je opazil Nemca, ki je z roko dal znak, da se neko približuje z nasprotno smeri. Nemci so se obrnili v smer, od koder smo prihajali kurirji. Ker so se vsi Nemci obrnili proti nam, se je Boris lahko neopaženo umaknil. Tako so pravzaprav samo metri odločili o tem, kdo naj bi padel v zasedo. Če ne bi bili mi, bi bil Boris.

Padli partizanski kurirjevi niso takoj našli. Nanje je padel sneg in pod snegom so ležali do pomladi, ko so jih svojci s pomočjo partizanov pokopali. Jožeta Zvaba so pripeljali domov v Javorniški rovt, kjer so ga na željo njegove mame skrivaj pokopali na vrtu pred domačo hišo; tu je še zdaj njegov grob. Stefana Demšarja, poveljnika kurirjev, so po vojni pokopali v Železnikih. Stefan je bil rojen 1914. leta v Železnikih in je bil po poklicu kovač.

Po vojni je Združenje borcev Javornik-Koroška Bela postavilo v Medjem dolu, na kraju, kjer so padli kurirji, lep spomenik. V spomin na padle kurirje pa prirejajo vsako leto v Javornškem rovtu kurirski smuk.

KURIR V GESTAPOVSKIH KLEŠČAH

Rano zjutraj 22. januarja 1945. leta sta nad Javornškim rovtom iz kurirske postaje pokukala dva

kurirja. Le kakšno bo vreme danes, sta razmišljala in se pripravljala na pot. Pihal je močan veter. Kurirski steza je bila globoko urezana v sneg. 'Pojdva, še preden se bo zdanilo,' je dejal Lojze, ko je prižgal petrolejko.

V tistih časih sta kurirsko pošto vedno nosila dva kurirja. Prvi kurir ni nosil pošte in je bil neke vrste predhodnica ali pa vaba za zasede. Drugi kurir je šel sto metrov za njim in nosil pošto. Lojze in Jože Noč sta šla na zvezo na Debelo brdo pri Potokih planini. Za nemiško zasedo nista vedela. Ko sta šla skozi Medji dol, se je pravkar začelo daniti. Kot strela z jasnega so okrog Lojzetovih ušes zažvižgale krogle. 'Nemci,' je hipoma pomislil in se z uslo silo pognal po strmini navzdol. Jože, ki je bil sto metrov za njim, se je urno zasukal ter brez poškodb prišel nazaj na karavlo. Kaj je z Lojzetom, ni vedel povedati. Zato so se kurirji umaknili iz karavle h kurirski postaji na koroški strani Karavank.

Lojze res ni mogel pobegniti. Pod potjo se je bil zaril v globok sneg iz katerega se ni mogel več izkopati. Pa tudi drugače je bil beg nemogoč. Brez smučk niso mogli nikamor po visokem snegu. Tisto zimo je bilo snega že dva metra. Ker je zadnjih deset dni snežilo, je bil sneg mehak. Prvi je do Lojzeta prišel na smučkah jeseniški gestapovec Kopitar (njegov brat je bil kurir na Mežakli), ki se vedno živi neke pri Celovcu. Nemci in belogardiisti so bili v belih haljah. Na smučkah so imeli posebno kožo, da so lahko hodili v breg. Iz tega, kako so bili razporejeni, je Lojze sklepal, da so pravkar prišli. To je bil tudi vzrok, da je Jože lahko brez prask pobegnil nazaj.

Gestapovec Kopitar je bil svoje žrtve silno vesel. Kar zabobnelo je iz njega: 'Kdo si, kam greš, kje si bil, koliko vas je...' Lojze ni vedel, na kaj naj najprej odgovori. Bil je zmeden. Močan sunek v trebuh ga je vrnil v resničnost. Zavedal se je, da ne sme povedati, da je kurir. Že prej je večkrat slišal, da kurirje najbolj mučijo. 'Na Mežakli sem bil,' je odgovoril, medtem ko so mu dvignjene roke drhte. 'Kdo te je poslal tja, kaj si delal na Mežakli?' je silil vanj Kopitar, pri tem pa z namerjano brzostrelko grozil in mahal Lojzeta pod nosom. 'Iz bataljona sem nesel na Mežaklo sanitetni material,' se je zlagal Lojze in ugibal, koliko mu bodo verjeli. 'Kdo je tam komandir?' je še naprej spraševal Kopitar. 'Anton Kopitar,' je hitro odgovoril kurir. Lojze ni poznal jeseniškega gestapovca Kopitarja, ki je imel res brata v partizanih na Mežakli. 'Ah, ta moj zapejani brat,' je zamahnil Kopitar z roko in zvezal Lojzu roke z jermenčkom. Šele po teh besedah je Lojze spoznal s kom ima opraviti.

Lojzeta so kmalu odpeljali v dolino in od tod na jeseniški gestapo. Nemci pa so še naprej ostali v zasedi.

Popoldne se je začelo novo zasiljevanje. Potekalo je za čuda mirno. 'Le kaj imajo za bregom zlenici,' je tuhtal Lojze in si grizel ustnice ob misli, da je v vroči kaši. Menda so mu kar verjeli, da je iz bataljona. Samo da ne bi zvedeli, da sem kurir, si je vroeč želel. Na srečo ni imel pri sebi nobene pošte.

Zvečer pa se je vse obrnilo. Pripeljali so ga v sobo na zasiljevanje, mu zvezali roke na hrbtni in ga obesili z rokami na klin, da so se samo prsti dotikali tal. Gestapovec je položil predenj na mizo pištolo in dejal: 'Tako, zdaj pa razmili, kaj boš povedal. Samo deset minut imaš časa, da odločiš o svoji usodi. Povedati nam moraš, kdo si, kje si bil, s kom ste imeli zveze, od kod ste dobivali hrano...'.

V sobi na jeseniškem gestapu so tisto noč bedeli: na klin obešeni kurir Lojze Noč, gestapovec Maurer, tolmač in plačani gestapovski pretepač Regitnik.

Posvetovanje s štabovci je bilo kratko. Niso imeli dovolj podatkov, da bi lahko sklenili kaj drugega, kot da se premaknejo na drug položaj. Tam počakajo na povratek patrulj, ki so jih poslali v vse štiri smeri. Potlej odločijo, kako bodo ravnali naprej.

Patrulje so se vrnile z drugačnimi poročili, kot bi jih Samo želel. Patrulji iz zahodne in severne strani sta naleteli na Nemce, medtem ko jih patrulji na južni in vzhodni strani nista opazili. Seveda bi bilo ugodneje, če bi na zahodu in severu ne opazili Nemcev, kajti na tej strani so bile planine, veliki gozdovi. Dovolj možnosti za varnejše premike in izmikanja. Nemci bi morali privleči veliko vojaštva, da bi jim v obširnih gozdovih zaprli vse poti in onemogočili premike. Druga stran je bila bolj odprta: manj gozdov, več naselij, cest. Kake tri ure hoda pa je po dolgi dolini držala cesta.

'Pri Nemcih se pogosto obnese, da napraviš, kar ne pričakujejo. Čakajo nas na zahodu, severu, prepričani, da se bomo hoteli umikati proti velikim gozdovom,' je rekel Hrast in se v opravičilo suho posmešnil. Kar je povedal, ni bilo zgolj mnenje, ampak zgovoren namig, kaj mora komandant ukazati. 'Lahko jih izigramo in se umaknemo proti cesti.'

'Po čem sklepaš, da jih ob cesti ni?' je zelo ostro vprašal Samo.

'Patrulje niso poročale...'

'Patrulje niso bile ob cesti,' je trdo pribil Samo. Pogledal je Robina, ki je mrko stiskal usta in molčal. 'Lahko je to, kar počno Nemci, kar vemo, taktični manevre. Namenoma se pojavijo na tej strani, da bi se mi umikali v nasprotno smer, v naročje njihovim zasedam.'

Temu ni bilo mogoče oporekati, ne pritrditi, to je Samo vedel. Predvsem niso imeli nobenega podatka, če so Nemci ob cesti ali je to zgolj domneva.

TANINR 4 VINKO TRINKAUS

'Kaj meni ti, Robin,' je skušal Hrast izzvati namestnika.

'Lahko ima Samo popolnoma prav. Najmanj kar bi upal povedati: Nemci se po cesti zanesljivo prevažajo. Kakšne sile, to bi morali ugotoviti. Zanesljivo pa nas lahko na pohodu proti cesti prej odkrijejo, tudi lažje napadejo, kot v obsežnih gozdovih, kjer nas le z veliko vojaštva lahko trdno obkolijo.'

Hvala ti, Robin, je pomislil Samo. Veliko si mi pomagal. Tudi če ne misli povsem tako, kot si povedal, zveni razumno. Predvsem pa tebi ne morejo očitati, da bi imel pri premiku kake osebne načrte.

'Umikali se bomo proti zahodu, toliko, da prebijemo obroč, ki ga sklepajo Nemci,' je rekel Samo. Pogledal je Hrusta in Robina, ki pa sta molčala. 'Vodil bom kolono,' je še dodal Samo, da bi tako vnaprej razprzil sumničenja, da se hoče izogniti boju in umakniti v varnejše gozdove.

Največ tvegam sam, si je govoril Samo, ko je na čelu bataljona, tik za predhodnico zavil v gozd. Tesno ob njem je stopal bataljonski kurir, ki ga je vselej, kadar je predhodnica zastala, pošiljal naprej, da je povedal, katero pot naj uberejo.

Na čelu bataljona, ko je za sabo čutil dolgo kolono, je bil nemiren, napet. Prisluškval je šumom in si iz najmanjšega glasu skušal ustvariti mnenje, kaj ga je povzročilo, kako bi bili lahko z njim v zvezi Nemci, ki želijo bataljon uničiti.

Zavili so v gozd, obrasel z visokimi smrekami. Samo je občutil tesnobo: bil je bolj vesel listanatih gozdov, kjer je videl daj, ne le slabih sto metrov, kot v tem prostranem gozdu. Borci še težje zmagojuje grozeče slutnje, saj so bili večinoma partizani le nekaj mesecev.

Zadnji borec iz predhodnice je tekel nazaj. Samo je vztrepetal, da je zagledal Nemce ali se mu je samo dozdevalo in zdaj panično beži. Toda gledal je vanj, čeprav hudo prestrašeno.

'Nemci! Morda le predhodnica,' je prestrašen izdaval.

'Kje, v kateri smeri,' je vprašal Samo.

Borec je pokazal na desno. Samo je dal z roko znak, naj se borci iz kolovoza umaknejo na levo, v gozd. Tudi sam je zavil v gozd in potlej z borcem do vodje predhodnice.

'Mi smo se že umaknili. Na srečo,' mu je šepetaje razlagal vodja prehodnice in mu z roko živčno kazal v smer, kjer je zagledal Nemce. 'Tam so, natanko v tej smeri.'

Bilo je videti, kako bi vodja želel nazaj, h glavnini bataljona. 'So Nemci na pohodu ali držijo položaje?'

Borec je zbežan odkimal. Očitno ni razumel, kaj ga Samo vprašuje. Pomignil mu je, naj gre z njim. S kakšnim strahom je stopal naprej. Pred majhno vzpetino je zastal in Samu kazal, naj gre naprej, da bo videl Nemce.

Samo je vzel v levico daljnogled in se previdno, skrivaje se za debli, plazil proti vzpetini.

(SE NADALJUJE)

SICILIJA - OTOK BOGASTVA IN BEDE

3

Zanimivo sredozemsko mesto z nad 450.000 prebivalci leži pod južnim vznožjem Etna, enim najlepših še vedno aktivnih evropskih ognjenikov. Catania z ozadjem predstavlja edinstveno podobo, nič manj veličastno kot Neapelj z Vezuvom. V svoji tisočletni zgodovini je bilo mesto že devetkrat porušeno. Petkrat ga je uničila lava, enkrat potres in trikrat razni osvajalci od Kartazanov in Grkov do Saracenov. Veliko razdejanje so povzročile tudi druge vojske, predvsem Turki, Francozi in v zadnji vojni zavezanci.

Najhujšo nesrečo je Catania doživela 1669. leta ob katastrofalni erupciji Etna, lava je dobesedno pokopala vse živo in mrtvo. Komaj se je mesto za silo spravilo k življenju, je 24 let pozneje prizadejal ves vzhodni del otoka še močan potres. Nekoč cvetoča in mogočna antična naselbina je bila skoraj povsem pokrita z lavo in šele ob koncu 17. stoletja so začeli graditi novo Catania, z razkošnimi baročnimi palačami in cerkvami, ki se je nenehno širila in razvijala.

Ne glede na strahovita pustošenja so rebivalci vedno znova gradili in se z izredno vztrajnostjo prizadevali obstati tam, kjer

je bilo nekoč mesto. Velika volja in trdoživost je bila najznačilnejša lastnost prednikov današnjih meščanov Catanie, zato so si za svoj simbol izbrali slona. Velik črni spomenik v obliki slona krasi najlepši stari trg v Catanii. Predstavlja trdoživega debelo-kočca iz lave, moč in upornost, kakršna krasi to ljudstvo.

Medtem ko so številne baročne palače in cerkve, teh je kar 120 v starem delu, še vedno zelo dobro ohranjene in sproti obnovljene, je drugih del mesta, iz tesnih in temnih ulic ter razpadajočih strnjanih hiš ponekod pravo lego revščine in umazanije. V tej zakotni sivini polni smrada, sestradanih mačk in psov ter kupov odpadkov, srečujejo ostarele siromake ter brezdeležne, ki posedajo pred vrati svojih temnih bivališč kot izobčenci. Le nekaj sto metrov stran v bogatih novih mestnih četrtih širokih ulic, dreverodov in parkov, marmornatih blokov z bleščečimi ogromnimi okni uradov, bank, agencij in trgovin je spet čisto drugi svet. Tu se šopiri v bogastvu, ki se lahko primerja z najboljšimi luksuznimi predeli Milana ali drugih evropskih mest, meščanska gospoda. Po teh ulicah švigajo bleščeči avtomobili najdražjih svetovnih znamk. Reke limuzin in rdeči trolejbusi mestnega prometa se valijo v oglušujočem hupanju, skupine drznih mladeničev s hitrimi motocikli se kot brendeče ose nadležno podijo sem in tja po mestu. Zdi se, da je motocikel in športni avto vse, kar si mlad Sicilijanec najbolj želi.

ODSEV POLITIČNIH RAZMER TUDI NA ZIDOVH

Že površen opazovalec lahko ugotovi, da je le malokje tako očitna razlika med izobiljem in bedo kot v Catanii. Zdi se, da bi bilo za znosno življenje revnih dovolj, če bi lahko pojedli in dobili tisto, kar bogati odvržejo v smetnjake. Socialne razlike so na italijanskem jugu najbolj očitne v Evropi. Morda je prav to glavna notranja spodbuda izkoriščanih množic, da se vse bolj organizirajo v boju za politične in socialne spremembe. Nekoč

vladajoča krščanska demokracija vse bolj zgublja tla pod nogami, namesto nje pa se uveljavljajo komunisti. Na vsakem koraku je čutiti njihovo prisotnost. V mestu skoraj ni zidu, pročelja ali ograje, ki ne bi bil popisan z velikimi rdečimi gesli in znaki srpa in kladiva. Komunistični aktivisti so popisali marmornata stebrišča bank in industrijskih uprav, pločevinaste rolete trgovin, stopnišča palač. Ob njem pa so, sicer v precej manjšem obsegu, popisali zidove s črnimi gesli in fašističnimi znaki tudi misovci. Medtem ko so komunistična gesla borbeno mobilizatorska, fašisti v svojem slogu žalijo in blatijo osebnosti tuje države in Komunistično partijo Italije.

Od vodnice smo zvedeli, da so te malarije ostale še iz predvolilnega obdobja, ki pa nikogar preveč ne bodejo v oči. Bridko spoznanje, da ohlapne spremembe, ki jih je resda še pomalem čutili po zmagi levih političnih sil, ne bodo kmalu odpravile nagradene probleme, sili ljudi, da si izbirajo najlažje poti. Od tod tudi želja po lahkem zaslužku, ki ga prinašajo špekulacije in trgovina. Tatvin, 'grabitve', tihotapljenja cigaret, mamil, orožja pa tudi umorov je na Siciliji pa tudi v sami Catanii dovolj. Vodnica nam je že naprej povedala, da naj bomo po mestu previdni. Zlasti ženske s svojimi torbicami. Motorist pripelje poleg tebe, sune torbico in predno se dobro zaveš, zgine v gneči za prvim vogalom. Ne vem ali zaradi opozoril, ki smo jih preveč resno vzeli na znanje in se dobro pazili, ali pa nismo bili dovolj zanimivi za sicilijsanske rokavave, nikomur v teh dveh dneh bivanja na Siciliji ni zmanjkalo ničesar. Malce pretirava- nja, zlasti se o vesoljno znani in skrivnostni mafiji, ki grozi za vsakim vogalom, pa sodi vsekakor v turistično propagando. Spretna reklama je namenjena tujcem z bujno domišljijo, ki jih vleče tudi vsak takšen bau bau.

Najsi je slišati še tako neverjetno, je prav to magnet za dogodivščin željne turiste, ki pa največkrat ostanejo razočarani.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

15. seja izvršnega sveta OS Radovljica je bila 28. avgusta popoldne izjemoma v prostorih trgovskega podjetja Murka Lesce. Na dnevnem redu je bila namreč obravnava poročila o dosedanjem delovanju lani ustanovljene poslovne skupnosti Murka in poročila o poteku priprav za izgradnjo nakupovalnega središča v Lescah in drugih načrtovanih investicijah po srednjeročnem planu delovne organizacije Murka.

Koordinacijski odbor za razvijanje revolucionarnih tradicij in proslave pri občinski konferenci SZDL Radovljica je na 2. seja v sredo, 23. avgusta, razpravljal o pripravah na spominsko slovesnost ob 36-letnici hudih bojev gorenjskih partizanov na Lipniški planini. Prireditev bo 9. septembra najprej z žalno slovesnostjo pri spomeniku padlih borcev NOB v Radovljici, osrednja proslava pa bo na Lipniški planini. Na seji so se dogovorili tudi o letošnjih praznovanjih dneva republike in drugih pomembnih prireditvah in srečanjih, ki bodo potekale v znamenju letošnjih partijskih kongresov.

V spomin na 24. avgust 1941. leta, ko so nacisti ustrelili prvih pet talcev, slavijo občani KS Ljubno svoj krajevni praznik. Že ves pretekli teden so se v počastitev tega dne zvrstila tekmovanja v nogometu, šahu, streljanju in namiznem tenisu, ki so jih organizirali člani TVD Partizan. Slavnostna seja skupščine KS ob udeležbi številnih predstavnikov DPO in občanov je bila v soboto, 26. avgusta zvečer v dvorani doma Partizan na kateri je govoril predsednik skupščine KS Bogdan Ambrožič. Ob tej priložnosti so podelili priznanja KS Ljubno šestim najbolj zaslužnim krajanom. V bogatem kulturnem programu so se predstavili člani mešanega pevskega zbora KUD Ljubno, učenci domače osnovne šole in harmonikarski orkester Glasbene šole Radovljica. Po proslavi je bilo vsakoletno družabno srečanje.

Jeseni bodo začeli z dozidavo tudi v hotelu Lovca na Bledu. Pridobili bodo 78 novih ležišč B kategorije in 195 več restavracijskih sedežev. Povečana bo tudi zmogljivost kuhinje in izboljšani skladišni prostori. Predračunska vrednost naložbe znaša okoli 38 milijonov din.

V soboto, 26. avgusta popoldne je bilo v Krpinu v Begunjah vsakoletno tekmovanje gozdnih delavcev in kmetov kooperantov v gozdnih veščinah, ki se ga je udeležilo 33 tekmovalcev z območja GG Bled, ki zajema jeseniško in radovljiško občino. Prvo mesto si je priboril v zelo hudi konkurenci kmet kooperant TOK Jože Lipovec, drugo Ilija Babič iz TOZD gozdarstvo Jesenice, tretje Alojz Zolotar TOZD gozdarstvo Pokljuka, četrto Ciril Bernik TOZD Pokljuka in peto Jure Ganič TOZD gozdarstvo Bohinjsko. Moštveno so dosegli prvo mesto tekmovalci TOZD gozdarstvo Pokljuka, drugo mesto kmetje kooperanti TOK, tretje TOZD gozdarstvo Jesenice, četrto TOZD gozdarstvo Pokljuka in peto TOZD gozdarstvo Radovljica.

Z veličastno proslavo v Ribčevem lazu v Bohinju so bile v nedeljo, 27. avgusta sklenjene letošnje velike svečanosti ob 200-letnici prvega vzpona na Triglav. Ob udeležbi najvišjih slovenskih družbenopolitičnih predstavnikov, planinskih organizacij iz SRS, Jugoslavije in zamejstva, pripadnikov JLA in več tisoč planincev, so svečano odkrili spomenik štirim srčnim možem iz Bohinja, ki so se pred 200 leti prvi povzpeli na našo najvišjo goro. V bogatem kulturnem programu so se v sodelovanju z ZKO Radovljica in DP Srednja vas in PD Bohinjska Bistrica predstavile kulturne skupine iz jeseniške, radovljiške in tolminske občine in dramski umetnik Jože Zupan.

Na razširjeni seji izvršnega odbora krajevne konference SZDL Bled, ki je bila prejšnji teden so spregovorili o organizacijskih in političnih pripravah na volitve delegatov iz OZD v družbenopolitičnih organizacijah, društvih in naseljih za skupščino in organe krajevne skupnosti, ki morajo biti opravljene do novembra. Pretresali so tudi predloge za imenovanje treh sodnikov porotnikov za temeljno sodišče in predlog za delegata KK SZDL v delavski svet zdravstvenega doma na Bledu.

V pripravah na začetek novega šolskega leta v radovljiški občini je ta teden od 28. avgusta do 1. septembra, ko se prične pouk na vseh osnovnih šolah, izobraževalna skupnost v sodelovanju z radovljiško delavsko univerzo in zavodom za šolstvo SRS — enota Kranj organizirala seminarje za vse prosvetne delavce. Na programu so strokovne in idejnopolične teme ter uvodne delovne konference. Za bohinjsko, blejsko in gorjansko šolsko področje so bili seminarji na osnovni šoli Bled, za ostala območja v občini pa v osnovni šoli Radovljica.

Vsakoletni dan prosvetnih delavcev radovljiške občine bodo v soboto, 2. septembra praznovali v Bohinju pod pokroviteljstvom občinskega sveta ZSS in izobraževalne skupnosti Radovljica. Ob 9. uri popoldne bo najprej svečana otvoritev prenovljene podružnične šole v Srednji vasi, kjer pripravljajo bogat kulturni program z otvoritvijo razstave strokovne in leposlovne literature na temo Človek, znanje, produktivnost, ob 12. uri bo v mladinskem domu zborovanje vseh prosvetnih delavcev na katerem bo govorila članica izvršnega sveta skupščine SRS Majda Poljanšek. Proslavo bodo sklenili s športnimi tekmovanji in tovariškim srečanjem.

V preteklem šolskem letu 1977/78 je bilo v vseh osmih vrtcih radovljiške občine v brezplačnem skrbstvu 14 predšolskih otrok. Regresirane oskrbine je bilo deležni od 1.000 din osem otrok, do 1.200 din 22, do 1.400 din 16 in do 1.600 din 24 otrok. V tekočem šolskem letu bo po predlogu skupščine otroškega varstva in socialnega skrbstva število otrok, ki bo v brezplačnem varstvu še večje, povečalo pa naj bi se tudi število otrok staršev z večjimi dohodki, ki bodo plačevali sorazmerno višji prispevek za ekonomsko oskrbino v vrtcih.

Čeprav v Almiri Radovljica nimajo svojega glasila, že četrto leto redno izhaja Informator OZD Almira, ki ga urejajo skupne službe. Avgusta je izšla 30. številka Informatorja, ki obvešča delavce o rezultatih dela in poslovanja Almire v prvem polletju 1978, o spremembi plana za leto 1978 in o samoupravnem sporazumu o merilih in postopkih za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino. Razen tega je prikazan podroben pregled delitve celotnega prihodka za razdobje od 1. januarja do 30. junija 1978.

Ob 200-letnici prvega pristopa na Triglav in 106-letnici poskusa ustanovitve prvega slovenskega planinskega društva, je Planinsko društvo Srednja vas v Bohinju izdalo in založilo okusno in vsebinsko bogato knjižico z naslovom Gorsko društvo Triglavski prijatelji. Avtor besedila je magister Tone Strojnik iz Ljubljane. V 1.000 izvodih je to zanimivo publikacija, ki so jo dobili udeleženci jubilejne proslave, natisnila Knjigovoznica in tiskarna Radovljica. Knjižica opozarja na prve začetke organiziranja planinarstva v Bohinju še iz leta 1872 za katerega so gradivo zbirali tudi Franc Ceklin, Štefka Jazbar, Tine Arh in Mirko Kregar.

V delovni organizaciji hotelsko turistično podjetje Bled s TOZD hotel Jelovica, hotel Krim, hotel Lovca in Grand hotel Toplice ter skupnimi službami so za informiranje delavcev že 1975. leta začeli izdajati svoje glasilo, ki pa je izšlo le v treh številkah in še to s precejšnjo zamudo. Zatem pa je tovrstna oblika obveščanja povsem zamrla. Šele julija letos je ponovno izšla 4. številka Poročevalca v sicer skromnejši obliki, ki jo razmnožujejo sami, vendar dovolj vsebinsko bogata, da je dostopna slehernemu delavcu. Vzorčna številka Poročevalca napoveduje pogostejše izhajanje in večje sodelovanje s prispevki delavcev delegatov, članov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacijah v vseh TOZD v prepričanju, da bo to postala odslej stalna mesečna oblika obveščanja.

Sobotnega šestega srečanja borcev in aktivistov NOB slovenskih železarn v Ravnah na Koroškem se je iz verige Lesce udeležilo 140, iz Plamena Kropa pa 55 nekdanjih borcev, aktivistov in njihovih sorodnikov ter predstavnikov delovnih in družbenopolitičnih organizacij iz radovljiške občine.

Glede na spomladanski sklep izvršnega sveta OS Radovljica, da se mora spričo ukrepov za varstvo okolja premestiti tekmovalni poligon za motokros na Hraški gmajni pod Lescami, je AMD Radovljica predložilo še tri nove predloge lokacij za svoj poligon. Prvi predlog predvideva ureditev proge za motokros »na čebelnaku« ob obvoznici Lesce—Lancovo, drugi predlog predvideva prostor v Krpinu v Begunjah, tretji pa na Zatniku. Vse predložene inačice bo obravnaval izvršni svet, ki bo v sporazumu z odelkom za notranje zadeve ter odelkom za gradbene in komunalne zadeve pri OS Radovljica odločil o lokaciji novega poligona.

V Festivalni dvorani na Bledu razstavlja od 25. avgusta do 14. septembra akademski slikar Bogdan Borčič, profesor na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Umetnik se predstavlja z zbirko 15 grafičnih del na temo »skoljke«, za katero je dobil na zadnjem grafičnem bienalu v Messini posebno nagrado. Borčičeva razstava je zadnja v tej sezoni v Festivalni dvorani.

Na rekreativno zabavno centru Hom nad Zasipom so se v soboto, 26. avgusta zbrali na velikem delavskem srečanju v počastitev 30-letnice ustanovitve Almire Radovljica, delavci vseh TOZD iz Radovljice, Bohinjske Bistrice in Nove Gorice. Almira je bila ustanovljena novembra 1949. leta z združitvijo radovljiške tovarne pletenin in tovarne nogavic iz Lesce. Osrednjo proslavo pripravljata 800-članski kolektiv novembra v Radovljici.

Na prvi seji iniciativnega odbora za ureditev športnega parka v Radovljici pri ZTKO Radovljica so spregovorili o pripravah osnutka predloga urejenosti in opremljenosti športnega parka glede na vse večje potrebe kraja. Člani odbora so bili mnenja, da mora odbor delovati pri svetu KS Radovljica, kjer bi vzajemno reševali vsa vprašanja. Najprej bo potrebno izdelati zaizidni načrt za rekonstrukcijo in pokritje kopališča z ogrevalnimi napravami, izgradnjo večnamenske hale za športne prireditve, izgradnjo igrišča za košarko, odbojko, tenis ter paviljone za športne dejavnosti. Zavzeli so se tudi za izgradnjo atletskih objektov pri osnovni šoli, s katero namerava iniciativni odbor tesneje sodelovati pri uresničevanju zastavljene akcije ureditve športnega parka.

Godba na pihala DPD Svoboda Lesce s poprečno 40 člani je v prvem polletju 1978 nastopila 13-krat na raznih prireditvah in samostojnih koncertih. Aprila je nastopila tudi v TV oddaji za prvomajске praznike Praznični zvoki. Razen v radovljiški in jeseniški občini so leški godbeniki junija priredili dva koncerta tudi v Crikvenici, 15-krat pa so igrali na pogrebni svečanostih. V tem obdobju so pod vodstvom dirigenta Branka Lacka opravili 40 rednih in 9 izrednih vaj.

Pod pokroviteljstvom KO ZB NOV Radovljica so tudi letos prizadevni člani NK Lesce organizirali tradicionalni nogometni spominski turnir za pokal borca — športnika Staneta Perca, v soboto 19. avgusta na leškem igrišču. Prvo mesto in pokal, ki ga podeljuje KO ZB NOV Radovljica je tokrat osvojilo moštvo NK Sava iz Kranja, lanskoletni zmagovalci NK Lesce je bil drugi, tretje mesto so osvojili igralci NK Naklo, četrto pa NK Bled. V lepem sončnem vremenu si je zanimivo srečanje, zlasti v popoldanskih tekmah, ogledalo veliko število domačinov.

Na 18. mednarodnem balinarskem turnirju za Pokal Gorenjske 1978 v nedeljo, 27. avgusta na baliniščih v športnem parku Radovljica je med 12 moštv iz Slovenije, Hrvaške in Italije zasedla prvo mesto in osvojila pokal ekipa BK Jesenice, drugo mesto BK Litostroj Ljubljana in tretje mesto 2. ekipa BK Radovljica. Tudi letošnji turnir so vzorno pripravili in organizirali požrtvovalni člani domačega balinarskega kluba iz Radovljice.

O POVRNITVI ŠKODE PO TOČI IN O PODRAŽITVI AVTOBUSNIH PREVOZOV

Sredi julija je jeseniško občino prizadejala toča. 13. julija je pustošila v krajevni skupnosti Javornik — Koroška Bela. Takoj 14. julija so imenovali tudi posebno komisijo, ki si je ogledala kraje v krajevni skupnosti Dovje — Mojstrana in predlagala, naj ustanovijo komisijo v krajevni skupnostih, ki naj podrobneje ocenijo škodo. Tako so v krajevni skupnosti Dovje — Mojstrana ugotovili škodo v višini 275.000 dinarjev, in sicer za 215.000 din je bilo škode na kmetijskih pridelkih in za 60.000 dinarjev v parkih, nasadih, na okrasnem drevju in na cesti. V krajevni skupnosti Javornik — Koroška Bela pa znaša škoda 27.750 dinarjev.

Na seji izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, ki je bila v torek, 29. septembra, so sprejeli sklep, da bodo namenili iz rezervnega sklada občine 150.000 din kot pomoč prizadetim v neurju s točo, in sicer v obliki regresiranja živilske krme, semenškega krompirja in umetnih krmil. Vso prijavljeno škodo bodo dobili povrnjeno v prej omenjeni obliki tisti prizadeti kmetje, ki jim je dohodek od kmetijstva edini vir dohodka, od 30 do 50 odstotkov pa tisti, ki jim je to dodatni vir dohodka, sicer pa so redno zaposleni drugod. Razen tega pa naj bi tudi davčna uprava upoštevala nastalo škodo pri odmeri davka.

Na isti seji so dali soglasje k predlogu SOZD SAP Viator — temeljna organizacija Potniški promet in delavnice Jesenice za zvišanje cen v mestnem in potniškem prometu. Za zvišanje so zaprosili zaradi povišanja cen pogonskega goriva za 16,7 odstotka.

Povišanje velja od 30. avgusta dalje. Nove cene veljajo za potniški promet na relaciji Rateče—Koroška Bela in Jesenice—Breznica. Tako

stane prevoz na razdalji od 1 do 4 km 3,50 din in od 5 do 8 km tudi 3,50 din, na primer na razdalji od 32 do 35 km pa 11 din 50 par. V mestnem prometu pa so cene naslednje: nespremenjena ostane cena prevoza na progi Jesenice—Planina pod Golico, prevoz na razdalji Hrušica—Koroška Bela, Bolnica—Tomšičeva in Jesenice—Blejska Dobrava pa bo veljal 3 din. Nespremenjena ostane tudi cena potniške in ostale nespremljane prtljage.

28. SEJA SVETA KS JAVORNIK — KOROŠKA BELA

V ponedeljek, 28. avgusta je bila v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku 28. redna seja sveta krajevne skupnosti Javornik — Koroška Bela.

Seje sta se udeležila tudi Boris Bregant in Emil Ažman iz železarne Jesenice. Predsednik sveta KS Marjan Tomaš je analiziral izpolnjevanje sprejetih sklepov na 27. redni seji. Izpolnjeni so bili vsi sklepi razen enega, ki pa so ga še dopolnili in komisiji za gospodarska ter komunalna vprašanja naročili, da v septembru opravi komisijski ogled glede nameščenja prometnih znakov na Koroški Beli. H komisijskemu ogledu bodo povabili tudi pristojne organe skupščine občine Jesenice ter samoupravne komunalne skupnosti občine Jesenice.

Brez pismenosti je bil sprejet periodičen obračun dohodkov in odhodkov za prvo polletje, nato pa so bili člani sveta KS seznanjeni s stanjem priprav za praznovanje krajevnega praznika v prihodnjem tednu.

Otroci do 4. leta starosti ne plačajo prevoza, otroci od 4. do 10. leta starosti pa imajo 50 odstotkov popusta. Tako se je prevoz v mestnem prometu podražil za 11,2 odstotka. Na seji izvršnega sveta pa so poudarili, da bo v prihodnje potrebno skupaj s predlogi za povišanje cen predložiti tudi analizo stroškov, da se bodo tako lažje odločali o upravičenosti podražitev.

Hkrati so na današnji seji tudi predlagali, naj temeljna organizacija Potniški promet in delavnice del sredstev, ki jih bodo zbrali, namenijo za razširjeno reprodukcijo, hkrati pa so tudi menili, da bi bilo potrebno razmisliti o popustih za šolarje.

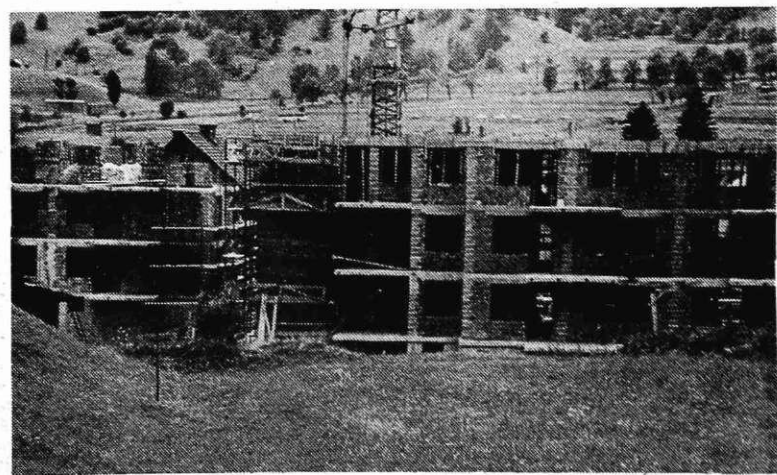
Rk

V nadaljevanju seje so bili člani sveta informirani še o nekaterih problemih izgradnje otroškega vrtca, ki ga bodo odprli v ponedeljek, 4. septembra, nato pa sta Emil Ažman in Boris Bregant posredovali uvodno informacijo o pomenu nove elektro jeklarne, ki jo namerava zgraditi Železarna v prihodnjih letih. V kolikor bo sprejeta varianta, da bi elektro jeklarno zgradili na Belškem polju, bo potrebna usklajevalna akcija Železarne in krajevne skupnosti. V tem primeru bodo na pobudo sekcije za kmetijstvo in komisije za gospodarska in komunalna vprašanja sklicali problemsko konferenco.

Obravnavo izgradnje prodajnih in skladišnih prostorov na Koroški Beli so preložili na prihodnjo sejo, ki bo v septembru, takrat pa bodo imenovali tudi odbore, ki bodo spremljali priprave za urejanje in asfaltiranje cest na Javorniku in Koroški Beli.

V začetku jeseni bo nared stolpnica S 2 na Plavžu. V njej bo 84 novih stanovanj. (Tekst in foto B. Blenkuš)

Delavci SGP Gradbincec TOZD SVC Jesenice gradijo v Mojstrani dva bloka z 18 stanovanji (foto B. Blenkuš)

UREŠNIČEVANJE VZGOJNO IZOBRAŽEVALNIH NALOG V OBČINI

Na izobraževalni skupnosti Jesenice ugotavljajo, ko ocenjujejo izvrševanje nalog v prvi polovici petletnega planskega obdobja razvoja vzgoje in izobraževanja v občini, da teče uresničevanje plana po predvidevanjih.

Če pogledamo samoupravno organiziranost izobraževalne skupnosti, vidimo, da je skupščina dvodomna, v novem mandatu šteje zbor uporabnikov 36 in zbor izvajalcev 21 delegatskih mest. Kljub določenemu napredku pa delegatski sistem v tej skupščini, podobno pa je tudi v nekaterih ostalih, ni v pretečenem obdobju uspel doseči take razvojne stopnje kot v skupščini občine, ne nazadnje tudi zaradi načela splošnih delegacij. Vendar ugotavljajo, da so vseeno premalo storili tudi za sistematično usposabljanje delegatov za samoupravno delovanje, prav tako pa še doslej ni povsem vzpostavljen sistem informiranja. Prav tako tudi ugotavljajo, da se nekatere delegacije niso sestajale pred sejo skupščine pa tudi po skupščini ne in da to velja tudi za železarno.

Skupščina izobraževalne skupnosti ima devetčlanski izvršni odbor, tričlanski odbor samoupravne delavske kontrole in petčlansko komisijo za štipendiranje. Za povezavo z izobraževalno skupnostjo Slovenije so izvolili desetčlansko delegacijo, kasneje pa so izvolili tudi 14-člansko komisijo za stanovanjske zadeve, ki jo sestavljajo delegati vzgojno-izobraževalnih organizacij, ki združujejo sredstva za stanovanjsko izgradnjo pri izobraževalni skupnosti. Kot operativno telo pa deluje pri skupnosti tudi gradbeni odbor za izgradnjo šolskega centra Plavž, ki je opravil veliko delo.

Uresničevanje samoupravnega družbenega planiranja je omogočilo, da plan razvoja vzgoje in izobraževanja dejansko izraža in uveljavlja skupne interese in realne možnosti. Kvaliteten premik pri programiranju pa je bil dosežen s tem, da so bili izdelani standardi in normativi za oblikovanje cen vzgojnoizobraževalnih storitev. Vendar ugotavljajo, da je čutili pri nekaterih izvajalcih, da jih standardi utesnjujejo in vnaprej določajo globalno sredstvo.

Ob tem tudi ugotavljajo, ko ocenjujejo delo v letu 1976 in 1977 ter v letošnjem letu, da izvajalci vzgojnoizobraževalnega programa še ne čutijo prave vsebine svobodne menjave dela. Vzrok temu je to, da so plani interesnih skupnosti sprejeti v združenem delu zelo pozno, programi vzgojnoizobraževalnih dejavnosti pa se kljub začasnemu financiranju izvajajo, ker narava dela ne dopušča, da delo ne bi teklo povezano. Doba začasnega financiranja, ki temelji na programu preteklega leta, pa močno ovira tudi investicijsko dejavnost.

Prav gotovo pa bo svobodna menjava dela prišla bolj do izraza v enotah izobraževalnih skupnosti pri šolah.

Ob tem v občini menijo, da se kot rezultati prizadevanj pri razvoju vzgojnoizobraževalnih dejavnosti kažejo zelo dobri učni rezultati. Zato se bo izobraževalna skupnost tudi v prihodnje zavzemala za podružljanje vzgoje in izobraževanja ter za hitrejšo uresničitev smotrov socialistične vzgoje. Na vseh šolah v občini so že razvite številne prostovoljne interesne dejavnosti, ki imajo poleg izobraževalnega tudi močan vzgojni učinek. Z intenzivnim razvijanjem celodnevni šol, ki postajajo prevladujoča oblika in metoda v osnovnem šolstvu, pa prehajajo k novim odnosom v vzgoji in izobraževanju. Šole se vedno bolj odpirajo občanom v krajevni skupnosti in tako vse bolj postajajo središče družbenega življenja.

V letu 1976 je bilo v občini 117 rednih oddelkov, med njimi dva kombinirana in 27 oddelkov s celodnevni poukom, v preteklem letu je bilo 121 oddelkov, med njimi 27 s celodnevni poukom, v letošnjem letu pa je 121 oddelkov, med njimi 53 oddelkov celodnevne šole, medtem ko kombiniranega pouka ni več.

V letu 1979 in 1980 pa načrtujejo po 123 oddelkov, med njimi 85 s celodnevni poukom.

Osnovno izobraževanje odraslih je bilo v preteklih dveh letih izvedeno v štirih oddelkih, v letošnjem in prihodnjih dveh letih pa bo v petih pri delavski univerzi.

V prihodnjem letu in v letu 1980 pri občinski izobraževalni skupnosti na Jesenicah načrtujejo, naj bi prešli na celodnevno delo tudi obe višji stopnji osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju pa se bo potrebno pripraviti, da bodo tudi osnovne šole 16. decembra v Mojstrani in Karavanskih kurirjev NOB na Koroški Beli ter osnovna šola Polde Stražarja na Jesenicah, prešle na celodnevno delo.

Rk

JESENIŠKA OBČINA

Jeseniška občina meri 375 kvadratnih kilometrov in ima 21,7 odstotka kmetijske površine, 52,5 odstotka gozdov, kar 25,8 odstotka pa je nerodovitne površine. V občini je 30 naselij, 3870 naseljenih hiš in 340 počitniških hišic.

Jeseniška občina ima tudi 59 km dolgo mejo s sosednjima državama, daljša je meja z Avstrijo, saj je dolga 48 km, z Italijo pa 11 km.

Ob koncu letošnjega junija je bilo v občini 29.120 prebivalcev, med njimi več žensk - 14.748, v samem mestu Jesenice pa prebiva 628 vseh prebivalcev občine.

Najštevilnejša je krajevna skupnost Plavž, ki ima po oceni približno 7664 prebivalcev, sledijo pa Javornik - Koroška Bela s 4950 prebivalci, Sava - 4200, v krajevni skupnosti Žirovnica jih prebiva 3272, v Kranjski gori 2428, sledi krajevna skupnost Dovje - Mojstrana, ki ima 1744 prebivalcev, Podmežaklja s 1750 in Blejska Dobrava s 1291 prebivalci.

V občini so tudi skupnosti, ki imajo tri skupnosti manj kot 1000 prebivalcev. Najmanjša je Planina pod Golico s 388 prebivalci, sledita pa Rateče, ki ima 601 in Hrušica s 782 prebivalci.

Rk

»VINTGAR« VABI

Po krajšem letnem predahu je pevski zbor Vintgar na Blejski Dobravi spet pričel z rednimi vajami vsak torek in četrtek v tednu.

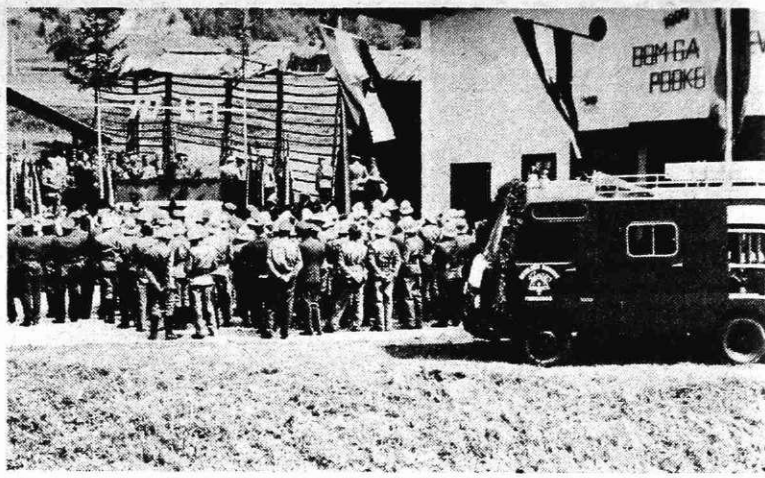
Letošnji program zbora je bil do sedaj izveden po načrtu in v nedeljo so pevci tudi sodelovali na proslavi 200-letnice prvega vzpona na Triglav v Bohinju. Od jeseni do pomladi čakajo zbor še zahtevne naloge. Pevci pripravljajo celovečerni koncert, razen tega pa še priložnostne nastope na raznih proslavah tako v občini kot v krajevni skupnosti. Da bi se zbor številčno in glasovno, čeprav šteje že nad 30 članov, še okrepil, VABIMO K SODELOVANJU dobrih fantov in moških, ki imajo veselje in smisel za petje. Posebno so zaželeni mladi pevci, ki bi pomladili sestav zbora in s svežimi glasovi dali petju še lepši zvok.

Pristop bo možen, oziroma je posebno zaželen v mesecu septembru, kajti vsaka vaja je programirana z natančno določeno vsebino in izborom pesmi, ki se nanašajo na program koncerta. Pevci želijo in pričakujejo dober odziv, tako da bi se lahko v zgodnji pomladi predstavili našim krajanom z najmanj 40-člansko zasedbo.

Program je sprejel sestanek zbora in zajema dosti zahtevne narodne, revolucionarne in umetne slovenske pesmi. S svojim delom, glasbeno kulturno vzgojo in z nastopi želi zbor tudi opravičiti družbeno pomoč in zaupanje, katerega je bil deležen od sveta KS, družbenopolitičnih organizacij, železarne in ZKO.

Pevci pristopite k zboru, da ga utrdite in povečate, da bi se pevška tradicija 1926. leta ustanovljenega »Vintgarja« nadaljevala na višji in sodobni ravni.

AL.

Iz proslave gasilcev v Podkorenu (foto B. Blenkuš)

VELIK PRAZNIK GASILCEV V PODKORENU

V nedeljo, 27. avgusta, so v Podkorenu zelo slovesno praznovali 70-letnico obstoja in uspešnega delovanja njihovega gasilskega društva. V počastitev tega jubileja so imeli najprej sektorsko mokro vajo, ki se jo je udeležilo šest članskih desetih gasilskih društev od Dovjega do Rateč. Namišljeni ogenj, ki je nastal na domačijah pri Klemcu, Bukšu, Bercetu in Conarju so z veržnim dovajanjem vode iz Save visoko v vas, uspešno pogasili. Pri tem pa se je pokazalo, da gasilci iz Rateč poznajo boljše plastične cevi. Mokro vajo so uspešno izvedli tudi gasilci pionirji, ki so nastopili s staro predvono motorno brizgalno.

Vaji je sledila povorka in mimo hod narodnih noš, godbe na pihala s Hrušice in gasilskih desetih. Za tem se je pred gasilskim domom začela proslava v počastitev jubileja. Najprej je navzoče pozdravil Jože Pečar, predsednik gasilskega društva. Kroniko o delovanju društva je prebral Alojz Brajc, poveljnik gasilcev s Podkorena. K obletnici je nato čestital Valentin Kejžar, podpredsednik občinske gasilske zveze, ki je 26 gasilec izročil priznanja za dolgoletno službovanje v gasilskih vrstah. Alojzu Merteljnu je izročil odlično o napredovanju v čin nižjega gasilskega častnika I. stopnje, društvu pa je na zastavo pripel gasilsko odlikovanje I. stopnje, ki ga je podelila republiška gasilska zveza. Odlikovanja sta prejela še Jože Gregori in sicer gasilsko odlikovanje II. stopnje ter Alojz Brajc gasilsko

plamenico III. stopnje. Ker na Hrušici letos ni predvidene posebne slovesnosti, so ob tej priliki izročili odlikovanje in sicer gasilsko plamenico III. stopnje Antonu Beletu članu gasilskega društva Hrušica.

V imenu društva je nato Alojz Brajc izročil trem dolgoletnim prizadevnim gasilec posebnega spominske darila. Prejeli so jih: Alojz Mertelj, ki je bil nad 30 let poveljnik, Jože Pečar, ki je dolgoletni predsednik in nad 40 let gasilec ter Franc Gregori, ki je pri gasilcih nad 60 let in je bil dolgoletni blaginjak društva. Spominsko darilo so izročili tudi poklicni gasilski in reševalni četni železarne Jesenice za uspešno in vestransko sodelovanje.

V imenu krajevnih skupnosti je številne navzoče pozdravil in k jubileju čestital Rudi Hlebanja. Nato je Dušan Sikošek v imenu občinske interesne skupnosti za varstvo pred požarom dal predstavnikom društva ključke ter tako simbolično izročil v uporabo nov najmodernejši gasilski avtomobil tipa TAM. Sredstva zanj so prispevali občinska interesna skupnost, krajevna skupnost in prebivalci kraja. V kulturnem programu so za tem sodelovali godbeniki s Hrušice in domača folklorna skupina s koreninskimi plesi pod vodstvom Pavle in Vinka Omana in ob zvokih harmonike Lavtarjevega Lojza. Popoldan so za vse prebivalce Podkorena in povabljenе goste pripravili nad vasjo piknik.

B.

GORJE OB SVOJEM KRAJEVNEM PRAZNIKU

Te dni je minilo 37 let, odkar so bili v Spodnjih Gorjah, pod hribom Revovce, 28. avgusta 1941 ustreljeni eni izmed prvih talcev na Gorenjskem. Partizani - prvoborci so 26. avgusta istega leta kaznovali izdajalca v Spodnjih Gorjah, na kar so nemški okupatorji takoj odgovorili s povračilno akcijo. Za to dejanje so ustrelili zapornike - talce iz begunjskih zaporov in sicer: Franca Sokliča iz Krnice, Jožeta Pikona iz Blejske Dobrave, Janeza Zupana iz Nomenja ter Jožeta in Karla Repe iz Spodnjih Gorj. Ta dan so Gorjanci sprejeli za svoj krajevni praznik. Ta kruti dogodek pa je bil šele uvod v štiriletno krvavo in dramatično obdobje.

Takrat je bilo v gozdovih Mežaklje, Pokljuke in Jelovice že 26 mož in fantov - prvoborcev iz Gorj, od katerih je živih danes še šest. Partizanske vrste so se večale iz dneva v dan, iz vodov in čet so nastajale brigade, divizije, korpusi. S to rastjo pa je bila pogojena vsa večja aktivnost partizanov in narodnoosvobodilno gibanje v dolini. Na vse to pa je okupator kruto odgovoril. Ne samo, da so se vrstile hake in ofenzive proti partizanskim enotam, tudi dolina je to dobro občutila. Izseljavanje, aretacije, zasliševanje in zaporji ter ropanje in požigi domačij. Toda vsa ta preganjanja in mučenja upornih Gorjancev ni zlomilo. Gorje so dale v borbo s sovražnikom, ali so bile žrtve drugih okoliščin nacističnega terorja kar 159 življenj, o čemer priča osrednji spomenik v Zgornjih Gorjah.

Tako kot povsod pri nas, so tudi Gorje zaživele v novi čas. Začela se je doba obnove na vseh področjih in življenje je steklo v normalne kolone. Prva leta po vojni ni bilo lahko, toda izboljševalo se je iz leta v leto in danes že lahko s ponosom zremo na prehojeno pot in lahko z zaupanjem zremo v jutrišnji dan.

Pred dvema letoma je bil tudi v Gorjah uspešno izglasovan referendum o samopriskrbi krajanov, katerega namen je, da se v krajevni skupnosti Gorje uredi kanalizacija po vaseh in obnovijo vodovodne naprave, ter razširijo in utrdijo nekatere komunalne ceste. V tem zadnjem desetletju je bilo v Gorjah zgrajenih precej stanovanjskih blokov, še več pa privatnih stanovanj.

skih hiš. Tudi družbene organizacije delajo vse bolj aktivno kot na primer gasilci, planinci, godbeniki, TVD Partizan, turistično društvo in drugi. Izreden napredek je zadnje čase opaziti tudi na vasi in to prav na kmetijah. Posodablajo svoje stanovanjske prostore in nameščajo vse več bele tehnike. Vidi se tudi napredek pri živinoreji in na gospodarskih poslopih ter pri kmetijski mehanizaciji. Napredek je viden na vsakem koraku, kar je pravzaprav odraz veličine pridobitve narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije. In za to ne smejo v pozabo dogodki iz te zmagovite revolucije, ki je prav vsem nam prinesla zlato svobodo, čeprav je bila plačana z velikim krvnim davkom.

Jože Ambrožič

25 LET RIBIŠKE DRUŽINE

V soboto so člani ribiške družine Jesenice proslavili lep jubilej - 25-letnico delovanja. Na proslavi, ki je bila pred domom družbenih organizacij na Hrušici, je zbranim članom in gostom spregovoril predsednik družine Marjan Jelovčan. Kot je dejal, se jubilej jeseniške ribiške družine povezuje še s tremi letošnjimi jubileji slovenskega sladkovernega ribištva in sicer 90-letnico ustanovitve prve ribiške organizacije na Slovenskem, 30-letnico izida prve slovenske ribiške revije Ribič in 25-letnico začetka ustanavljanja ribiških dručin na Slovenskem.

Danes ribiška družina Jesenice šteje osemdeset članov, posebno spodbudne rezultate pa je dosegla v zadnjih petih letih. Člani so se predvsem prizadevali za čimvečji ribji zarod v naših rekah in potokih, veliko truda pa so vložili tudi v delo za zaščito okolja in proti onesnaževanju voda. Omenimo še da jeseniški ribiči zelo dobro sodelujejo s klubom koroških ribičev iz Borovlj. Na današnji proslavi so podelili sedem priznanj dolgoletnim in zaslužnim članom družine. Prejeli so jih: Jože Hudrič, Ivo Lorenčič, Franc Kerni, Cveto Javorski, Pavel Smolej, Branko Pavlovčič in Lojze Eržen. Na proslavi je sodelovala tudi godba na pihala delavsko-prosvetnega društva Svoboda Hrušica.

Zadnji dnevi brezskrbnih počitnic

V OBRAVNAVNI PROBLEMATIKA VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK

V ponedeljek, 4. septembra, ko v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela praznujejo krajevni praznik, bodo na slovesen način odprli novozgrajeni vrtec na Koroški Beli. Gradnja objekta je trajala več kot leto dni, za to je otvoritev vrta toliko bolj pričakovana. To še posebej velja za starše predšolskih otrok in tudi za strokovno osebje otroškega vrta Cilke Zupančič-Sonje, ki dolgo vrsto let deluje v utesnjenih prostorih.

V sredo, 23. avgusta, je predsednica odbora za izgradnjo otroškega vrta in uvedbo celodnevne šole na Koroški Beli Marina Pekolj Zukanovič sklicala redno sejo, tokrat prvič v prostorih novega vrta.

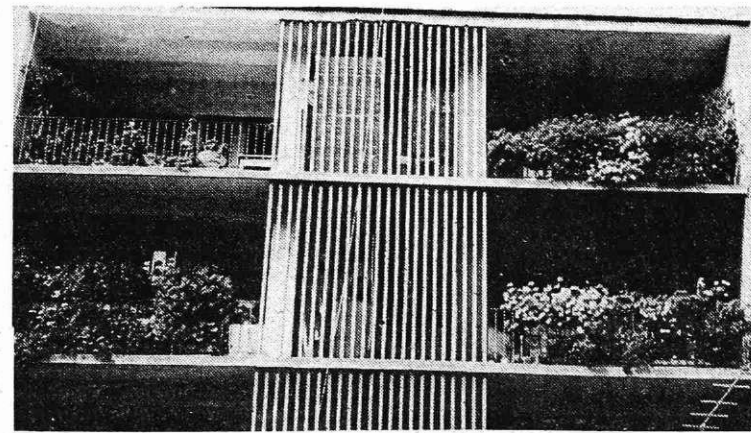
Na seji so določili še zadnje podrobnosti glede same otvoritve, nato pa so bili člani odbora seznanjeni s stališči IO skupnosti otroškega varstva občine Jesenice. V zapisniku se je IO skupnosti otroškega varstva so predlogi za reorganizacijo na tem področju, tako, da bi otroška vrta na Koroški Beli in Blejski Dobravi, ki sedaj delujeta pri TOZD Osnovna šola Koroška Bela pridružili k vzgojno varstvenemu zavodu Jesenice. Omenjena je tudi ustanovitev raz-

vojnega oddelka za duševno prizadete otroke, ki naj bi deloval v prostorih otroškega vrta na Koroški Beli.

Razprava o tej problematiki je bila živahna. Prevladalo je mnenje, da je delovanje razvojnega oddelka v katerem naj bi bilo zaenkrat šest otrok iz naše občine pod vodstvom medicinske sestre pediatrične smeri

ali vzgojiteljice, odvisno od bodoče organiziranosti varstva predšolskih otrok. Med razpravo je bilo poudarjeno, da je treba zagotoviti ustrezen strokovni kader, da bi tako omogočili delovanje takšnega oddelka.

Sprejeta stališča bodo posredovana v pisni obliki IO skupnosti otroškega varstva občine Jesenice in svetu KS Javornik-Koroška Bela.

Takole lepe rože imajo na balkonih pri Alojziji Skube, Vinku Zormanu st. in Gabrijeli Oblak v bloku ob cesti Cirila Tavčarja 7 na Plavžu. (Tekst in foto B. Blenkuš)

STO NA ENEGA

V zavetju gostega smrekovega gozda nad Pašnim vrhom in Ledino si je štab I. grupe odredov postavil taborišče.

Tisto noč, 8. septembra 1942 je bilo v taborišču drugače kot po navadi. Nekaj nevarnega je bilo v zraku. Straže so bile podvojene in silno oprezne. Partizani so zaspali nemirno, kot da bi slutili, da se pripravljajo velika nemška hajka, kakršnih je bilo v tem letu, posebno zadnje čase, zelo veliko. Komaj so si postavili novo taborišče in se malo oddahnili od bojev, spet je nenadoma zaropotalo. Razen straž in dežurnega sta bdela tudi komandant grupe Jože Gregorčič-Gorenjc in komisar Lojze Kebe-Štefan. Zaskrbljeno sta se menila o trenutni situaciji.

»Tukaj nismo nič več varni«, je dejal Štefan. »Ni izključeno, da je taborišče izdano.«

»Prav tako mislim tudi jaz,« je pritrdil Gregorčič in stegnil proti Štefanu roko. »Kar pomisli: naša patrulja, ki je bila popoldne na Prtovcu, je opazila tri Nemce na motorju s prikolico. Tudi ljudje so jim pravili, da naslednjega dne Nemci nameravajo priti na Prtovc. Druga patrulja je na Ratitovcu opazila veliko nemško kolono. Tudi mule so imele s seboj. Kaj so nosile, je več kot jasno. Še najbolj pa me skrbi to, kar je povedal kurir, da so namreč Nemci v Brusnicah spraševali, katere poti peljejo na Ledino.«

Štefan dolgo ni odgovoril. Resno je gledal predse v temo in nazadnje bolj predlagal kot vprašal:

»Kaj če bi se že nocoj umaknili proti Ribčevi planini in še dalje proti Bohinju?«

»Že prav,« je takoj povzel Gregorčič. »Kaj pa Nemci na Ratitovcu? Naši dve akciji v Soseski in Danjah dajeta Nemcem zadosti podlage za domnevo, da je naša taborišča nekje blizu tukaj ali pa celo v bližini Ribčeve planine. Iti tja bi bilo preveč tvegano. Prav lahko zaidemo naravnost v volčje žrelo.«

»Mogoče imaš prav,« je odvrnil Štefan, »toda kam potem? Nazaj na Jelovico nam ne kaže hoditi... Čudno se mi zdi, je malce obrnil pogovor drugam, da se Vinko in Bodin še nista vrnila. Najmanj pred štirimi urami bi morala biti nazaj. Kaj če niso Nemci že tudi zgoraj na Jelovici?«

Tako sta še dolgo v noč pretresala položaj, dokler se nista nazadnje zednili za umik čez Jelovico nad Radovljico, ki naj se opravi navsezgodaj.

Cepprav je bilo že več kot polnoč, komandant Gregorčič ni mogel zaspiti. V taborišču je vladala popolna tišina, le sem in tja je bilo slišati z ležišč kakšen vzdih počivajočih partizanov.

»Tiho in mirno je kot pred viharjem,« je premišljeval Gregorčič ter se nemirno prevačal na svojem pogradu. Ležec na hrbtu, je še enkrat podrobno tehtal razne možnosti. Kaj je bolje: ali umik proti Jamniku ali proti Bohinju? Kaj bi, če bi ostali kar tukaj, kjer bi se lahko pošteno zgrabil? Položaji bi kar ustrezali. Toda ne, ta misel ni dobra. Premalo imamo municije, nekaj ljudi pa je celo neoboroženih. In tudi — premalo nas je. Če bodo Švabi prišli, jih bo vse zeleno, četa pa ima le dobrih 30 mož, med njimi dober del novincev, ki še nimajo izkušenj o bojih z Nemci. Ne, ne, spoprijeti se z zelenci s tako peščico, bi bil samomor. Umaknili se bomo in konec!

Končno se je tudi na umiril in zajejal ga je težak toda nemiren spanec.

9. septembra 1942. Ob pol petih zjutraj so bili borci selške čete in štaba I. grupe odredov pripravljeni za odhod. Gnetli so se okoli kotla ter s porcijami zajemali črno kavo, ki je ostala še od prejšnjega dne. Komandirju čete Poldetu in komisarju Francetu je komandant Gregorčič dajal še zadnja navodila: »Kolona se mora pomikati v največji tišini! Smer pohoda je: Dražgoška gora in potem naprej nad Radovljico!« je naročil Gregorčič. »Posebno velika previdnost bo potrebna, ko bomo prečkali pot, ki pelje od Raztok proti Dražgošam. Nekaj časa bomo šli kar po celem, da se bomo izognili križišču. Sta razumela? Je vse jasno?«

»Vse,« sta zamoljela na kratko Polde in France ter se pomešala med četo.

»Potem pa pot pod noge!« je odredil Gregorčič ter se naročil komandirju Poldetu: »Reci kuharju, da med vejevjem s svojim kotlom ne bo preveč zvonil!«

Kolona se je hitro razvrstila in se tiho in previdno začela spuščati v dolino, ki ločuje Pašnji vrh od Dražgoške gore. Bila je še trda tema in partizani so kljub največji previdnosti nehoti povzročali precejšen šum in ropot. Spotikali so se ob korenine in z nogami tipali po pobočju. Še za noči so imeli nevarno prečkanje križišča za seboj. Dan jih je dobil že na varnejšem terenu.

Zaščitnica, ki jo je vodil komisar France in v kateri sta bila mitraljez Stane in partizan Parobek, je malo počakala in ostala za četo.

»Morda pa le ne bo nič hudega,« je dejal komisar France, »saj Nemcev ni nikjer čutili!«

Takrat je mitraljez Stane pogledal med dreve. Sapa mu je zastala, ko ga je iz grmovja prestregel neznan pogled. Komaj dobrih pet metrov od njega je vanj buljil Nemec s prislono puško v rame in meril naravnost nanj. Stane se je bliskovito sklonil, zgrabil mitraljez ter skočil za bližnjo skalo. Prepozno — strel je rezko počil. Stane je med skokom začutil v stegnu pekočo bolečino. Tudi komisar France in Parobek sta planila v zaklon. Za njimi je zagrmelo še nekaj strelcev in rafalov iz brzostrelk.

»Kako je,« je France zaskrbljeno vprašal ranjenca. »Ali boš lahko še hodil?«

Stane je poskusil in prikimal. Komisar in Parobek sta ga zgrabila pod pazduho in vsi trije so jadrno izginili v gozdu.

Ko so oni v koloni zaslišali strele, so takoj vedeli, da je zaščitnica nalezla na Nemce. Šestnajstletnemu Dražgošanu Maliju, ki je teren tod okoli dobro poznal, je komandant Polde naročil, naj počaka zaščitnico in jo pripelje za njimi.

Četa je šla dalje. Ura je bila približno deset, ko je komandant Gregorčič odredil čakanje: »Na vsak način moramo z zaščitnico priti v stik, da zvemo, kaj se je zgodilo!« Niso čakali dolgo, ko so zagledali Malija, za njim pa komisarja Franceta in partizana Parobka, ki sta vodila ranjenega Staneta. Medtem ko je komisar France poročal, kako so jih Nemci presenetili, je bolničar obvezal ranjenega mitraljezca in ga okrepčal s požirkom žganja.

»Zdaj pa hitro naprej!« je zapovedal Gregorčič in četa se je napotila dalje v mnenju, da je prav zadnji trenutek zapustila taborišča...

Četa in štab grupe sta se pomikala naprej po razdrpanem, težko pre-

hodnem jelovškem terenu. »Hitreje, hitreje!« je priganjal komandir. Kolona pa se je začela raztegovati in trgati, ker šibkejši niso držali hitrejšega tempa. Začeli so zaostajati. To je še bolj dražilo in rahljalo že itak napete živce.

Prišli so čisto do Lipniške planine, ko se je pričelo. Najprej nekaj strelcev iz pušk, nato pa gost ogenj iz brzostrelk in mitraljezov z vseh strani. Udarci je bil nepričakovan in strašen. Že po prvih streljih je padel del partizanov. Raztegnjena kolona, v kateri so bili med oboroženimi pomešani tudi neoboroženi, se je znašla v klesčah, ki so se začele naglo stiskati. Pokalo je in mitraljezi so lajali, da so preglasili vse krike. Ozračje je bilo nabito z grmenjem. Na organiziran odpor ni bilo mogoče misliti. Preostali je edini izhod — beg. A samo tistim, ki so še ostali živi. V majhnih skupinicah so se skušali prebiti skozi ognjene nemške obroče, iz katerih je bruhala smrt. Padel je komandir Polde, komisar France, padla sta brata — dvojčka Čiro in Tedi Osredkar, izdihnil je radijski tehnik Aleš, tehnik Rajster Franko in še cela vrsta nepozabnih in predanih borcev. Komandant Jože Gregorčič je bil težko ranjen že med prvimi. Zavlekel se je v grmovje in s svojim fantom, ki so mu kljub gosti svinčeni toči hoteli pomagati, še zadnjikrat zapovedal:

»Pustite me tukaj, vi pa se poskušajte rešiti! Jaz ne morem naprej!«

Nemci so se previdno približevali njegovemu skrivališču. Videli so ga. Spoznal je, da je izgubljen. Z zadnjimi silami je odvil bombo in udaril. Zamolkel tresk — in komandant gorenjskih partizanov ni bilo več med živimi...

Le osmim ali desetim partizanom je preboj uspel. 25 jih je padlo. Ostale, v glavnem neoborožene pa so Nemci ujeli. A kaj bi dali zeleni rablji, ko bi bil med ujetniki tudi Gregorčič. Morda se je s katerim od njih pred leti tolkel že v topli Španiji? ...

Adolf ARIGLER-BODIN
(Izveček iz radijske oddaje
»Se pomnite tovariši«)

V SPOMIN JUNAKOM NA LIPNIŠKI PLANINI

Občinska odbora Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne Jesenice in Radovljica, skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami ter šolami, že tradicionalno organizirata prihodno soboto, 9. septembra, ob obletnici smrti narodnega heroja Jožeta Gregorčiča-Gorenjca in njegovih 25 soborcev iz Selške čete spominsko svečanost pri grobnici padlih borcev NOV v Radovljici in pri spominskem obeležju na Lipniški planini na Jelovici.

Devetega septembra 1942 je Selška četa s štabom prve grupe odredov na Lipniški planini na Jelovici padla v obroč nemške, do zob oborožene enote. V neenakem boju z nekaj desetkrat močnejšim sovražnikom je padlo 25 borcev čete. Že med prvimi je bil hudo ranjen komandant prve grupe odredov Jože Gregorčič-Gorenjc. Zavlekel se je v goščavo, soborcem pa ukazal naj se prebijajo iz obroča. Ko je Gregorčič videl, da se mu bližajo sovražni vojaki in da je izgubljen, je z zadnjimi močmi aktiviral ročno bombo, da živega okupator ne bi dobil v roke.

Selška in ostala mladina se bo skupaj s prosvetnimi delavci in preživeli borci tega boja ter drugimi predstavniki družbenopolitičnih in družbenih organizacij iz jeseniške in radovljiške občine ter vojaki in starešinami vojašnice Jože Gregorčič-Gorenjc iz Škofje Loke ter vojašnice narodnega heroja Andreja Žvana-Borisa iz Bohinjske Bele, poklonila spominu padlih junakov v soboto, 9. septembra.

Najprej bo ob 8.30 v Radovljici pri grobnici padlih borcev NOV krajša spominska svečanost z govorom in kulturnim programom, ki ga bodo izvajale kulturne skupine radovljiške občine in godba na pihala DPD Svoboda Lesce. Po svečanosti bo skupen odhod prek Bleda in Boh. Bistrice na Jelovico, na Lipniško planino, kjer bo ob 11. uri glavna slovesnost. Po govoru in kulturnem programu, ki ga bodo izvajale kulturne skupine jeseniške občine in že navedena godba na pihala bo krajši počitek za malico, potem pa skupni odhod v Dražgoše, kjer bo udeležencem spregovoril eden od borcev slavne dražgoške bitke. Ob 14. uri je predvideno srečanje z vojaki v vojašnici narodnega heroja Jožeta Gregorčiča-Gorenjca v Škofji Loki in ogled orožja ter muzeja, ki je posvečen Jožetu Gregorčiču. Po ogledu bo tovariško srečanje z vojaki, za razvedrilo pa bosta igrala godba na pihala iz Lesce in vojaški narodno zabavni ansambel.

Skupni odhod avtobusov in osebnih vozil iz Jesenic bo ob 7.45, prav tako pa bo skupni odhod vseh avtobusov in osebnih vozil iz Radovljice po končani slovesnosti, ker bo kolono vodil službeni avtomobil postaje milice iz Radovljice.

Organizatorji računajo, da se bo spominske slovesnosti v Radovljici in Lipniški planini udeležilo preko 1.000 udeležencev, saj je najavljene skoraj dvajset avtobusov, poleg številnih osebnih vozil. Ravno zato pa je potreben organiziran odhod tako z Jesenic, kakor iz Radovljice.

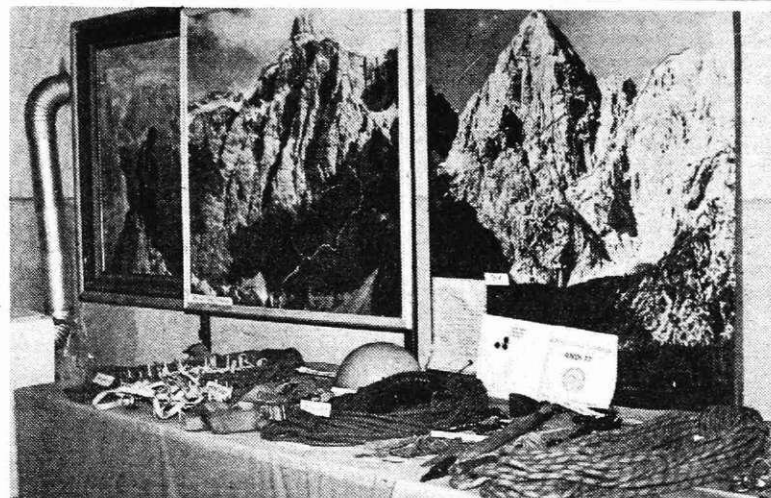
Prebivalci Hrušice so v organizaciji krajevne skupnosti, krajevnega odbora ZB NOV in drugih družbenopolitičnih organizacij dopolnili spomenik ustrelenih talcev na Belem polju s šestnajstimi kamnitimi podstavki, na katere so pritrili v naši livarni vliete plošče z imeni ustreljenih talcev. (Tekst in foto B. Blenkuš)

SLIKARSKA KOLONIJA DOLIKOVCEV

Poleg udeležbe na številnih slikarskih kolonijah, člani likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice že štiri leta zapored organizirajo tudi slikarsko kolonijo za svoje člane. Namen teh kolonij je strokovno izpopolnjevanje in spoznavanje krajine in življenja v ožji in širši domovini. Tako se je Metliki, Delnicam, in Bujam letos pridružil Most na Soči, kjer je od 19. do 25. avgusta deset dolikovcev upodabljal dolino Soče in kraje ob njej.

Letošnje slikarske kolonije so se udeležili: Janez Ambrožič, Rudolf Arh, Branko Čušin, Nika Hafnerjeva, Zdravko Kotnik, Tine Markež, Rudi Raichman, Tone Tomazin, Cveto Velikanje in Marjan Židanek.

Za zaključek uspešne slikarske kolonije so priredili v hotelu Most na Soči priložnostno razstavo, na kateri so razstavili 30 slik, oziroma olj, akvarelov in risb.

Planinska razstava v domu Sonje Marinkovič v Mojstrani (foto J. Rabič)

USPEŠEN NASTOP PIHALNEGA ORKESTRA JESENIŠKIH ŽELEZARJEV V ZAGREBU

V organizaciji zagrebskega informativnega tednika za televizijo, radio, film, gledališče in glasbo STUDIO, je v četrtek, 24. avgusta v Zagrebu gostoval pihalni orkester Jeseniških železarjev.

V Zagrebu zaradi poletnih dni ni bilo manj kulturnih prireditev. Zagrebčani pravijo, da jih je celo več kot v posameznih mesecih tako imenovane prave kulturne sezone. Kar težko se je odločiti, pravijo Zagrebčani, kam bi človek šel, da ne bi zamudil časa, kar je vredno pogledati ali slišati. Med številnimi kulturnimi in drugimi organizacijami, ki skrbijo za tako bogat poletni kulturni program, je tudi Studio, informativni tednik za televizijo, radio, film, gledališče in glasbo. Ta organizira promenade koncerte, za katere imajo Zagrebčani poseben posluh. Tako je Studio že drugič povabil v goste pihalni orkester Jeseniških železarjev. Ker je zagrebska publika zelo »izbirčna« se organizatorji trudijo da za promenade koncerte, kateri se vrstijo vsak četrtek, angažirajo kvalitetne orkestre. Pred Jeseniščani so nastopili orkestri iz Splita, Varaždina, Celja, Osijeka, Maribora, Karlovca in drugih mest. Godbeniki in dirigent Ivan Knific, so se zavedali, da bodo v Zagrebu predstavljali enega največjih delovnih kolektivov v Sloveniji železarno Jesenice in da še enkrat morajo potrditi svoj ugled. Za koncert so se dobro pripravili in s kvalitetnim nastopom navdušili številne Zagrebčane, predvsem pa organizatorje koncerta.

Zagreb je bil svečano okrašen s številnimi državnimi, republiškimi, partijskimi in kitajskimi zastavami. Pričakoval je kitajskega voditelja Hua Kuo-fenga. Tako so svoj nastop godbeniki pričeli v svečano okrašenem središču Zagreba na Titovem trgu. Od tod je orkester z igranjem koračnic naredil »majhen obhod« do znanega in za Zagrebčane priljubljenega, tudi svečano okrašenega parka Zrinjevac. Za godbo se je formirala »povorka« kakšnih tisoč ljudi, ki so spremljali glasbenike do parka. V parku jih je pričakalo še toliko ljudi, ki so klopi in prosta mesta zasedli celo uro pred pričetkom koncerta. Koncert je bil najavljen in ilustriran s sliko orkestra v dnevnih časopisih in reviji Studio.

Pogoji za koncertiranje v parku Zrinjevac so zelo ugodni. V senci stoletnih bukev in platan, ter drugega okrasnega drevja, lepo urejenih cvetličnih nasadov, spomenikov in vodometov, na sredi parka stoji paviljon, ki lahko sprejme največje orkestre. Akustika v parku je izredna. Z vsakega mesta se muziciranje enako dobro sliši, kar pomeni, da bi se slišale tudi napake, katerih pa tokrat ni bilo. Razporejeni in dobro pripravljeni orkester pod vodstvom dirigenta Ivana Knifica, je igral tako dobro, da ploskanju ogromne množice poslušalcev ni bilo konca. Odličan napovedovalec programa, za katerega smo zvedeli da je profesionalni napovedovalec RTV Zagreb, je poslušalcem predstavil orkester in dirigenta »iz vseh strani. Tako so Zagrebčani, poleg vsega kar je bilo napisano v reviji Studio in dnevnikih, zvedeli veliko o naši železarni, o Jesenicah, da je najstarejši član godbe star 79, najmlajši pa 11 let, kar je povzročilo navdušenje ploskanju. Sicer je pa bil v predstavljanju orkestra zelo previden. Za vsak slučaj je omenil dolgo

potovanje od Jesenic do Zagreba, da je nekaj godbenikov odsotnih zaradi dopustov, da so delavci... Ko pa je program stekel in so zahtevne skladbe zazvenele izredno in ko je navdušena množica poslušalcev z dolgimi aplavzi nagrajevala uspešno muziciranje, je še napovedovalec bodril poslušalce k ploskanju. V imenu organizatorja koncerta je izražal zadovoljstvo, da imajo Zagrebčani enkratno priložnost poslušati tako kvaliteten amaterski pihalni orkester. Celotno predstava godbe in člana orkestra Mira Skubeta je izzval pred mikrofonom, da naj bi pojasnil »skrivnost« uspešnega dela orkestra. Skube je orisal način dela in poudaril, da uspeh sloni na ogromnem prizadevanju vseh članov orkestra in dirigenta ter razumevanju železarne Jesenice in kulturnih organizacij v občini Jesenice.

Program koncerta je bil sestavljen iz naslednjih skladb: I. Knific Jeseniški železarji, koračnica, R. Kosic Kosovka uvertura, G. Učakar Za Savco venček slovenskih pesmi, V. Savnik Jugoslovanski biseri, venček jugoslovanskih pesmi, W. Lechar Vesela vdova, odlomki iz istoimenske opere, K. Kolditz Ob Volgi, splet ruskih melodij, H. Walters Ameriška ljudska suita, W. Löffler Svetovni Bestsellerji, potpuri, L. Abel Rimbanzello boogie — voogie in Avsenikove koračnice Ostanimo prijatelji.

Poslušalci so vse skladbe spremljali z neverjetno pozornostjo. Ko so bile izvedene skladbe Svetovni Bestsellerji in boogie — voogie Rimbanzello, navdušenja ni bilo konca. Ob tem navdušenju smo nekatere poslušalce prosili za mnenje o koncertu. Prvi nam je dejal, da je muziciranje na visoki ravni. Drugi je rekel, da sicer ni bil na vseh promenade koncertih, vendar pa je menil, da je orkester Jeseniških železarjev najboljši kar jih je slišal na teh koncertih. Tretji je vse koncerte poslušal skupaj z ženo in bil mnenja, da tako kvalitetnega muziciranja ni podal nobeden od prejšnjih nastopajočih orkestrov. Oba z ženo sta bila mnenja, da orkester zasluži najvišjo oceno. Na koncertu je bilo tudi dosti glasbenikov. Dirigent vojaškega orkestra Janković je izjavil, »da kaj tako kvalitetnega sploh ni pričakoval in da ga je posebno navdušila ritem sekcija, to je tolkala.«

Nastop je bil zaključen z Avsenikovo koračnico Ostanimo prijatelji. Spretni napovedovalec je objavil, da to skladbo jeseniški godbeniki poklanjajo zadovoljnim poslušalcem, z željo, da bi med narodi in narodnostmi ostalo večno prijateljstvo. V imenu organizatorja je pa izrazil željo, da bi se pihalni orkester Jeseniških železarjev prihodnje leto ponovno udeležil tradicionalnih promenade koncertov.

Po končanem koncertu je veliko poslušalcev želelo videti glasbenike od blizu in je nastala prava gneča. Dirigentu Ivanu Knificu pa so mnogi stiskali roko in mu čestitali ter se zahvaljevali za prijeten koncert.

Franjo Ropret

Tokrat je naša rubrika namenjena ljubiteljem vezane besede. Poezija dandanes ni konjunktorno blago (sicer pa tudi v preteklosti ni bilo nič drugače). Letos do srede avgusta smo dobili ducat novih pesniških zbirk: devet izvirnih slovenskih pa še tri knjižice prevodne poezije.

V knjižnici Kondor — ki je namenjena predvsem šolski mladini — je pod naslovom **Glasovi časa** izšla antologija ruskih pesnikov dvajsetega stoletja. Najbrž nobene nacionalne poezije ne poznamo tako dobro, kot poznamo rusko. Puškin in Lermontov sta takorekoč »naša« pesnika — največ po zaslugi prevajalca Mileta Klopčiča (in romana Demon, ki ga je tudi on prevedel). Novejši ruski pesniki so bili dolgo časa manj dostopni. Ne le pri nas, tudi v domovini, saj so bili mnogi med njimi slabo zapisani pri režimu. Že pred zadnjo vojno smo lahko v reviji Modra ptica brali o velikem pesniku revolucijske dobe Sergeju Jeseninju, knjiga prevodov pa je pri nas izšla leta 1957. Podobno velja za Aleksandra Bloka in Vladimirja Majakovskega. Borisa Pasternaka smo spoznali predvsem kot avtorja romana Doktor Živago. Iz **Pesmi doktorja Živaga**, ki so romanu priložene, smo lahko sklepali, da je res, kar pravijo nekateri, namreč, da je Pasternak v poeziji močnejši kot v romanopisju. Ti štirje — Jesenin, Blok, Majakovski in Pasternak — so torej pri nas znani in udomačeni. Razen njih je v tej zbirki zastopanih še šest imen; kdor se količaj zanimala za poezijo, je nanje že naletel v kakšnem literarnozgodovinskem ali kritičnem zapisu ali pa prebral kakšno pesem v reviji. Vsekakor je bolj verjetno, da mu je ostala v spominu Anna Ahmatova ali pa Osip Mandelštam, mogoče tudi kdo od ostalih štirih: Annenski, Cvetajeva, Hlebnikov, Zabolocki. — Večino pesmi v tej knjigi je prevedel Tone Pavček.

Vse kaže, da smo v svetu poezije še vedno slovanofili. Pred sabo imam še dve zbirki prevodne poezije, prva predstavlja srbskega, druga makedonskega pesnika. (Miodrag Pavlovič: **Svetli in temni prazniki**. — Radovan Pavlovski: **Rdeči in črni petelin**.) Obe zbirki je prevedel (in tekste izbral) Veno Taufer. Tauferjeva je tudi spremna beseda pri zbirki Pavlovskega, Pavlovičeva knjiga pa vsebuje kar dva spremna eseja: enega je napisal Vlada Urošević, drugega Niko Grafenauer.

Ostane nam torej še devet domačih zbirk. Srednjo generacijo zastopata dva pesnika s poudarjeno humanistično usmerjenostjo. (Ljotze Krakar: **Sporočilo**. — Branko Hofman: **Lok**.) Krakar je predvsem (in samo?) pesnik, Hofman že ves čas piše tudi odrske in prozne tekste, pa vendar ima za sabo že pet pesniških zbirk, pričujoča je šesta. To nasprotje se še stopnjuje, če si ogledamo obseg ene in druge zbirke: Hofmanova ima 139 strani pesmi, Krakarjeva samo polovico od 73. Po tem seveda ne moremo sklepati, kdo med njima nam ima več povedati — in prav tako ne, kdo nam govori bolj pretehtano.

Kdo so avtorji preostalih zbirk? Najprej naj omenim dve pesnici, Alenko Glazer in Ifigenijo Zagoričnik. Obe sta pesniški patent podedovali, prva je predstavnica tradicionalne, druga avantgardne poezije. Nasprotje med njuno poezijo se kaže že v naslovih: Glazerjeva je na na-

slovno stran napisala eno samo besedo — **Branike**, — Zagoričnikova pa kar za dvomestno število besed: **Drevesa so se takrat premikala in sem pomešala njihova imena**. Res je dr. Boris Paternu ondan na televiziji govoril o inflaciji besede (v zvezi z današnjo poezijo). Tega pa ne moremo uporabiti proti Ifigeniji: Kot si je Glazerjeva poiskala manj znano besedo, tako se je ona izrazila s tem, da je iznašla novo besedno zvezo.

Tu sta tudi dva pesnika samouka oziroma naivca, če lahko ta izraz malce neresno prenesemo iz slikarstva v literaturo. Zbirko dolenskega gradbinca Rudija Ročiča je izdala Cankarjeva založba s sodelovanjem gradbenega podjetja Pionir. Pod preprostim naslovom **Priglasitve pesmi** so zbrana, kot pravi spremna beseda, »razmišljanja o svojem in našem življenju, o resnicah, ki so res dostikrat skoraj na površini, a jih vseeno pogosto ne vidimo«. Jeseniški pesnik Jože Košir pa je pod psevdonimom Plantan v samozaložbi izdal zbirko **Trpljenje norcev** (druga izdaja). Izdaja se med seboj korenito

razlikujeta, tako po opremljenosti — ki je sicer pri obeh luksuzna — kot tudi po tem, kar knjižici vsebuje: samo nekaj pesmi je v obeh istih. Košir je vsekakor dosti bolj zahteven do sebe kot Ročič, morda bi v zvezi z njim moral uporabiti besedo kot je globok ali velik: težko je potegniti mejo med pozo in pristnim patosom.

Ostane nam še troje naslovov: Miroslav Košuta: **Selivci**; Vinko Ošlak: **Seizmograf čutov**; Branko Šimen: **Tujina**. Če se ne motim, sodijo vsi trije avtorji v »mlajšo srednjo« generacijo. Temu primerna je tudi človeška temperatura njihovih poezij: nekeje med absolutno ničlo skrajnega reizma in vreliščem zavzete angažiranosti. Tu nekeje teče glavni tok sodobne slovenske poezije. V teh treh zbirkah je presenetljivo število svežih prijemov. Pesniki se vračajo k starim temam na nov način; marsikoga bo osupnil pojav, ki ga je napovedovala že Cundričeva poezija izpred nekaj let: ponovno oživljanje sklenjenih pesniških oblik, celo dosledno upravljanje rim pri Košuti.

ŠOLE, KI JIH ORGANIZIRA DU

Delavska univerza Jesenice je verificirana izobraževalna organizacija, ki opravlja tisto vzgojnoizobraževalno dejavnost, ki omogoča delovnim ljudem in občanom stalno izobraževanje in izpopolnjevanje družbenih, strokovnih in splošnih znanj, ki so potrebna za delo, samoupravljanje in osebnostno življenje.

Delavska univerza izobražuje torej zlasti delavce za samoupravno in politično delovanje, za delo in za splošne kulturne in druge potrebe, pri čemer so poleg dopolnilnega in drugih vrst zunajšolskega izobraževanja mišljene tudi razne vrste poklicnega izobraževanja.

To pomeni, da delavska univerza organizira tudi različne šole za odrasle, ki so vezane na matične redne šole, kot na primer:

- osnovno šolo,
- poklicno administrativno šolo,
- upravno administrativno šolo,
- ekonomsko srednjo šolo,
- tehnično elektro šolo,
- srednjo komercialno šolo.

Od ustanovitve delavske univerze Jesenice leta 1959 pa do danes je uspešno zaključilo osnovno šolo za odrasle več kot 250 slušateljev. Odrasli si lahko v osnovni šoli pridobijo znanje, predpisano po učnem načrtu, da se lažje uveljavljajo kot samoupravljalci, člani delovne skupnosti in imajo možnosti za vključitev v poklicne in srednje šole. Slušatelji osnovne šole se lahko vključijo tudi v tečaj tujega jezika in si tako zagotovijo vstop v tiste srednje šole, kjer je pogoj tuj jezik. V šolskem letu 1978/79 bo skušala delavska univerza skupno z organizacijami združenega dela in sindikatov bolj organizirano vključevati v osnovno šolo za odrasle vse zaposlene, ki še niso uspeli dokončati osnovne šole. Teh pa je v naši občini še vedno okoli 3000.

Delavska univerza Jesenice že več let organizira **poklicno administrativno šolo**, ki daje nižjo strokovno izobrazbo za pisarniške delavce v gospodarstvu in upravi. Izobražuje po predpisanem programu administrativnih šol za odrasle. Absolventi z zaključnim izpitom lahko opravljajo delovne naloge strojeprave, administratorjev, pisarniških referentov in podobno.

Po končani poklicni administrativni šoli je možen prestop v tretji razred **upravno administrativne šole**, ki usposablja administrativne delavce za poklic administrativnih tehnik. Vendar morajo kandidati pred vpisom v upravno administrativno šolo opraviti dopolnilne izpite.

Te izpite je treba opraviti za tisto snov, ki je predpisana za prva dva razreda upravno administrativne šole in ki v poklicni administrativni šoli ni bila obravnavana. Obseg in učno snov, iz katere je treba opravljati dopolnilne izpite, se določa od primera do primera, odvisno od učnih načrtov, ki so veljali takrat, ko so kandidati obiskovali poklicno administrativno šolo, ker so se programi večkrat spreminjali. Delavska univerza vabi kandidate, te, da se vpišejo v administrativno šolo za odrasle, zlasti pa v upravno administrativno šolo, v kateri si lahko kandidati izpopolnijo svoje strokovne znanje in si zagotovijo popolno srednjo šolsko izobrazbo.

Slušatelji **srednje ekonomske šole** si med šolanjem pridobijo potrebno strokovno znanje in s pripravo o zaključnem izpitu tudi formalno priznano popolno srednjo šolsko izobrazbo. Absolventi ekonomske šole za odrasle si med šolanjem pridobijo znanje, ki jim omogoča, da se lahko dobro vključijo v delo zlasti v naslednjih panogah: v proizvodnji in gradbeništvu, gostinstvu, v bančništvu, v družbenopolitičnih skupnostih in njihovih organih, skratka povsod, kjer gre za delo, ki zahteva primerno ekonomsko razgledanost in ustrezno strokovno znanje. Ekonomska šola za odrasle uspešno izvaja učnovzgojni proces pod pedagoškim vodstvom centra srednjih šol Jesenice in še sprejema prijave kandidatov, ki so zainteresirani za vpis v to šolo.

Tehnično elektro šola obstaja pri delavski univerzi eno leto in izobražuje za poklic elektromehaničar. Namenjena je kandidatom, ki so pred tem uspešno končali poklicno elektro šolo in se želijo izobraževati ter izpopolnjevati ob delu. Ti kandidati se lahko vpišejo v drugi letnik tehniške elektro šole, za prvi letnik pa morajo opraviti nekatere izpite. Za absolvente poklicne elektro šole poteka šolanje po prilagojenem triletnem programu.

Pogoj za vpis v **srednjo komercialno šolo** je končana poklicna šola za trgovske delavce in dveletna delovna praksa v trgovski stroki. Kandidati morajo prakso izkazati s potrdilom, oz. z izpisom iz delovne knjižice. Komercialna šola je namenjena kandidatom, ki se želijo vključiti v komercialna opravila zlasti v trgovski stroki. Za to šolo delavska univerza še sprejema prijave za vpis.

Poleg tega bo delavska univerza organizirala tečaje, če bo dovolj kandidatov, in preizkuse znanja za **vpis na višje in visoke šole**. Tečaj je namenjen kandidatom, ki nimajo dokončane štiriletnje srednje šole in morajo pred vpisom na visokošolske organizacije opravljati preizkuse znanja po programih, ki jih določajo visokošolske organizacije združenega dela.

Delavska univerza kot organizacija za izobraževanje odraslih tako omogoča delovnim ljudem in občanom, da se izobražujejo ob delu in za delo. Zato pričakujemo, da se bodo delovni ljudje in občani vključevali v najrazličnejše oblike izobraževanja odraslih, oz. izobraževanja ob delu. Le tako se bodo lahko uveljavljali kot aktivni proizvajalci in samoupravljalci, če se bodo ob delu nenehno izpopolnjevali.

Delavska univerza želi približati izobraževanje potrebam združenega dela oz. porabnikom. Zato pričakujemo, da bo tako izobraževanje dobilo nove spodbude, kar je tudi težnja zakona o usmerjenem izobraževanju, ki bo verjetno spretel letos jeseni.

Srečko Krč

V Kranjski gori so ponovno odprli Porentov dom, ki ga bodo koristili športniki za rekreacijo in treninge (foto B. Blenkuš)

PRVA ALPINIADA SLOVENSKEGA ŽELEZARJEV

Ljubitelji in obiskovalci našega lepega in mogočnega planinskega sveta so za letošnji jubilej Triglava in številne druge visoke jubileje slovenskega planinstva že organizirali oziroma izvedli vrsto proslav, prireditev, razstav, delovnih akcij, tečajev, predavanj, izletov, tur, vzponov in odprav v zahtevnejše domače in tuje gorske skupine.

Prireditve in proslave so dosegle svoj vrh v soboto, 26., in nedeljo, 27. avgusta, na Triglavu, Kredarici in v Ribčevem lazu v Bohinju, kjer so gorniki slovensko odkrili veličastni spomenik »štirim srčnim možem«, ki so prvi stopili na premagani vrh »očakov kranjskih siv'ga poglavarja«. Triglav pred 200 leti, 26. avgusta 1778.

V okviru teh prireditev se je obudila stara zamisel in želja plezalcov, alpinistov in gorskih reševalcev z Jesenic in ostalih planinskih društev, pionirskih in mladinskih ter alpinističnih odsekov ter postaj GRS v naši občini, da se organizira prva alpinada slovenskih železarjev. Ta zamisel se je že več kot pred desetimi leti porodila v vrstah jeseniških planincev, plezalcov, alpinistov in gorskih reševalcev. Da je to potrebno in zaželeno med slovenskimi železarji in predelovalci, dokazujejo množični izleti in pohodi slovenskih železarjev vsako leto na Triglav in na druge slovenske vrhove, ter številno članstvo železarjev in predelovalcev v planinskih organizacijah.

Leta 1976 so jih v tej zamisli prehiteli planinci, plezalci in alpinisti iz Raven, ki so prvi, skromni poizkus alpinade slovenskih železarjev izvedli 10. in 11. julija leta 1976 na Raduhi z množično udeležbo iz

vseh delovnih organizacij SOZD Slovenskega železarja.

Minuti je moralo skoraj dvajset let, odkar so jeseniški planinci skupaj s plezalci, alpinisti in gorskimi reševalci načrtovali izvedbo prve slovenske železarne alpinade in dve leti po alpinadi pod Raduho, da je ta zamisel jeseniških železarjev, ki ljubijo planinski svet, znova zaživila. V počastitev 75-letnice organiziranega planinskega dela v Dolini od Zirovnice do Rateč in 30-letnice prizadevanja in uspešnega alpinističnega dela na Jesenicah, so plezalci in alpinisti Planinskega društva Jesenice navezali stike s komisijo za šport in rekreacijo pri konferenci osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice, kjer so dobili polno razumevanja in izdatno pomoč.

Prva alpinada slovenskih železarjev bo izvedena v času od 15. do 17. septembra letos kot zaključna množična in kvalitetna prireditev ob zaključku vseh letošnjih jubilejev planinskih prireditev.

Že v petek, 15. septembra, se bodo udeležili prve alpinade slovenskih železarjev iz Raven, Stora, Ljubljane, Kroke, Lesc in Jesenice zbrali v izhodiščnih postojankah, zavetišču št. I., II., III. in IV. in pod Sreem pod severno steno Špika v koči v Krnici. Mihovem domu, Mladinski koči (Lipovčev) v Martuljku in Kovinarski koči na Zasipniški planini v Krmi, kjer bodo dobili od organizatorjev vsa potrebna pojasnila in napotila za nadaljnji potek alpinade.

Drugi dan, v soboto, 16. septembra, bodo slovenski železarji, planinci, plezalci in alpinisti sami ali v varni družbi izkušnih plezalcov in poizkuševalnih gorskih reševalcev izvedli več bolj ali manj zahtevnih pohodov in plezalnoalpinističnih vzponov na okoliške vrhove Škratice, Rakovo, Špico, Rogljico, Razor, Rokave, Oltarje, Siroko peč, Kukovo špico, Stenar. Po pohodih in vzponih se bodo vsi udeleženci zvečer drugega dne zbrali v Vratih pod mogočeno steno jubilarja, kjer bo kulturnozabavni program.

V nedeljo, tretji dan alpinade slovenskih železarjev, 17. septembra, se bodo slovenski železarji posvetili otoku Triglavu in njegovim sosedom. Povzpeli se bodo po poteh ali različnih plezalnih smereh na Triglav, Cmir in Stenar, popoldan ob 15. uri pa bo zaključni zbor vseh udeležencev v Vratih pri Aljaževem domu.

Zanimanje za alpinado slovenskih železarjev je v vseh delovnih organizacijah Slovenske železarne dovolj. Na Jesenicah, v Lescu, Kropi, Ljubljani, Stora, na Ravni in v Dravogradu že potekajo priprave za to množično in kvalitetno rekreacijsko akcijo planincev, plezalcov, alpinistov in gorskih reševalcev.

Zur

VODNIKOVI IN PREŠERNOVI SODOBNIKI PRVI OBISKOVALCI TRIGLAVA

Lastnik bohinijskih rudnih bogastev in fužin »zlahtni« baron Žiga Zois (1747 do 1819) ni bil samo mecen in mentor slovenskega prosvetljenstva, temveč tudi začetnik slovenskega planinstva. On je verjetno celo razpisal denarno nagrado za tistega, ki bo prvi ukrotil in premagal »očakov kranjskih siv'ga poglavarja«. Triglav. Na njegovo pobudo je prišel iz Idrije botanik in učenjak svetovnega slovesa, zdravnik in raziskovalec, Saussure Julijški Alp, Balthasar Hacquet, ki je s Zoisovimi ljudmi začel raziskovati Triglav in njegove višave. To je bilo pred dvestotimi leti, ko so Bohinjeci kazali pot prvim razumnikom in prosvetljenjem.

Val francoske revolucije je tedaj močno pomajal vse evropske narode. Srčni, pogumni in gora vajeni ljudje so razumnikom kazali pot in prizigali zelene luči iz Bohinja skozi Zajezersko dolino, skozi Voje in preko Uškovnice in Konščice na Velo polje ter vse višje in višje na Ledine, proti vrhu visoke in nepremagane gore.

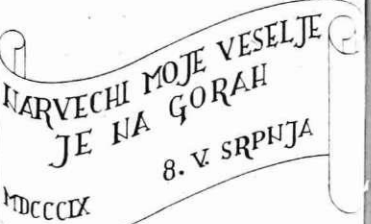
Ziga Zois in Balthasar Hacquet, razumnika in prosvetljenca, sta za mogočni planinski svet in še prav posebej za sam Triglav navdušila Valentina Vodnika (1758 do 1819), poleg našega prvega pesnika pa tudi dr. Franceta Prešerna (1800 — 1849), ki sta posvetila Triglavu svoje največjastnejske pesmi.

Učenca Valentina Vodnika, Ivan (1781 do 1832) in Jakob Dežman (1782 — 1836) iz Radovljice, sta se zgodaj navdušila za triglavske planinske svete. Mlajši Jakob se je že 2. septembra pred 170 leti povzpel na vrh Triglava, ko je bil star komaj 26 let. Kar starejšemu ni uspelo skupaj z bratom Jakom leta 1808, mu je uspelo komaj leto dni pozneje, 8. avgusta 1809. Jakob Dežman, kaplan v bohinijski Srednji vasi, je 29. septembra 1808 napisal Valentinu Vodniku izprtno poročilo o svojem zgodnjem vzponu na Triglav. To je bil tudi prvi izvirni in izprtni planinski potopisni članek, ki je že tedaj pred 170 leti jasno nakazoval turistično in planinskoalpinistično razvojnino pot Triglava. Ta vzpon je bil po tridesetih letih, po letu prvega vzpona 28. avgusta 1778, tudi prvi čisto slovenski vzpon, katerega se je poleg Jakoba udeležil tudi Anton Kos, slavni bohinijski vodnik, sin udeleženca prvega pristopa Matija Kosa, ki je stopil na premagani vrh Triglava skupaj s »ta vel'kim Jurjevcom« Lukom Korošcem iz Koprivnika, baje prvi odkar stoji svet.

Tudi brat Ivan, kaplan z Jesenic, je leto dni pozneje v prešernovi radosti, 8. avgusta 1809, napisal na vrhu Triglava »narveži moje veselje in na gore«. To življenjsko geslo je danes pri srcu preko 2.000.000 vsakeletnih ljubiteljev in obiskovalcev očaka Triglava.

Jakob in Ivan Dežman sta torej pred 170 leti odigrala veliko in pomembno vlogo za zdravo rast in razvoj našega klasičnega planinstva.

Vzporedno z njima je odločno in uspešno posegel v najzgodnejšo našo in triglavske

zgodovino tudi prvi samohodec in alpinist Vzhodnih Alp Valentin Stanič (1774 do 1847) človek našega rodu in imena, ki se je rodil v Bodrežu, mali primorski vasiči nad Kanalom. V desetletnem bivanju in šolanju v Salzburgu je vžlijubil bavorske gore, bil je prvi ali vsaj med prvimi na Velikem vzponarju, Grossglocknerju (3798 m), povzpel se je na najvišji vrh Watzmana (2714 m). Visoki Goll (2518 m) in premagal številne druge visoke in težko dostopne vrhove. Domači in tuji planinskoalpinistični zgodovinarji ga prištevajo med pionirje, predhodnike in začetnike modernega alpinizma ne samo v Vzhodnih Alpah, temveč v Evropi sploh. Razen tega pa je bil izrazito velik ljubitelj gora, samohodec. To visoko mesto v zgodovini planinstva, plezalnega športa in alpinizma mu priznajo Balthasar Hacquet, Ludwig Purtscheller, dr. Kugy Tuma, Mira Marko Debeljakova, Evgen Lovšin, Josip Wester, dr. France Kidrič in mnogi domači in tuji planinskoalpinistični zgodovinarji.

Se predno se je Valentin Stanič, to je 18 dni za Jakobom Dežmanom, 20. septembra 1808, povzpel z Antonom Kosom na Triglav, je premagal in ukrotil tudi najvišji vrh Watzmana, visoki Goll in Veliki Klek. Tako se je z velikimi erkami vpisal v svetovno planinskoalpinistično zgodovino.

Brata Jakob in Ivan Dežman ter Valentin Stanič je vodil iz Bohinja proti vrhu Triglava slavni bohinijski vodnik Anton Kos, ki je odlično nasledil svojega očeta Matjeva Kosa iz Jereke. Anton Kos je bil na Triglavu tudi 5. julija leta 1822, ko strela ubila pred 156 leti na vrhu Triglava Antona Korošca, Anton Kos slavni, neustrašni in plemeniti vodnik iz Jereke je vodil preko 25 let vse prvopristopnike varno na Triglav.

Pred 170 oziroma 171 leti sta brata hvala in Jakob Dežman skupaj z Valentinom Staničem in Antonom Kosom odpirala duri in kazala stmo pot k visokemu cilju, Triglavu. To so bili prvi čisto slovenski vzponi, ki so nam ohranili prve opise poti in z Ivanom Dežmanom dali tudi vzorno vodilo za zdravo rast in napredek ljudskega rekreativnega planinstva in vzpona plezalnega športa in vrhunskega alpinizma: Narveži moje veselje je na gorah.

Uroš

POHOD PO KARAVANKAH

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice pripravlja drugi množični pohod po Karavankah, ki bo izveden v soboto, 9. septembra. Glavni namen pohoda bo tudi tokrat zainteresirati čimveč delovnih ljudi in mladine za hojo v naravi. Po vsakodnevnih naporih in obveznostih si vsakdo zaželi sprostitve na čistem zraku v naravi, še posebno v planinah. V zadnjih letih postajajo planinski pohodi delavcev vedno bolj priljubljeni, kar potrjuje množična udeležba. Pohod po Karavankah poleg koristi za zdravje delovnega človeka predstavlja tudi obujanje tradicij narodnoosvobodilne borbe. Pot namreč poteka mimo spomenikov in spominskih obeležij ter po kurirskih poteh.

Organizatorji so se tudi letos odločili, da bo pohod potekal v dveh smereh. Odhod vseh udeležencev bo v soboto zjutraj ob 7. uri in 30 minut od 8. ure iz Planine pod Golico. Posebni avtobusi pa bodo vozili izpred skupščine občine Jesenice do Planine pod Golico od 6. ure dalje. Po prvi lažji varianti bodo pohodniki krenili čez Mošče do koče na Rožci, zatem pa dalje čez Hruščansko planino na Ravne in naprej do vzhodja Mince in bivše graničarske karavle nad Dovjem, kjer bo zaključek pohoda.

Po drugi težji varianti pa bodo pohodniki odšli do nekdanje koče na Rožci in zatem dalje po grebenu preko Mince do nekdanje graničarske karavle.

Vsak udeleženec bo pred pohodom prejel kontrolni kupon, ki ga bo moral pokazati na kontrolni postaji pri koči na Rožci. Tam bo tudi prejel spominsko značko in blok za prehrano.

Za nemoten pohod bodo skrbeli gorski vodniki, organizirana pa bo tudi gorska reševalna služba in služba prve pomoči.

Po zaključnem pohodu pri nekdanji graničarski karavli nad Dovjem se bo nadaljevalo tovariško srečanje s športniki tekmarji. Vsak udeleženec mora biti primerno obeten za hojo v hribih, s seboj pa mora vzeti tudi posodo in žlico za topli obrok.

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice opozarja, da je zadnji rok za prijavo za pohod po Karavankah sreda, 6. september. Vsaka osnovna organizacija sindikata ali posamezni udeleženec mora ob prijavi vplačati deset dinarjev za delno kritje stroškov za značke, molončnice in za prevoz. Organizatorji se posebno vabijo na pohod mladino in poslej skupne prijave na občinski svet zveze sindikatov Jesenice, Titova 86.

Ob koncu se dodajmo, da bo pohod organiziran in izveden ob skupnem sodelovanju komisije za šport in rekreacijo pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice, pripadniki Jugoslovanske ljudske armade, konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne, planinskega društva Dovje — Mojstrana in Jesenice ter samoupravno skupnostjo za telesno kulturo Jesenice.

JR

VABILO BORCEM NOB — KURIRJEM V KARAVANKAH

Vabimo borce NOB — kurirje, ki so delovali na območju Karavank, da se v soboto, 2. septembra ob 18. uri udeležijo slavnostne seje skupščine krajevnih skupnosti Javornik — Koroška Bela, ki bo v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Na seji bo slovesno preimenovana TOZD Osnovna šola Koroška Bela v TOZD osnovna šola Karavanških kurirjev NOB.

Krajevna skupnost
Javornik — Koroška Bela

OBVESTILO UPOKOJENCEM

Društvo upokojencev Javornik — Koroška Bela bo pripravilo za teden upokojenca, ki bo od 11. do 17. septembra v domu DU razstavo ročnih del svojih članov in članic. Vsak lahko sodeluje z dvema izdelkoma, ki naj jih odda v soboto, 9. septembra od 15. do 18. ure ali v ponedeljek, 11. septembra, od 8. do 10. ure v društvenih prostorih.

Razstava bo s krajšim kulturnim programom odprta v ponedeljek, 11. septembra, ob 16. uri.

Vabimo člane k sodelovanju, krajanje in občane pa na ogled razstavljenih del.

DU Javornik — Koroška Bela

PROGRAM DRSANJA IN DRŠALNIH PRIREDITEV DO 10. SEPTEMBRA

REKREACIJSKO DRSANJE:

sobota, 2. septembra, od 14. do 16. ure,
nedelja, 3. septembra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure,
petek, 8. septembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
sobota, 9. septembra, od 14. do 16. ure,
nedelja, 10. septembra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

sobota, 2. septembra, ob 18.30 prijateljska mednarodna tekma HK Jesenice : VSV Beljak,
sreda, 6. septembra, ob 18.30 tekma za karavanški pokal HK Jesenice : HK Olimpija Ljubljana,
sobota, 9. septembra, ob 18.30 prijateljska mednarodna tekma HK Kranjska gora : VSV Beljak.

TRENINGI:

Hokejske ekipe:
četrtak, 31. avgusta, od 17. do 18. ure HDK Bled; od 20. do 21.30 VSV Beljak in od 21.45 do 23.15 HDK Celje,
petek, 1. septembra, od 8.30 do 10. ure VSV Beljak; od 12. do 13.30 HDK Celje; od 20. do 21.30 VSV Beljak in od 21.45 do 23.15 HK Borovlje Jesenice,
sobota, 2. septembra, od 7.15 do 8.45 HDK Bled; od 16.30 do 17.30 HDK Celje in od 21.15 do 22.45 HK Blejska Dobrava,
nedelja, 3. septembra, od 9.30 do 11. ure VSV Beljak; od 11.15 do 12.45 HDK Celje,
ponedeljek, 4. septembra, od 21. do 22.30 HK Triglav Kranj,
torek, 5. septembra, od 17. do 18. ure HDK Bled in od 21.30 do 23. ure HK Blejska Dobrava,
sreda, 6. septembra, od 21. do 22.30 HK Triglav Kranj,
četrtak, 7. septembra, od 16.30 do 18. ure HDK Bled in od 20.30 do 22. ure HK Triglav Kranj,
petek, 8. septembra, od 17. do 18. ure HDK Bled in od 22.15 do 23.45 HK Borovlje Jesenice.
Umetnostni drsalci:
torek, 5. septembra, od 9. ure do 10.30 in od 14.45 do 16.45,
petek, 8. septembra, od 14.45 do 16.45.
Reglji na ledu:
ponedeljek, 4. septembra, od 18. do 21. ure,
četrtak, 7. septembra, od 18.15 do 20.30.
VSTOPNINA za hokejske prireditve:
— obe prijateljski mednarodni tekmi — ni vstopnine,
— tekma za karavanški pokal — 30,00 din,
— za mladino, vojske in upokojence — 10,00 din.

Iz pisarne ŠD Jesenice

PLANINSKI TABOR V KRMI

Tako kot lansko leto, je tudi letos mladinski odsek Planinskega društva Javornik — Koroška Bela organiziral tabor mladih planincev. Letošnji tabor je bil pozneje kot lansko leto, to pa zato, ker je v gorah letos še veliko snega in je nevarnost večja.

Prtljajo smo v Krmo do Kovinarske koče odpeljali že v torek, naslednji dan v sredo pa smo se tudi sami z avtobusom odpeljali do Mojstrane. Od tamo nadaljevali pot peš proti Krmi. Vreme je bilo primerno za hojo. Po dvehurni hoji smo prišli do Kovinarske koče. Najprej smo uredili prtljago. Čas, ki nam je še ostal do kosila, smo izkoristili za razvedrilo. Po kosilu smo imeli že tudi prvo predavanje: Narava v gorekem svetu. Tugmo se naučili, kako moramo čuvati naravo in jo ohraniti tako, kakršna je. Po predavanju smo šli postavljat šotore, ker prvi dan nas je nekaj spalo v šotorih. Kmalu smo odšli spat, saj smo naslednji dan imeli v programu izlet do Staničevega doma.

Naslednjega dne smo se zgodaj zjutraj budili in v nahrbtnike zložili najnujnejše ter se odpravili po dolini Krme. Pot se je spetela vlekla, ko pa smo prišli višje, je bilo bolj zanimivo. Opazovali smo Draske vrhove s svojimi navpičnimi stenami, ki so se dvigali nad nami. Prvi daljši potekel smo imeli pri lovske koči v Zgornji Krmi, toda morali smo pohiti, kajti oblaki, ki so se zbrali, so nas opozarjali na dež. Pot nas je vodila preko Apence, prekoračili smo sedlo nad Ržjo in Rjavino. Ko smo bili ob Staničevega doma oddaljeni še kakih 15 minut, nas je prehitel dež. V koči smo se preblekli in popoldne pomagali v domu pri raznih opravilih, po večerji pa si krajali čas z raznimi družabnimi igrami.

Noč je minila mirno, zjutraj smo bili spočiti. Za teden dni smo imeli v narčni izlet na Zgornjo Vrbano v spico in Begunjski vrh. Z obeh vrhov je bil prekrasen izlet na Triglav, Čmir, Rjavino, Skrlatic in druge bližnje vrhove.

V soboto smo se odpravili na naš najvišji vrh — Triglav. Šli smo čez Rž na Kredarico. Tu so vodniki odločili kdo bo šel na vrh Triglava. Določili so starejše in bolj izkušene, ostali pa so ostali v koči na Kredarici. Pot nas je vodila na mali Triglav, čez greben proti vrhu, ki pa je lepo zavarovana. Ob poti smo videli spominke plošče.

VELIKO ZANIMANJE ZA PLANINSKO RAZSTAVO V MOJSTRANI

Planinske razstave, ki so jih v Mojstrani pripravili v počastitev 200-letnice prvega pristopa na Triglav, so med domačini in drugimi ljubitelji gora natelele na izredno veliko zanimanje. Razstavo v osnovni šoli 18. decembra Mojstrana in v osnovni šoli Sonja Marinkovič si je že domov Sonja Marinkovič, ki je že dolgo let vodila razstavo, ogledalo več tisoč obiskovalcev, med njimi številni planinci iz vseh krajev Jugoslavije, ki so se v preteklih dneh povzpeli na Triglav. Razstavo v osnovni šoli so že zaprli, v domu Sonje Marinkovič pa bo odprta še do 20. septembra.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 2. septembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

DELIKATESA —
POSLOVALNICA 7,
Titova 7

LICITACIJA

Po sklepu izvršnega odbora AMD Jesenice

se odprodajo
vozila Zastava 750,
letnik 1975, in sicer:

1. KR 403-33
2. KR 467-44

Licitacija bo 4. septembra ob 18. uri v prostorih AMD Jesenice.

Ogled vozil je možen vsak dan popoldan, kjer pri dežurnem v pisarni lahko dobite podrobne informacije.

Pravico licitacije imajo vsi državljanji, s tem da pustijo pred licitacijo 10 % varščine od izklicne cene.

Iz pisarne AMD Jesenice

NAJDENA URA

Pred trgovino Optika na Jesenicah je bila najdena ženska zapetna ura. Lastnica jo dobi pri Viktorju Svetina, Jesenice, Cesta revolucije 5.

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob smrti našega

FRANCIJA ŠORNA

z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje, poklonili cvetje in ga pospremili na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo vaščanom Kočne za darovano cvetje in prispevek.

Zena Marija v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata adjuštaža bluming se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel v času bolezenske odsotnosti.

Darko Režek

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru debele pločevine se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel ob moji dolgotrajni bolezni. Celotnemu kolektivu pa želim mnogo delovnih uspehov.

Stane Špec

ZAHVALA

Vsem sodelavkam ter sodelavcem in sindikalni organizaciji TOZD Elektrode se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, prejeeto ob smrti mame.

Anica Platiša

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za prejeeto voščilo ob mojem življenjskem jubileju.

Ivanka Oblak

ZAHVALA

Sodelavcem in sodelavkam adjuštaže štelk Javornik se najlepše zahvaljujem za prejeeto darilo ob življenjskem jubileju.

Albin Dremelj

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsemu osebju počitniškega doma v Crikvenici, sestri Mariji in Mariji Rak za pomoč ob moji nenadni bolezni. Obenem se zahvaljujem za pomoč dr. Marjanu Pažurju in bolniškemu osebju jeseniške bolnice.

Vsem hvala.

Suljo Šatrovič

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna bluming — štelk se zahvaljujem za obisk v bolnici in za denarno pomoč.

Istočasno se tudi iskreno zahvaljujem za vsestransko skrb in nego kirurškemu oddelku jeseniške bolnice.

Husein Kljunić

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem dne Bizjak iz TOZD Jeklovlek se iskreno zahvaljujem za darilo ob ohodu v pokoj.

Cilka Logar

POHOD OB 200-LETNICI PRVEGA PRISTOPA NA TRIGLAV

V petek, 25. avgusta, smo se zbrali pred domom TVD Partizan na Jesenicah in se nekateri s kombijem, drugi pa z avtomobili odpeljali v Kot. Od tam smo pot nadaljevali peš. Po nekako štirih urah hoje smo pod severno steno Rjavine in Rži prispeli do doma Valentina Staniča. Po eni uri počitka smo se napotili do Kredarice. Tam smo se zaradi lepega vremena odločili, da bomo še istega dne šli na vrh Triglava. Preko malega Triglava smo nadaljevali pot na vrh našega očaka. Seveda je navada na vsakem dvatisočaku, da jih tisti, ki je na njem prvič, dobi po zadnjici in tudi mi nismo ušli temu. Ob štirih smo bili še pri Planiki, ker pa tam ni bilo prostora, smo se

odpravili do Vodnikovskega doma. Ob desetih smo se odpravili spat na precej trda tla. Zjutraj so nas ljudje budili ob štirih zjutraj, tako da smo spali slabih šest ur. No, pa smo se ob sedmih le spravili iz doma do Ukovnice. Tam smo si za pomoč našli prostor na seniku. Ker pa smo imeli cele popoldne prasto, smo šli nabirati gobe. Bera ni bila velika, pa vendar smo zvečer naredili gobji golaž. Ob devetih smo odšli spat v najbolj mehko posteljo — v seno. Zjutraj smo se zbudili ob sedmih, malo spravili svoje nahrbtnike in se odpravili na Ribčev laž, kjer je bila proslava z otvoritvijo spomenika štirim prvim pristopnikom na Triglav. Na Jesenice smo se vrnili popoldan z avtobusom.

Igor Razinger

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

2. in 3. septembra ameriški barvni pustolovski film ŽIVA TARČA ob 17. in 19. uri, režija Douglas Hickok, v glavni vlogi Oliver Reed

4. in 5. septembra italijanski CS barvni dokumentarni film SVET PONOČI DANES ob 17. in 19. uri, režija Jani Proja, ogled mladini do dopolnjenega 15 leta starosti ni primeren.

6. in 9. septembra, italijanski španski CS barvni kavbojski film APOKALIPSO JOE, ob 17. in 19. uri, režija Leopoldo Savana, v glavni vlogi Entoni Stefan

7. septembra ni predstav

8. septembra, domači barvni mladinski film KO ZORIJO JAGODE ob 17. in 19. uri, režija Rajko Ranfl, v glavni vlogi Majda Potokar, Metod Pevec.

9. in 10. septembra, ameriški barvni kriminalni film SREBRNA STRELA ob 17. in 19. uri, režija Arthur Itiller, v glavni vlogi Gene Wilder.

KINO PLAVŽ

2. in 3. septembra, italijanski CS barvni dokumentarni film SVET PONOČI DANES ob 18. in 20. uri, ogled filma mladini do dopolnjenega 15 leta starosti ni primeren.

4. in 5. septembra ameriški barvni pustolovski film ŽIVA TARČA ob 18. in 20. uri

6. septembra ni predstav

7. septembra ameriški VV barvni film — komedija KINO ZA GROŠ ob 18. in 20. uri

8. septembra italijanski španski CS barvni kavbojski film APOKALIPSO JOE ob 18. in 20. uri

9. in 10. septembra zapadno nemški barvni kriminalni film PRIJATELJ IZ AMERIKE ob 18. in 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

2. septembra angleško barvna drama KASANDRIN MOST ob 20. uri

6. septembra italijanski CS barvni dokumentarni film SVET PONOČI DANES ob 20. uri, ogled filma mladini do dopolnjenega 15 leta starosti ni primeren.

9. septembra ameriški barvni pustolovski film ŽIVA TARČA ob 20. uri.

KINO DOVJE — MOJSTRANA

2. septembra francoski barvni lju-bezenski film VIOLETA IN FRANCOA ob 19.30

3. septembra angleški barvni film — drama KASANDRIN MOST ob 19.30

9. septembra italijanski CS barvni dokumentarni film SVET PONOČI DANES ob 19.30, ogled filma mladini do dopolnjenega 15 leta starosti ni primeren.

10. septembra ameriški barvni pustolovski film ŽIVA TARČA ob 19.30.

PROGRAM PRAZNOVANJA KRAJEVNEGA PRAZNIKA NA JAVORNIKU IN KOROŠKI BELI

SOBOTA, 2. septembra:

Ob 17. uri — Otvoritev razstave slik članov Dolik, živečih v KS Javornik Koroška Bela, v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Umetniška dela razstavljajo: Franc Kreuzer, Valentin Markež, Janko Korošec, Branko Čušin, Marica Čušin, Boni Čeh.

Ob 18. uri — slavnostna seja skupščine KS in podelitev priznanj OF ter Plaket 4. september 41, v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

PONEDELJEK, 4. septembra

Ob 16. uri — Otvoritev otroškega vrta na Koroški Beli s kulturnim programom.

Ob 17. uri — Komemoracija v parku talcev.

Ob 18. uri — Koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knufica, v Parku talcev na Koroški Beli.

TOREK, 5. septembra:

Ob 19. uri — V dvorani delavskega doma na Javorniku literarno-glasbeni večer ob 100-letnici rojstva pesnika Otona Župančiča.

SREDA, 6. septembra:

Ob 18. uri — Razgovor s predvojnimi revolucionarjem in komunistom Vencijem Perkrom, ob 40-letnici začetka gradnje šolske stavbe na Koroški Beli, — v dvorani delavskega doma na Javorniku.

ČETRTEK, 7. septembra:

Tekmovanja v balinanju, namiznem tenisu, odbojki, šahu in streljanju (RC Kres, balinišča in igrišča TVD Partizan, za osnovno šolo na Koroški Beli pri domu upokojencev in v delavskem domu).

PETEK, 8. septembra:

Gasilska vaja na Koroški Beli.

SOBOTA, 9. septembra:

Ob 19. uri — koncert ženskega pevskega zbora Jesenice, pod vodstvom zborovodja Milka Skoberneta, — v dvorani delavskega doma na Javorniku.

NEDELJA, 10. septembra:

Ob 11. uri — proslava 200-letnice prvega pristopa na Triglav, na Pristavi v Javorniškem Rovtu.

Ob slabem vremenu bo proslava ob 19. uri v delavskem domu na Javorniku.

ŠESTDNEVNI OGLED LEPOP SR MAKEDONIJE OD 21. DO 26. SEPTEMBRA

21. septembra odhod vlaka (brzi Akropolis) z Jesenic ob 14.11. Vožnja v ležalniki. Prihod v Skopje.

22. septembra — ob 6.31 prevoz z avtobusom v Tetovo. Zajtrk. Vožnja ob Vardarju v Gostivar, Mavrovo. Ogled svetovno znanega manastira Jovan Bigorski pri Rustuzi. Vožnja skozi Debar ob Crnem Drimu mimo Globočice v Strugo in Ohrid. Tu bo kosilo, namestitev v hotelu, večerja, prenočišče ter

23. septembra zajtrk, kosilo, medtem bo ogled ohridskih zanimivosti. Po kosilu vožnja ob Ohridskem jezeru preko Galice na Prespansko jezero. Kratek postanek v Oteševu ob jezeru in nadaljevanje poti v Bitolo. Ogled mesta, antične Herakleje in spomenika zapornikom. Prevoz v Kruševu, gorsko mesto s prekrasnim spomenikom Ilindenski vstaji. Tu bo večerja, prenočišče in

24. septembra — zajtrk. Vožnja v Prilep, mesto herojev. Ogled spominskega parka, nato v Kavadarce, glavni vinogradniški center Makedonije (Agrokombinat Tikveš). Tu je tudi spomenik mladincem, ki so jih v času NOB postrelili bolgarski okupatorji. Po kosilu vožnja ob Demir Kapiji preko Devdelije do Dojranskega jezera. Večerja, prenočišče in

25. septembra po zajtrku vožnja v Strumico, Štip, Titov Veles in Skopje. Kosilo, avtobusni ogled mesta. Večerja v Nerezi, 10 kilometrov od Skopja. Prevoz na železniško postajo Skopje. Odhod vlaka ob 23.39. Povratek na Jesenice

26. septembra ob 16.09 (brzi Akropolis — ležalniki). Celotno potovanje spremlja vodič. Ob prihodu v Skopje se pridruži tudi makedonski spremljevalec.

Cena potovanja za osebo je 2550 dinarjev. V ceni je vračunan prevoz z vlakom (25 % popust), avtobusom, ležalniki, vse gostinske usluge po programu, vstopnine, vodstvo in stroški organizacije potovanja. Poseben popust pri vožnji z vlakom je še za upokojence, vojaške vojne invalide upravičence, ostale imetnike dokumentov znižane vožnje po železnici: nosilci Spomenice 1941, borci za severne meje, železničarji (popust 160 — 320 — 480).

Prijave z vplačilom sprejemajo na občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, Cesta maršala Tita 86, do zasedbe mest. Prijavijo se lahko tudi nečlani ZZB NOV.

Košarka

USPEH IN LABODJI SPEV ŽENSKJE EKIPE

Članice košarkarskega kluba Jesenice so dosegle v republiki ligi zahod (ki je mnogo močnejša od republiške vzhodne lige) še en uspeh. V konkurenci z vzhodnim ligamom Jesenice (ta je izpadel iz zvezne lige zaradi sistema selekcije, ki protežira Brest) ter močno ekipi Ilirije iz Ljubljane in Mengša, naša ženska ekipa ob nepopolno odigranem pomladanskem delu vodi. Edini poraz so članice doživle proti ekipi Mengša, kjer so jih razen domačin presegli še sodniki (iz Ljubljane).

Lestvica pred pričetkom jesenskega tekmovanja izgleda takole:

1. Jesenice	10	9	1	725:514	18
2. Ježica (Lj)	8	7	1	582:332	14
3. Mengša	8	7	1	511:384	14
4. Ilirija (Lj)	10	7	3	745:410	14
5. Litija	10	6	4	460:449	12
6. Gostol (Go)	10	5	5	576:602	10
7. Sava (Kr)	9	3	6	373:501	6
8. Koper	9	1	8	413:580	2
9. Obutev (Nm)	10	1	9	430:688	2
10. Kras Sežana	8	0	8	283:658	0

Med neodigranimi srečanji je tudi tekma Mengša - Ježica, ki bi izločila še enega konkurenta za prvo mesto. Ekipa Jesenice ima v jesenskem delu najboljši razpored, saj igra pet tekem doma, le na treh gostuje. Doma igrajo naša dekleta tudi z Ilirijo in Mengšom. To so lepi izgledi za osvojitve naslova republiških prvakov ob srebrnem jubileju (25 let) kluba prihodnje leto.

Računali smo, da se nam bodo pričele vračati naložbe, ki smo jih dosegli z večletnim načrtnim delom. Sedanjí uspeh je le logična razvojna stopnja po osvajanjih republiških prvenstev med šolskimi pionirskimi, kadetinskimi in mladinskimi ter po uspehu na državnem prvenstvu za kadetinke. Vse sile in sredstva smo osredotočili na ponovitev uspehov nekdanje odlične vrste članice Jesenice, ki so celo štirikrat zapored osvajale prvenstvo SRS. Ti cilji in uspehi so tudi osnovni motivi našega dela v amaterskem športu. Žal smo z jesenjo izgubili dve najboljši igralci: državno mladinsko reprezentantko Zoro Malacko in slovensko članico in mladinsko reprezentantko Vando Vrdoljak. Obe igralci sta po svoji želji (tako izjavlja Košarkarska zveza Slovenije in KK Brest) brez soglasja in dogovora z matičnim klubom prestopili v KK Brest. Prestop brez izpiznice, za katero tudi ni nihče zaprosil, omogoča novo registracijski pravilnik v skladu s politično selekcijo. Računali smo, da bosta igralki ostali v naši ekipi vsaj dokler ne bosta dokončali na Jesenicah gimnazije, potem pa je prestop zaradi nadaljevanja študija na visoki šoli v Ljubljani povsem razumljiv. Vračunali smo se in v četrti gimnazijo sta prestopile v Ljubljano. Z odhodom nosilke sistema naše igre je seveda konec naših sanj o naslovu republiškega prvaka pri članicah in pri mladinkah.

Strokovnemu svetu košarkarske zveze Slovenije, ki nam doslej ni kaj prida strokovno pomagal, smo pisмено predlagali nov sistem tekmovanja. Slovenska liga, v kateri bi z matičnimi igralkami igrala vsa najboljša slovenska moštva, vključno z ekipo KK Brest, naj bi se igrala v terminu pomlad - jesen. Preko zime pa bi zmagovalec SRS kot republiški nosilec okrepjen z igralkami ostalih slovenskih ekip nastopal v zvezni ligi. To bi stimuliralo vse klube, da delajo na vzgoji lastnih kadrov. Našim stališčem so se pridružili predstavniki za tekmovalni šport ZTKO, TKS in SD Jesenice. Zeleni smo pogovor s predstavnikom TKS, ZTKO Ljubljane in uprave KK Brest ter KZS. Žal do tega sestanka ni prišlo, ker ga nekateri očledno ne potrebujejo. Naš klub bo ponosen na vsakega igralca ali igralko, ki bo nastopal v republiški reprezentanci, ne morem pa se znebiti vtisa, da je prav KK Brest največji klub, sicer ne vem, kakaj toliko afer okoli prestopanja igralcev IZ DRUGIH REPUBLIK v tako imenovano PRVO SLOVENSKO SELEKCIJO.

Ne želim biti miner sistema, ki ga športna javnost samoupravno sprejme. Želim le opozoriti na mahinacije in zlorabe moči določenih sredin. Vprašujem se, ali se bo kdaj s polno odgovornostjo pojavilo med nami ime avtorja sistema in ali bo za eventualno škodo pri razvoju košarke na Slovenskem moralno ali še kako drugače odgovarjal. Raven visoke kvalitete slovenske košarke za mene ne predstavlja kvaliteta Bresta, temveč edinole visoka kakovost vseh ekip v republiškem tekmovanju. Tu pa je bila povzročena le škoda.

V. Rotar

MLADINKE

Mladinke KK Jesenice po prvem delu gorenjske lige premočno vodijo pred drugo-uravničeno selekcijo Škofje Loke, ki jo zastopa Alpina-Kladivar iz Zirov.

Lestvica:

1. Jesenice	4	4	0	251:187	8
2. Kladivar	4	2	2	242:209	4
3. Kranj	4	0	4	166:253	0

Ekipa Jesenice bo zelo težko v nadaljevanju osvojila prvenstvo Gorenjske, ker jo zapuščata državna reprezentantka Malacko in republiška reprezentantka Vrdoljak. S tema dvema igralkami smo bili celo prvi favoriti za naslov prvaka SRS.

PRIČETEK REDNE VADBE

Upravni odbor TVD Partizan Javornik - Koroška Bela obvešča članice, da se bo začela 11. septembra redna vadba v društvenih prostorih. Hkrati sporoča OZD in vsem, ki želijo koristiti prostore za rekreacijo, ali se želijo vključiti v obstoječe skupine, da prijavijo svoje želje do vključno 7. septembra.

Upravni odbor

OBRATNO PRVENSTVO TOZD HVB V TRIMU, MALEM NOGOMETU, VLEČENJU VRVI IN TEKIH V VREČAH

V soboto, 26. avgusta sta osnovna organizacija ZSM in osnovna organizacija sindikata TOZD Hladna valjarna Bela organizirali v Mlačah nad Mojstrano TRIM-PIKNIK. V razmeroma slabem vremenu se je TRIM-PIKNIK udeležilo 45 članov kolektiva. Udeleženci so se najprej pomerili na Trim stezi, po krajšem odmoru pa so odigrali še tri tekme v malem nogometu. Po izdatni malici na žaru pa so nadaljevali s tekmovanji. Pomerili so se v vlečenju vrvi in tenisu. Najbolj atraktivni del TRIM-PIKNIKA pa je bil tek v vrečah, pri katerem se do samega zaključka ni vedelo, kdo bo zmagovalec.

Pregled rezultatov po posameznih panogah:

KADETINJE

Kadetinke Jesenic nastopajo letos v močno pomlajeni sestavi, saj večina pravih kadetinj igra v mladinski in ženski ekipi. Kljub temu zasedajo trenutno prav dobro drugo mesto na Gorenjskem.

1. Kranj	4	4	0	188:153	8
2. Jesenice	4	3	1	194:173	6
3. Škofja Loka	3	1	2	107:124	2
4. Radovljica	5	0	5	215:239	0

Kadetinke KK Jesenice pa imajo tudi še vse možnosti popboljšati uvrstitev v jesenskem delu prvenstva.

PONOVA UVRSTITEV V SLOVENSKO LIGO

Člani KK Jesenic so skupno z ekipami: Triglav Kranj, Lokainvest iz Škofje Loke in Radovljice, igrali področno ligo MKZ Gorenjske, ki je odločila, kateri ekipi se bosta uvrstili v slovensko ligo. Ekipa Triglava, Jesenic in Lokainvesta so osvojile po osem točk, vendar sta se v republiško tekmovanje zaradi boljše razlike v koših uvrstili ekipi Triglava in Jesenic. Lestvica izgleda takole:

1. Triglav	6	4	2	8 (+6)
2. Jesenice	6	4	2	8 (-1)
3. Lokainvest	6	4	2	8 (-5)
4. Radovljica	6	0	6	8

Po lanskem nastopu za Jesenice v pokalnem tekmovanju je letos ponovno za naše moštvo tudi v ligi nastopil Ludvik Bunderla. Bil je najboljši igralec Jesenic in lige ter izredna moralna opora za mlade soigralce, ki so večinoma še vsi mladinci. V zadnji odločilni tekmi 21. junija v Škofji Loki z ekipo Lokainvest se je odločalo, katere ekipa bo osvojila drugo in katere tretje mesto. Za drugo mesto je bila potrebna zmaga. Sekundo pred koncem je pri vodstvu domačinov za en krog Ludvik izvajal dva prosta meta. Oba je zadel. Zmagali smo in se uvrstili v višjo raven tekmovanja. To pa je bilo tudi slovo Ludvika. Pred dnevi mu je strela na Triglavu ustavila srce, ki ga je kljub dobri pogojem v Ljubljani izjavilo nazaj v matični klub, med stare prijatelje in v bližino njegovih Gorj. Za njim je ostala vrzel, ki je ne bo lahko zapolniti, v spominu prijateljev in soigralcev pa bo vedno ostal delček, namenjen spominu na našega vedno vedrega »Starega«.

V pokalnem tekmovanju se je ekipa Jesenic s tesno zmago nad Mojstrano (velikim presenečenjem pokalnega tekmovanja) uvrstila v polfinalno Gorenjske. Sestega septembra se bo za vstop v finale pomerila z ekipo Triglava iz Kranja.

MLADINCI

Mladinci Jesenic so imeli v pomladanskem delu gorenjske lige smolo. Zaradi poškodb, bolezni, obveznih obrambnih vaj itd. praktično nikoli niso tekmovali v najboljši postavi, eno tekmo pa so morali celo preložiti. Izgleda, da bo jesen za naše bolj ugodna, čeprav se nekaj igralcev in trener odpravljajo na odsluženje vojaškega roka.

Po nepopolnem šestem kolu izgleda lestvica takole:

1. Triglav (Kr)	6	5	1	431:363	10
2. Lokainvest (Škofja Loka)	6	4	2	473:395	8
3. Radovljica	6	4	2	456:383	8
4. Jesenice	5	3	2	375:352	6
5. Kladivar	7	3	4	548:523	6
6. Senčur	6	2	4	389:434	4
7. Tržič	6	0	6	345:567	0

Presenetljivo dobra igra izredno perspektivne ekipe Radovljice, ki je tudi med mlajšimi v ligi. Pozna se že načrtno delo zavzetih trenerjev kluba Staneka in Cilenška.

KADETI

Kadeti ali starejši pionirji so trenutno na četrtem mestu gorenjske lige z eno manj odigrano tekmo od vodečih ekip iz Škofje Loke. Kljub mladosti, ki pesti tako ekipo Jesenic kot ekipo Radovljice, pa so igralci nabrali med ligo nekaj novih izkušenj, tako da računamo, da bosta obe ekipi v jesenskem delu uvrstitev izboljšali.

Lestvica pred pričetkom jesenskega dela:

1. Lokainvest (Škofja Loka)	8	7	1	674:399	14
2. Gorenja vas	8	6	2	605:441	12
3. Triglav (Kr)	7	6	1	465:430	12
4. Jesenice	7	5	2	450:396	10
5. Tržič	7	2	5	408:495	4
6. Radovljica	7	2	5	323:294	3
7. Krvavec Cerklje	7	1	6	317:560	2
8. Triglav B	7	0	7	237:617	0

ZAČETEK TRIM LIGE

Pričetek jesenskega dela trim tekmovanja v košarki bo 1. septembra po naslednjem razporedu:

Zaštreka: Mojstrana ob 16. uri, Kovin: Železar ob 17. uri, Trhle veje: TVD Javornik - Koroška Bela ob 18. uri.

Zaostala tekma 5. kola TRIM lige Mojstrana - Kovin bo v jesenskem delu.

Lestvica po spomladanskem delu tekmovanja:

Železar	5	4	1	273:224	8
Trhle veje	5	4	1	272:223	8
Mojstrana	4	(-1)			
Kovin	3	1		265:172	6
TVD Javornik - Koroška Bela	2	2		205:176	4
Zaštreka	5	1	4	157:225	2
	5	0	5	157:278	0

Roman

PRVENSTVO ŽELEZARNE V PLAVANJU

V petek, 25. avgusta je bilo v kopališču Ukova prvenstvo Železarne v plavanju. Prvenstva se je udeležilo lepo število tekmovalcev, vendar le iz nekaterih TOZD in delovnih skupnosti iz drugih pa ni bilo niti po enega predstavnika, kar bi bilo vredno premisleka, saj ravno plavanje nudi izredne možnosti za razgibanje in krepitev telesa.

Tekmovalci so bili razdeljeni v grupe in sicer: moški do 25 let, od 25 do 35 let, od 35 do 45 let in nad 45 let. Vsi so tekmovali prosto in prsno 50 m. Stafeta 4 x 5 m prosto je bila lahko poljudno sestavljena iz štirih tekmovalcev iz iste TOZD.

REZULTATI:
Moški do 25 let - 50 m prosto: 1. Boris Renko - HVB 0.31.80, 2. Sašo Gruškovnjak - EO 0.31.90, 3. Rudi Čučuk - transport 0.32.02, 4. Brane Oslaj - HVB 0.33.20, 5. Drago Filipaj - HVB 0.33.40, 6. Stane Stres - Žičarna - 0.34.02, 7. Mustafa Susić - RD 0.34.20, 8. Erik Polanc - TKR-SEO-NG 0.35.00, 9. Janez Babič - TKR-SEO-NG 0.36.20, 10. Ljubo Nemeček - Žičarna 0.45.00, 11. Marjan Meglič - RD 0.51.80.

KOMU SO NAMENJENA SINDIKALNA TEKMOVANJA?

V petek, 25. avgusta popoldne sem slučajno šel mimo prelepega kopališkega objekta v Ukovi. Kljub dokaj hladnemu vremenu se je na kopališču kopalo veliko kopalcev, saj kopanje omogoča ne samo lepo vreme ampak tudi topla voda. Kupil sem vstopnico ter se kmalu znašel v bazenu. Opazil sem, da so nekateri bivši aktivni plavalci pripravljali mize zraven bazena ter začeli pripravljati proge. Ko sem enega izmed njih vprašal kakšno tekmovanje bo, mi je odgovoril da »fabriško« in kako to da nič ne vem, saj so referenti obveščeni po Železarni. Pomislil sem, da je morda tekmovanje referentov, toda že po nekaj minutah sem opazil, da se nobeden od referentov ne pripravlja za plavanje.

Bilo je pravo tekmovanje v plavanju za prvenstvo Železarne, ki ga je organizirala konferenca osnovnih organizacij sindikata Železarne. Spraševal sem, kje je razpis in kdaj je bil objavljen v našem glasilu Železar, pa sem zopet dobil odgovor, da so pač vsi referenti dobili razpis. Prijavil sem se, čeprav me noben referent ni obvestil o tekmovanju.

Plavalci smo v štirih starostnih skupinah v štirih progah. Začuden sem bil, da so samo štiri proge, saj jih olimpijski bazen omogoča kar osem, pa sem zvedel, da imajo na razpolago samo štiri stoparice! Najmočnejši so plavalci v prvih skupinah (žrebanja startnih števil sploh ni bilo), ostali pa v zadnjih, »šibkejših«. Odločili so časi, pa čeprav ni bilo nobenega medsebojnega merjenja moči. Tekmovanje se je bližalo koncu in tudi sam sem v zadnji skupini na 50 m prsno hitel proti cilju. Takoj po cilju sem vprašal časomerilca za čas, pa se je le negotovo oziral okoli in na koncu priznal, da mi je »pozabil ustaviti uro«. Nejevoljen in utrujen sem šel iz bazena k sodniški mizi. Videl sem, da so imeli ostali dobre rezultate, na koncu pa sem zagledal tudi svoj »rezultat«. Bil sem med zadnjimi, čeprav sem zmagal v svoji skupini. Dejali so mi, da je to končni rezultat in da pač bolje nisem mogel plavati. Razočaran sem šel v garderobo. Ko sem se vrnil v bazen pa so mi dejali, da lahko še enkrat plavam in da je bil tisti rezultat izmišljen. Čeprav razočaran in razburjen sem še enkrat skočil v bazen in odplaval najboljši rezultat.

Kakšno čudo, pa saj sploh nikoli plavalec nisem bil. Preveč sem bil utrujen, da bi sploh lahko spraševal za rezultat, vendar sem bil zadovoljen in razočaran obenem, da je lahko tako popularen šport kot je plavanje, v naši železarni domena nekaterih bivših plavalcev, ki v svojih najboljših časih niso plavalci niti v republiškem povprečju, danes pa krojijo tekmovanja po svoje in zavirajo množičnost v Železarni. Na takem tekmovanju bi lahko plavalo ne petdeset ampak petsto plavalcev iz Železarne seveda pa bi za tekmovanje morali vedeti vsi železarji, tudi tisti, ki nikoli nismo bili plavalci in ne samo referenti in nekaj »plavalcev«. Upam, da bo prihodnje leto tako.

Tone Konobelj

OBVESTILO SMUČARJEM

Smučarski klub Jesenice obvešča vse tekmovalce, ki so bili razdeljeni v skupine, da se bodo pričeli redni kondicijski treningi v torek, 5. septembra.

Treningi bodo:
- ob torkih ob 18. uri v telovadnici ZIC
- ob četrkih ob 18. uri na igrišču v Podmežaklju.

V septembru se bodo pričeli tudi treningi na snegu pod Prisojnikom. Predvideni so vsako soboto in nedeljo. O podrobnosti treningov na snegu bodo tekmovalci vedno sproti obveščeni na kondicijskih treningih ob četrkih.

SK Jesenice

V. Bernard

Moški do 25 let prsno: 1. Boris Renko - HVB 0.38.20, 2. Sašo Gruškovnjak - EO 0.41.60, 3. Brane Oslaj - HVB 0.45.00, 4. Janez Babič - TKR-SEO-NG 0.46.00, 5. Erik Polanc - TKR-SEO-NG 0.46.20, 6. Mustafa Susić - RD 0.51.50, 7. Marjan Meglič - RD 0.54.10.

Moški od 25 - 35 let prosto: 1. - 2. Ivan Herman - Žičarna 0.30.00, 1. - 2. Marjan Milatović - RD 0.30.00, 3. Milan Ropret - TKR-SEO-NG 0.31.60, 4. - 5. Rado Tolar - TKR-SEO-NG 0.34.60, 4. - 5. Tone Konobelj - DS za kadr. in spl. zadeve ter infor. 0.34.60, 6. Janez Mlakar - RD 0.36.04, 7. Hamdija Alagić - Žičarna 0.40.40, 8. Drago Ravnikar - TKR-SEO-NG 0.44.20, 9. Ibro Zahirović - Jeklarna 0.44.60.

Moški od 25 - 35 let prsno: 1. Tone Konobelj - DS za kadr. in spl. z. ter infor. 0.42.00, 2. Rado Tolar - TKR-SEO-NG 0.42.40, 3. Milan Roprete - TKR-SEO-NG 0.42.80, 4. Božidar Šimic - HVB 0.44.30, 5. Marjan Milatović - RD 0.44.80, 6. Valentin Jekler - Bluming štelcel 0.46.20, 7. Drago Ravnikar - TKR-SEO-NG 0.46.80, 8. Jože Dolžan - RD 0.48.20, 9. Valentin Polajnar - RD 0.49.60, 10. Brane Divjak - RD 0.50.40.

Moški od 35 - 45 let prosto: 1. Beno Ramuš - TKR-SEO-NG 0.32.60, 2. Franc

Polak - TKR-SEO-NG 0.38.00, 3. Pavel Poljanšek - TKR-SEO-NG 0.38.20, 4. Jože Potočnik - RD 0.46.06.

Moški nad 45 let prsno: 1. Beno Ramuš - TKR-SEO-NG 0.43.80, 2. Franc Polak - TKR-SEO-NG 0.44.20, 3. Daniel Morić - RD 0.45.00, 4. Janko Fon - vzdrževanje 0.45.40, 5. Pavel Poljanšek - TKR-SEO-NG 0.53.80.

Moški nad 45 let prosto: 1. Anton Muhar - RD 0.34.80, 2. Pero Papič - RD 0.43.20

Moški nad 45 let prsno: 1. Anton Muhar - RD 0.51.60, 2. Franc Legat - Jeklarna 0.52.80, 3. Anton Majcen - TKR-SEO-NG 0.55.80.

Stafete: 1. TKR-SEO-NG (Polanc, Tolar, Ramuš, Ropret) - 2.15.00, 2. RD - I. (Muhar, Mlakar, Milatović, Mišić) - 2.19.50, 3. Žičarna (Herman, Alagić, Čučuk, Stres) - 2.22.90, 4. HVB (Šimic, Filipaj, Oslaj, Renko) - 2.29.20, 5. RD - II. (Polajnar, Morić, Dolžan, Potočnik) - 3.44.80.

Za ekipno uvrstitev se je upoštevala enota, ki je imela v vsaki skupini vsaj enega tekmovalca in seštevek časov njenih najboljših predstavnikov.

NAJBOLJŠE EKIPE: 1. TKR-SEO-NG, 2. RD, 3. Žičarna, 4. HVB, 5. SEO.

Najboljši trije iz vsake skupine so prejeli praktična darila in diplome, najboljše tri ekipe pa pokale.

Rudi Trošt

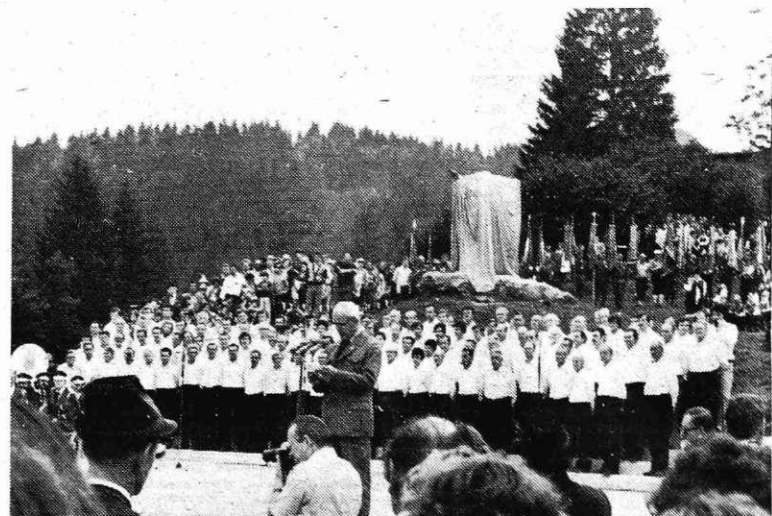
Na Triglavu na dan proslave 200-letnice prvega pristopa na njegovo teme (foto F. Sluga)

Kredarica v prazničnih dneh (foto F. Sluga)

Spomenik štirim »srčnim možem« v Ribčevem lazu (foto J. Rabič)

Združeni moški zbori občine Radovljica, Jesenice, in Tolmin so sodelovali na proslavi ob 200-letnici prvega pristopa na Triglav (foto J. Rabič)